



ISSN : 2774 - 1303 (Print)
ISSN : 2774 - 1311 (Online)

Thai Media Fund Journal

วารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3
กรกฎาคม - กันยายน 2566

Volume 2 Number 3
July – September 2023

บทความวิจัย

1. พระธรรมจาริกนักสื่อสารในการผลิตและเผยแพร่สื่อสร้างสรรค์ในกลุ่มชาติพันธุ์
พระวิสิทธิ์ ชุตวิสิฏโธ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์กิตติ ขวัญนาถ
2. มาตรฐานจริยธรรมที่ควรปฏิบัติสำหรับผู้ที่ต้องการเป็นนักสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์
ตามบรรทัดฐานของสังคม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรษา รอดอาดมน
3. ช่องทางการรับสื่อกับประเภทของข่าวสารทางลบของประชาชนไทย
ดร.เนปพล สุวรรณทรัพย์

บทความวิชาการ

4. การใช้สื่อบันเทิงร่วมสมัยเพื่อพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกในวิชาสังคมศึกษา
ณัฐกักร คล้ายสุวรรณ, ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สิริวรรณ ศรีพล
5. จาโบวี - โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติสำเร็จรูปใช้ได้ฟรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา ชยรัช





วารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ Thai Media Fund Journal

เจ้าของ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
ที่ปรึกษา ดร.ธนกร ศรีสุขใส ผู้จัดการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
บรรณาธิการ รองศาสตราจารย์ ดร.บรรพต วิรุณราช

กองบรรณาธิการภายใน

ดร.ชำนาญ งามมณีอุดม กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
นางสาวสุรชาติพ ลาภสมทบ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

กองบรรณาธิการภายนอก

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิจิตร คณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.บรรพต วิรุณราช คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา
มหาวิทยาลัยบูรพา

กองบรรณาธิการจัดการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ วณิชวัฒนาวดี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ธนบุรี
ดร.รพีพรรณ เตชะพัฒนสกุล นักวิชาการอิสระ
ดร.สมศักดิ์ สุวรรณสุขกุล นักวิชาการอิสระ
ดร.อิทธิพล วรานุศุภกุล นักวิชาการอิสระ
นายแอ๊ด นิยมจ้อย กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
นางสาวณชาрі เอี่ยมสุวรรณ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน ตามความในพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ มาตราที่ 5 (5) ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัย อบรม พัฒนางค์ความรู้และการสร้างนวัตกรรมด้านสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์รองรับการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ พัฒนาศักยภาพของผู้ผลิตสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ส่งเสริมทักษะในการรู้เท่าทันสื่อ เผื่อระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ และสามารถใช้อำนาจในการพัฒนาตนเอง ชุมชนและสังคม และส่งเสริมให้มีสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง

ขอบเขตสาขาที่รับพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำ TMF Journal

1. เรื่องเกี่ยวกับสภาพเปลี่ยนแปลงหรือประเด็นทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี การเมือง กฎหมาย หรือปัจจัยภายนอกอื่นๆ ที่ส่งผลหรือเกี่ยวเนื่องกับสื่อ
2. สื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
3. สื่อดั้งเดิม สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ สื่อดิจิทัล สื่อหลอมรวมและนวัตกรรมสื่อ
4. การรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและสื่อดิจิทัล
5. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและผู้ผลิตสื่อ
6. การวิเคราะห์เนื้อหาสื่อ และการตรวจสอบเผื่อระวังเนื้อหาของสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์
7. จริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อ การกำกับดูแลสื่อ และการอภิบาลสื่อ
8. เรื่องที่มีวัตถุประสงค์หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อ

กำหนดเผยแพร่ รายไตรมาสปีละ 4 ฉบับ เผยแพร่ต่อเนื่องเริ่มปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2565 และทำการเผยแพร่ 3 ปี หรือรวมไม่น้อยกว่า 6 ฉบับ จะทำการเสนอให้ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index หรือ TCI) ประเมินคุณภาพวารสารและเผยแพร่ต่อไป

จำนวนที่พิมพ์ 500 เล่ม

The Scope of fields considered according to the objectives of TMF Journal preparation was as follows:

1. Articles concerning changing conditions or social, cultural, economic, technological, political, legal issues, or other external factors affecting or related to the media
2. Safe and creative media
3. Traditional media, radio and television broadcasting, digital media, convergent media, and media innovation

4. Media Literacy, media information and digital literacy
5. Media Personnel and Media Creators Capabilities Development
6. Media Content Analysis and media monitoring of unsafe and unconstructive media content.
7. Media Ethics, Code of Conduct, Media Supervision, Media Regulation, and Media Governance
8. The article whose purpose or suggestion was about the media

Release Dates : Scheduled to be published quarterly, at least 4 issues per year, published continuously from the 4th quarter of 2022-2024 or a total of not fewer than 6 issues for the Thai Journal Citation Index (TCI) for the evaluation of the quality of journals

Numbers of Prints 500 printed copies

การเผยแพร่ มอบให้ห้องสมุดหน่วยงานรัฐบาล สถาบันการศึกษาในประเทศ หน่วยงานสื่อรัฐ และเอกชน อีกทั้งเผยแพร่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์วารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์และระบบเว็บไซต์จากทางTCI

ติดต่อ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
 เลขที่ 388 อาคารเอส.พี. (ไอบีเอ็ม) อาคารเอ ชั้น 6 ถนนพหลโยธิน
 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
 โทร. 02 273 0116-9 โทรสาร. 02 273 0120
 E-mail : journal.tmf@thaimediafund.or.th
 Website : <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/tmfjournal/index>

พิมพ์ที่ บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด
 45/12-14, 33 หมู่ 4 ถ.บางกรวย-จตุรรม ต.บางขุน อ.บางกรวย
 จ.นนทบุรี 11130 โทร. 02 879 9154-6 โทรสาร. 02 879 9153

1.บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ท่าน
 2.ข้อความและบทความในวารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์เป็นแนวคิดของผู้เขียน มิใช่เป็นความคิดเห็นของคณะผู้จัดทำ และมิใช่ความรับผิดชอบของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ 3.กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการนำไปใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะแต่ขอให้อ้างอิงแสดงที่มา

บรรณาธิการ

วารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ฉบับปีที่ 2 ฉบับที่ 3 หรือ ฉบับที่ 7 หากนับรวมตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 วารสารฉบับนี้มีการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการ ที่มีเนื้อหาใหม่และเข้มข้น มีการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ด้านการใช้สื่อสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ต่อวงการ การศึกษา ธุรกิจ และสังคม มีผลการค้นพบแปลกใหม่ เหมาะในคุณค่าที่จะนำไปเป็นแบบอย่างการจัดการได้อย่างดี และนำไปอ้างอิงในการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับสื่อ ได้การอ้างอิงที่ทันสมัยมาก

ขอเรียนเชิญทุกท่านได้สัมผัสกับข้อค้นพบด้านพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ต่อไป ในฉบับนี้

บรรพต วิรุณราช

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ

หน้าที่

บทความวิจัย

พระธรรมจาริกนักสื่อสารในการผลิตและเผยแพร่สื่อสร้างสรรค์ในกลุ่มชาติพันธุ์ 1-21

พระวิสิทธ์ ฐิตวิสิทฺโธ (วงศ์ใส) และกิตติ์ ขวัญนาค

มาตรฐานจริยธรรมที่ควรปฏิบัติสำหรับผู้ที่ต้องการเป็นนักสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ตามบรรทัดฐานของสังคม 22-49

พรรษา รอดอาตม์

ช่องทางการรับสื่อกับประเภทของข่าวสารทางลบของประชาชนไทย 50-78

นพพล สุวรรณทรัพย์

การใช้สื่อบนเทจร่วมสมัยเพื่อพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกในวิชาสังคมศึกษา 79-96

ณัฐภัทร คล้ายสุวรรณ และสิริวรรณ ศรีพหล

บทความวิชาการ

จาโมวี - โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติสำเร็จรูปใช้ได้เสรี 97-122

วัฒนา ชยธวัช

คำแนะนำในการเตรียมบทความเพื่อตีพิมพ์ 123 – 129

การเขียนเอกสารอ้างอิง 130 – 134

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ 135 – 138

ค่าธรรมเนียมในการส่งบทความ 139

ใบสมัคร/ ต่ออายุสมาชิก 140

บทความวิจัย

**พระธรรมจาริกนักร้องสื่อสารในการผลิตและเผยแพร่สื่อสร้างสรรค์
ในกลุ่มชาติพันธุ์**
พระวิสิทธิ์ ฐิตวิสิทโธ (วงศ์ไส)¹ และกิตติ ขวัญนาค²

Received 15 July 2023

Revises 25 September 2023

Accepted 28 September 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพระธรรมจาริกนักร้องสื่อสารให้สามารถผลิตรายการและสื่อสารเรื่องเล่าท้องถิ่น วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และคำสอนทางพระพุทธศาสนาผ่านบทบาทของพระธรรมจาริกนักร้องสื่อสารในพื้นที่มาถ่ายทอดในรูปแบบที่น่าสนใจ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แหล่งข้อมูลเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ เจ้าอาวาส ผู้นำชุมชน และตัวแทนชาวบ้าน ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบกับการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 10 รูป/ คน ดำเนินการวิจัยในพื้นที่ภาคเหนือ จำนวน 5 พื้นที่ อาทิ วัดห้วยบง ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอถ้ำยวนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ อาศรมพระธรรมจาริกแม่หลุ ตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ อาศรม

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Email: wisitnaja@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Email: kittkhwannak@gmail.com

พระธรรมจาริกบ้านพระธรรมจาริกพัฒนา ตำบลลานหอย อำเภอบ้านด่าน
 ลานหอย จังหวัดสุโขทัย อาศรมพระธรรมจาริกบ้านสบมาง ตำบลภูฟ้า อำเภอ
 บ่อเกลือ จังหวัดน่าน และอาศรมพระธรรมจาริกบ้านแม่ลาดี ตำบลแม่หวะหลวง
 อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า เกิดการพัฒนาและการผลิต
 รายการสื่อ เรื่องเล่าท้องถิ่น วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และหลักธรรมคำสอนของ
 พระพุทธศาสนาผ่านบทบาทของพระธรรมจาริกนักสื่อสาร จำนวน 5 เรื่อง อาทิ
 เรื่องที่ 1 ธรรมกินได้ บุญสัจจกร วิถีแห่งการแบ่งปันที่วัดจันทร์ เรื่องที่ 2 ธรรม
 อิ่มท้อง การฟื้นฟูเขาข้าวโพดเป็นสวนผสมผสาน สร้างอาหาร สร้างรายได้ และ
 ฟื้นฟูผืนป่า เรื่องที่ 3 ธรรม-มั่นคง สันติสุข ความยินดี ความพอใจ คือความรู้จัก
 พอดี ความรู้จักพอเพียง เรื่องที่ 4 ธรรมร่มเย็น สัจจะของคนลุ่มน้ำมางในการ
 ดูแลผืนป่า และ เรื่องที่ 5 ธรรม-สุขใจ กับวิถีของคนเลี้ยงช้าง และคนขึ้นหมาก
 แห่งบ้านแม่ลาดี จากการดำเนินงานที่ผ่านมาเกิดผลลัพธ์ที่น่าสนใจ
 หลายประการ ได้แก่ การก่อเกิดพระนักสื่อสารสร้างสรรค์เพื่อนำเสนอรายการ
 พระธรรมจาริกในกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งพระนักสื่อสารมีทักษะในการเขียนโครงเรื่อง
 รายการภายใต้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และถ่ายทอดออกมาด้วยเรื่องราว
 ที่น่าสนใจเหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน ผู้คนสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย
 ยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: พระธรรมจาริกนักสื่อสาร, สื่อสร้างสรรค์, กลุ่มชาติพันธุ์



The Dharmajarikha Project to Produce and Diffuse Creative Media for Ethnic Groups Phra Wisit Thitavisiddho (Wongsai)³ and Kitt Khwannak⁴

Abstract

The purposes of this study were to develop communicators to be able to produce programs and communicate local stories, ways of life, wisdom and Buddhist doctrines through the roles of communicators in the area in an interesting format. This research is qualitative research, select a specific type, including abbots, community leaders and village representatives An in-depth interview and focus group discussion were used for 10 monk/person, Huai Bong Temple, Ban Chan Subdistrict Kanlayaniwattana District Chiang Mai Province, Ashram Phra Thammacharik Mae Lu, Kong Khaek Subdistrict, Mae Chaem District, Chiang Mai Province Ashram Phra Thammacharik, Ban Phra Thammajarik Phatthana, Lan Hoi Subdistrict, Ban Dan Lan Hoi District Sukhothai Province The ashram of Ban Sop Mang, Phu Fa Sub-district, Bo Kluea District, Nan

³ Assistant Professor, Ph.D., Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

⁴ Lecturer of Socialwork Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus



Province and the ashram of Ban Mae Lakee. Mae Waluang Subdistrict Tha Song Yang District, Tak Province. Production and communication of local stories, ways of life, wisdom, and Buddhist teachings were created through the role of communicators in 5 stories, for example, No. 1 Dhamma can eat the way of sharing at Wat Chan, No. 2 Dhamma Im. The stomach, the restoration of the corn mountain as a mixed plantation, generating food, generating income, and restoring the forest. Story 3: Dharma-Steady, Solitude, Pleasure, Satisfaction is Knowledge of self-sufficiency, story 4, Dharma Peaceful, the truth of the people of the Mang River Basin in taking care of the forest and story 5 Dharma-Happy with the way of the elephant herdsman and the people who made the beets of Mae Lakhi's village. From past operations, there have been many interesting results, including the creation of creative communicators to present religious pilgrimage programs among ethnic groups. The communicator monk has skills in writing program storylines based on Buddhist principles. and conveyed with interesting stories appropriate to the present era. People can easily access and understand it.

Keywords: The Dharmajarikha Project to Produce and Propagate,
Creative Media, Ethnic Groups



บทนำ

โครงการพัฒนาพระธรรมจาริกนักร้องสื่อสารในการผลิตเผยแพร่สื่อสร้างสรรค์ในกลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพระธรรมจาริกนักร้องสื่อสารให้สามารถผลิตรายการและสื่อสารเรื่องเล่าท้องถิ่น วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาผ่านบทบาทของพระธรรมจาริกนักร้องสื่อสารในพื้นที่มีรูปแบบที่น่าสนใจ ในระยะเวลาที่ผ่านมาทางโครงการได้ดำเนินงานตามแผนงานที่ตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งเสร็จทุกกิจกรรมตามที่ระบุในโครงการฯ ตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานนั้นพอสรุปได้ดังนี้ โครงการ ฯ ได้มีการขับเคลื่อนสร้างความร่วมมือจากหลายภาคส่วนเพื่อบูรณาการความรู้ ทักษะ และเทคนิคที่สำคัญต่อการผลิตสื่อให้กับพระธรรมจาริกให้มีทักษะในการผลิตรายการที่น่าสนใจ (Phra Akkharaphisut Sirivadhano, 2021) โดยมีหน่วยร่วมต่าง ๆ ประกอบด้วย สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสภาคเหนือ สนับสนุนการทำงานในเชิงเทคนิค รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ นักผลิตรายการเข้ามาพัฒนาทักษะให้กับพระธรรมจาริก มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ภาคสื่อสารมวลชนสนับสนุนงานวิชาการและนำบทเรียนการทำงานมาแลกเปลี่ยน ให้คำปรึกษาตลอดการผลิตรายการเครือข่ายพระธรรมจาริกภาคเหนือทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมสะท้อนรูปแบบ วิธีการทำงาน เพื่อพัฒนารูปแบบรายการตลอดระยะเวลาโครงการฯ ได้ดำเนินกิจกรรมตามที่เสนอในโครงการดังนี้ 1) ประชุมจัดตั้งคณะทำงาน วางแผนการทำงานร่วมกัน 2) ประชุมระดมความคิดเห็นในการผลิตรายงานพระธรรมสร้างสุข เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนารูปแบบในการผลิตรายการ 3) ประชุมเขียนโครงการรูปแบบการผลิตรายการที่น่าสนใจ จำนวน 5 เรื่อง 4) ลงพื้นที่ถ่ายทำรายการที่มีโครงเรื่องสมบูรณ์ จำนวน 5 เรื่อง ใน 4 จังหวัด 5) จัดเวทีคืนข้อมูลพระธรรมจาริกในพื้นที่ทั้ง 5 แห่ง 6) การจัดเวที

เสวนาเพื่อฉายสารคดีสำหรับประชาชนทั่วไป และ 7) การประเมินความพึงพอใจต่อการรับชมสารคดีทั้ง 5 เรื่อง

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาเกิดผลลัพธ์ที่น่าสนใจหลายประการ ได้แก่ การก่อเกิดพระนักสื่อสารสร้างสรรค์เพื่อนำเสนอรายการพระธรรมจาริกในกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งพระนักสื่อสารมีทักษะในการเขียนโครงเรื่องรายการภายใต้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และถ่ายทอดออกมาด้วยเรื่องราวที่น่าสนใจเหมาะสมกับยุคในปัจจุบัน ผู้คนสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น (Phramaha Thanit Phramaha Thanit, 2015) นอกจากนี้ ยังมีความรู้ในเชิงเทคนิคในการผลิตรายการจากผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ผลลัพธ์ประการต่อมาเกิดความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เห็นตรงกันว่า องค์กรทางพระพุทธศาสนาควรมีการปรับตัวให้เท่าทันตามยุคสมัยและมีรูปแบบที่ถ่ายทอดหลักธรรมที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบันและสามารถเข้าถึงได้ทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจในพระพุทธศานาน้อยลง ให้สามารถเข้ามาฟังธรรมในวัดและมีความสนใจในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม รูปความร่วมมือนั้นเป็นความร่วมมือแบบสหวิชาชีพ อาทิ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน นักผลิตรายการ และกลุ่มเป้าหมายพระธรรมจาริกที่มาช่วยสะท้อนความต้องการหรือสิ่งที่เขาอยากจะทำนำเสนอ ถือว่าเป็นกระบวนการทำงานที่ไม่ได้จำกัดแต่เพียงเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่งเท่านั้น เพราะปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีความซับซ้อนในการผลิตรายการก็เช่นกัน โดยผู้ผลิตจะต้องมีข้อพิจารณาหลายประการ เช่น ความสนใจ การเข้าถึงช่องทางสื่อ หรือแม้กระทั่งการนำเสนอที่มีความน่าสนใจ มีความเหมาะสมและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในทุกช่วงวัยและกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น การมีหลายเครือข่ายช่วยเสนอแนะจึงเป็นกระบวนการที่น่าสนใจ โดยมีได้มุ่งผลิตเพื่อให้ได้

รายการเพียงอย่างเดียว โดยสื่อที่ออกมาสู่สังคมนั้นต้องคำนึงถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชน สังคม บอกเล่าถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเป็นอัตลักษณ์ จึงจะกล่าวได้ว่าเป็นสื่อสร้างสรรค์ นอกจากการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่ได้ระบุไว้แล้ว ทางคณะทำงานยังมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนา สร้างกระบวนการเรียนรู้ภายในทีมให้เกิดการพัฒนาตนเองเท่าทันต่อการที่จะขับเคลื่อนโครงการให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

อย่างไรก็ตามในการดำเนินโครงการฯ พบว่า มีข้อจำกัดหลายประการที่คณะทำงานจะต้องเรียนรู้และปรับตัว เช่น การบริหารจัดการโครงการระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณ รูปแบบการจัดเวทีระดมความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ยังมีการตีความทางหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ต้องอาศัยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาช่วยในการออกแบบให้มีความแม่นยำและสื่อสารกับผู้ชมได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาพระธรรมจาริกนักร้องสื่อสารให้สามารถผลิตรายการและสื่อสารเรื่องเล่าท้องถิ่น วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และคำสอนทางพระพุทธศาสนาผ่านบทบาทของพระธรรมจาริกนักร้องสื่อสารในพื้นที่มาถ่ายทอดในรูปแบบที่น่าสนใจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดรายการ เรื่อง “พระ-ทำ-สร้างสุข” (พระธรรมจาริก เผยแพร่คำสอนเบญจธรรมแก่กลุ่มชาติพันธุ์ โดยทำให้อู อยู่ให้เห็น เป็นแบบอย่าง) จำนวน 5 ชิ้น
2. เกิดเครือข่ายในการร่วมกิจกรรมการผลิตรายการ เรื่อง “พระ-ทำ-สร้างสุข” (พระธรรมจาริก เผยแพร่คำสอนเบญจธรรม แก่กลุ่มชาติพันธุ์ โดยทำให้อู อยู่ให้เห็น เป็นแบบอย่าง) 6 เครือข่าย
3. เกิดเครือข่ายผู้ร่วมกิจกรรม เวทีสัญจร ใน 5 พื้นที่ และเวทีเสวนา จำนวน 12 เครือข่าย
4. มีผู้รับชมรายการรวม 5 ตอน ผ่านช่องทางโทรทัศน์หรือออนไลน์รวมทุกช่องทาง 55,700 ครั้ง
5. เกิดเวทีเสวนา เรื่อง “พระ-ทำ-สร้างสุข” (พระธรรมจาริก เผยแพร่คำสอนเบญจธรรมแก่กลุ่มชาติพันธุ์ โดยทำให้อู อยู่ให้เห็น เป็นแบบอย่าง) 1 เวที

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานวิจัยพระธรรมจาริกนักร้องสื่อสารในการผลิตและเผยแพร่สื่อสร้างสรรค์ในกลุ่มชาติพันธุ์ในครั้งนี้มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีลักษณะทางประชากรศาสตร์ (Demographic Characteristics Theory)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ (Demographic Characteristics) ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรม ความสนใจในการรับข่าวสาร



แตกต่างกันไปด้วย นอกจากนี้ ทฤษฎีลักษณะทางประชากรศาสตร์นี้เป็นทฤษฎีที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับผู้รับสารก่อนแนวคิดอื่น ๆ การที่ผู้รับสารมีคุณสมบัติพื้นฐานเหมือนกัน จะมีความคล้ายคลึงกันในแง่ของพฤติกรรมการสื่อสาร การเปิดรับ หรือไม่อย่างไร หรือการที่ผู้รับสารมีคุณสมบัติพื้นฐานที่แตกต่างกัน เหมือนกันจะมีความแตกต่างกันในแง่ของพฤติกรรมการสื่อสาร ตามแนวทฤษฎีด้านประชากรศาสตร์นั้นเชื่อว่า บุคคลที่มี 10 คุณสมบัติทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมที่ต่างกันกันไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ผู้รับสารเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสื่อสารที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยการสื่อสารจะสำเร็จได้หรือไม่ขึ้น ผู้รับสารจะเป็นปัจจัยทางหนึ่งที่สามารถสะท้อนชีวิตรูปแบบและความสำเร็จของการสื่อสารเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี ผู้รับสารแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะ (Benjarongkit, 1999, p. 65)

วิธีการศึกษาผู้รับสารที่เป็นมวลชนนั้นควรจะต้องจำแนกผู้รับสารออกเป็นกลุ่มโดย ประมะ สตะเวทิน (Satavetin, 2003, pp. 112-116) พบว่าในการสื่อสารกลุ่มใหญ่ หรือการสื่อสารมวลชน เราไม่สามารถวิเคราะห์ผู้รับสารเป็นคน ๆ ไปได้ เนื่องจากผู้วิจัยยังไม่รู้จักผู้รับสาร (Anonymous) แต่ละคน ดังนั้น วิธีการที่ดีที่สุดในการวิเคราะห์ผู้รับสารที่มีจำนวนมาก คือ การจำแนกผู้รับสารออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามคุณสมบัติทางประชากรศาสตร์ (Demographic Characteristics) เนื่องจากผู้รับสารที่มีคุณสมบัติของปัจเจกบุคคลที่เหมือนกัน อาจมีความแตกต่างกันในแง่ของความสนใจทัศนคติ หรือพฤติกรรม การที่ผู้วิจัยจะสามารถจัดกลุ่มของผู้รับสารได้นั้น ต้องอาศัยคุณสมบัติที่มองเห็นได้จากภายนอก นั่นก็คือ คุณสมบัติทางประชากรศาสตร์ (Demographic Characteristics) ซึ่งประกอบด้วย (Satavetin, 2003)

1. เพศ (Sex) ลักษณะทางเพศ เป็นลักษณะทางประชากรที่บุคคลได้รับมาแต่กำเนิดในประชากรกลุ่มใด ๆ ก็ตาม จะประกอบด้วยประชากรเพศชาย (Male) และประชากรเพศหญิง (Female) โดยปกติแล้วจะมีจำนวนที่ใกล้เคียงกันเพราะธรรมชาติได้สร้างความสมดุลทางเพศมาให้กับประชากรทุกกลุ่มเพศ เป็นปัจจัยพื้นฐานด้านร่างกายที่แตกต่างกันของบุคคล เป็นสถานภาพที่มีมาแต่กำเนิดของบุคคล พัฒนาการต่าง ๆ ในแต่ละช่วงวัยก็มีความแตกต่างกันด้วยความแตกต่างทางเพศ ส่งผลต่อบุคลิกลักษณะ จิตใจ อารมณ์ ความคิด ทักษะคติ ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมของการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน มีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลาของการมีชีวิตอยู่หรือตามวัยของบุคคล กล่าวถึงการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้รับสารตามแนวทฤษฎีลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า เพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันในด้านพฤติกรรม การเปิดรับสื่อมวลชน เช่น เพศหญิงใช้เวลาในการเปิดรับโทรทัศน์มากกว่าเพศชาย และเพศชายชอบอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าเปิดรับโทรทัศน์ และเนื่องจากเพศหญิงชอบอยู่บ้านมากกว่าเพศชาย ในขณะที่อยู่บ้านก็มักมีกิจกรรมที่ต้องทำอยู่ตลอดเวลา เช่น การเลี้ยงเปิดรับลูก การทำกับข้าว การทำงานบ้าน ดังนั้น สื่อที่เพศหญิงเลือกใช้จะเป็นสื่อที่เข้าถึงง่าย และมีทั้งภาพและเสียง เนื่องจาก ต้องสามารถใช้ควบคู่กับการทำกิจกรรมข้างต้นไปพร้อมกันได้ นั่นก็คือ สื่อโทรทัศน์

2. อายุ (Age) เป็นลักษณะประจำตัวบุคคลที่สำคัญในการศึกษาและวิเคราะห์ทางประชากรศาสตร์ โดยอายุจะแสดงถึงวัยวุฒิของบุคคล และเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสามารถในการทำ ความเข้าใจในเนื้อหาและข่าวสารรวมถึงความรู้ต่าง ๆ ได้มากน้อยต่างกัน การมีประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาแตกต่างกันหรืออีกประการหนึ่ง คือ อายุจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสนใจในประเด็นต่าง ๆ เช่น เรื่องการเมือง ความสนุกสนาน การเตรียมตัวสร้างอนาคต เป็นต้น



นอกจากนั้น ก็จะชี้ให้เห็นอารมณ์ที่แตกต่างกันออกไปในกลุ่มคนที่มีวัยต่างกัน อันเนื่องจากกระบวนการคิด และตัดสินใจที่ผ่านการกลั่นกรองจากประสบการณ์ของช่วงวัยที่จะส่งผลต่อกระบวนการคิดและการควบคุมทางอารมณ์ของแต่ละช่วงอายุของบุคคล นอกจากนี้ อายุยังส่งผลต่อประสบการณ์ ความคิด ความสนใจ ความเชื่อ ทศนคติ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้รับสาร เป็นต้น

3. การศึกษา (Education) เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสามารถในการเลือก รับข่าวสาร และอัตราการรู้หนังสือ ระดับการศึกษาจะทำให้คนมีความรู้ ความคิด ตลอดจนความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ กว้างขวางลึกซึ้งแตกต่างกันออกไป ทำให้บุคคลสามารถแยกความเหมาะสมของเนื้อหา รูปแบบ องค์ประกอบที่แตกต่างกันของสิ่งต่าง ๆ การศึกษาจึงถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการสื่อสารของผู้รับสารอย่างมาก

4. สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio-Economic Status) หมายความว่า อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัว ทั้งนี้ในการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่จะสนใจความแตกต่างทางด้านอาชีพ (Occupation) และรายได้ (Income) เป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดสถานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของบุคคล รายได้ ของบุคคลแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญแสดงถึงการมีศักยภาพในการดูแลตนเอง บ่งบอกถึงอำนาจการใช้จ่ายในการบริโภคข่าวสาร ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงจะมีโอกาสที่ดีกว่าในการแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลตนเอง เป็นต้น

แนวคิดพระธรรมจาริกพระนักสื่อสาร

พระธรรมจาริก เป็นพระสงฆ์กลุ่มหนึ่งทำงานในชุมชนบนพื้นที่สูงหรือในถิ่นทุรกันดาร ส่วนใหญ่อยู่ในแถบจังหวัดภาคเหนือของประเทศ บทบาทพระธรรมจาริกอยู่ที่อาศรมเป็นเจตนาของพระบัณฑิตอาสาที่มาทำงานเผยแผ่

พระพุทธศาสนาบนพื้นที่สูงเหล่านี้ เป็นไปตามพระพุทธพจน์ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอทั้งหลายจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก” เมื่อมาเห็นพบว่าชาวบ้านมีความอบอุ่นใจในการใช้ชีวิตมากยิ่งขึ้น เมื่อก่อนศาสนาหรือเรื่องของความเชื่อ เขาก็ปฏิบัติตามประเพณีท้องถิ่น เชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในธรรมชาติที่เป็นบรรพบุรุษ ต้นไม้ ภูเขา เพื่อเป็นที่พึ่งทางใจของเขาตามที่เคยเชื่อถือกันมา ซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียว เมื่อมีพระสงฆ์เข้ามาอยู่ด้วย ถ้ามีปัญหาชีวิตหรือมีข้อขัดข้องประการใดก็ยังมีที่พึ่ง ที่ปรึกษาเพิ่มขึ้น เป็นการสื่อสาร 2 ทาง มีความอบอุ่นใจเชิงประจักษ์ได้มากกว่าในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา พระนักสื่อสารจำนวนหนึ่งอยู่ภายใต้โครงการพัฒนาพระสงฆ์เพื่อการสื่อสารสาธารณะแบบสร้างสรรค์ ได้ดำเนินโครงการไปเมื่อปี พ.ศ. 2561 ได้อาสาตัวเองเข้าไปร่วมตัวทำงานในพื้นที่ห่างไกลกับกลุ่มพระสงฆ์ที่มีบทบาททำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ที่โดดเด่นอีกกลุ่มหนึ่งนั่นคือ เครือข่ายพระธรรมจาริก ที่ไปปฏิบัติงานประจำอยู่ตามอาศรมในหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทำหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาบนพื้นที่สูงพื้นที่ห่างไกลในถิ่นทุรกันดาร มีบทบาทในการพัฒนาราชภูมบนพื้นที่สูง (PhraUdombundhit, 2022)

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยพระธรรมจาริกนักสื่อสารในการผลิตและเผยแพร่สื่อสร้างสรรค์ในกลุ่มชาติพันธุ์ในครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์ประกอบกับการสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

แหล่งข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจึงการกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และผู้ร่วมปฏิบัติการ (Participants) โดยใช้



วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ เจ้าอาวาส ผู้นำชุมชน และตัวแทนชาวบ้าน ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบกับการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 10 รูป/ คน ดำเนินการวิจัยในพื้นที่ภาคเหนือ จำนวน 5 พื้นที่ อาทิ วัดห้วยบง ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ อาศรมพระธรรมจาริกแม่หลู ตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ อาศรมพระธรรมจาริกบ้านพระธรรมจาริกพัฒนา ตำบลลานหอย อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย อาศรมพระธรรมจาริกบ้านสบมาง ตำบลภูฟ้า อำเภอป่อเกื้อ จังหวัดน่าน และอาศรมพระธรรมจาริกบ้านแม่ลาคี ตำบลแม่หวหลวง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ ประกอบกับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อคำถาม ข้อมูลและบริบทชุมชนที่โดดเด่น ตอนที่ 3 ประเด็นกิจกรรมที่สำคัญของชุมชนกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล งานวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ผู้วิจัยลงภาคสนามเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการจัดทำหนังสือขออนุญาตจากผู้บริหารโครงการวิจัย ลงเก็บข้อมูล ติดต่อประสานขอความร่วมมือนักสัมภาษณ์เชิงลึก กับสัมภาษณ์ ได้แก่ เจ้าอาวาส ผู้นำชุมชน โดยการนัดพบประชุม และทำการเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงและการจดบันทึกข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานั้น ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาในเนื้อหาสาระ (Theme Analysis) ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์โดยการจัดหมวดหมู่ประเด็นจากการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ชุดข้อมูลที่สามารถเสนอเป็นข้อเท็จจริง และใช้ประกอบการวิเคราะห์อภิปราย ซึ่งมีการให้เหตุผลเชิงตรรกะ นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนา เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้

ผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยพระธรรมจาริกนักร้องในการผลิตและเผยแพร่สื่อสร้างสรรค์ในกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า เกิดรายการ เรื่อง พระ-ทำ-สร้างสุข (พระธรรมจาริก เผยแพร่คำสอนเบญจธรรมแก่กลุ่มชาติพันธุ์ โดยทำให้ดู อยู่ให้เห็น เป็นแบบอย่าง) จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้ เรื่องที่ 1 เรื่องธรรมกินได้ บุญสัจจวิธีแห่งการแบ่งปันที่วัดจันทร์ ณ วัดห้วยบง ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ “บุญสัจจวิธี คือ วิธีแห่งความเมตตากรุณา เป็นความรัก ความปรารถนาดีที่คนปกากะญอ ตำบลวัดจันทร์และตำบลแม่แดด มอบให้แก่กัน” เบญจศีลและเบญจธรรม เป็นธรรมคู่กัน ศีล คือ การละเว้น เว้นจากการทำความชั่ว ไม่เบียดเบียนตนและคนอื่น รู้จักควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความดี ธรรม คือ ประพฤติชอบทางกาย วาจา และใจ เมื่อมีศีลมีธรรมมนุษย์จะทำให้อยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข นำเสนอเล่าเรื่องราวของคนปกากะญอ (ปกากะญออยู่ได้ เพราะคนอยู่กับคน คนอยู่กับป่า คนอยู่กับจิตวิญญาณ) เรื่องที่ 2 เรื่องธรรมอัมทำอง การฟื้นฟูภูเขาข้าวโพดให้เป็นสวนผสมผสาน สร้างอาหาร สร้างรายได้ และฟื้นฟูผืนป่า ณ อาศรมพระธรรมจาริก



แม่หลู ตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ธรรมอ้อมท้องกับวิถีแห่ง
 สัมมาอาชีพของคนบ้านแม่หลู ตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
 ที่พยายามฟื้นฟูป่า เปลี่ยนทุ่งข้าวโพดเป็นเกษตรแบบผสมผสาน ในหนังสือ
 พระ-ทำ-สร้างสุข เล่าเรื่องราวของเบญจศีล และเบญจธรรม 5 ผ่านวิถีชีวิตของ
 ชุมชนชาติพันธุ์ในภาคเหนือ เรื่องที่ 3 ธรรม-มั่นคง สันโดษ ความยินดี ความ
 พอใจ คือ ความรู้จักพอดี ความรู้จักพอเพียง ณ อาศรมพระธรรมจาริกบ้านพระ
 ธรรมจาริกพัฒนา ตำบลลานหอย อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ธรรม
 มั่นคง ธรรมที่เปลี่ยนให้ชายหนุ่มติดสุรา ไม่สำรวมกายวาจาใจ กลายเป็น
 พระสงฆ์อันเป็นที่เคารพของคนบ้านแม่ส้าน อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
 ได้กลับไปถ่ายทอดธรรมะให้กับคนในบ้านเกิดที่หมู่บ้านธรรมจาริกพัฒนา
 อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ในหนังสือ พระ-ทำ-สร้างสุข เล่า
 เรื่องราวของเบญจศีล และเบญจธรรม 5 ผ่านวิถีชีวิตของชุมชนชาติพันธุ์ใน
 ภาคเหนือสันโดษ เรื่องที่ 4 เรื่อง ธรรมร่มเย็น สัจจะของคนลุ่มน้ำมางในการ
 ดูแลผืนป่า ณ อาศรมพระธรรมจาริกบ้านสบมาง ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ
 จังหวัดน่าน เบญจศีลและเบญจธรรม เป็นธรรมคู่กัน ศีลคือการละเว้น เว้นจาก
 การกระทำความชั่ว ไม่เบียดเบียนตนและคนอื่น รู้จักควบคุมตนให้ตั้งอยู่ใน
 ความดี ธรรม คือประพฤติดชอบทางกาย วาจา และใจ เมื่อมีศีลมีธรรมมนุษย์
 จะทำให้อยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อคนในชุมชนมีสัจจะ
 รักษาคำพูดของบรรพบุรุษในการดูแลป่า และทรัพยากร ช่วยให้หมู่บ้านมีความ
 ร่มเย็นมีป่ามีน้ำใช้ในการทำเกษตรกรรม และหล่อเลี้ยงคนตลอดสายน้ำทางที่
 ไหลผ่าน และเรื่องที่ 5 เรื่อง ธรรม-สุขใจ กับวิถีของคนเลี้ยงช้าง และคนขึ้นหมาก
 แห่งบ้านแม่ลาดี ณ อาศรมพระธรรมจาริกบ้านแม่ลาดี ตำบลแม่หวด อำเภอ
 ท่าสองยาง จังหวัดตาก ธรรมสุขใจ กับวิถีแห่งสติของคนบ้านแม่ลาดี ในการ

ดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการดูแลช้างซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่ หรือการเก็บหมากที่ต้อง รมั้ดระวังตลอดเวลา และความศรัทธาในพุทธศาสนาของหมู่บ้านศีล 5 แห่งนี้ ในหนังสือพระ-ทำ-สร้างสุข เล่าเรื่องราวของเบญจศีล และเบญจธรรม 5 ผ่านวิถีชีวิตของชุมชนชาติพันธุ์ในภาคเหนือ

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องพระธรรมจาริกนักสื่อสารในการผลิตและเผยแพร่ สื่อสร้างสรรค์ในกลุ่มชาติพันธุ์ สรุปผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ประเด็นการ พัฒนาพระธรรมจาริกนักสื่อสารฯ พบว่า เกิดการถ่ายทอดเรื่องราว เรื่องเล่า ท้องถิ่น วิถีชีวิต ภูมิปัญญาและหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาผ่าน เรื่องราว พระ-ทำ-สร้างสุข (พระธรรมจาริก เผยแพร่คำสอนเบญจธรรม แก่กลุ่ม ชาติพันธุ์ โดยทำให้อยู่ให้เห็น เป็นแบบอย่าง) จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้ เรื่องที่ 1 เรื่องธรรมกินได้ บุญสัจจ วิถีแห่งการแบ่งปันที่วัดจันทร์ ณ วัดห้วยบง ตำบล บ้านจันทร์ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ เรื่องที่ 2 เรื่องธรรมอิมท้อง การฟื้นฟูเขาข้าวโพดเป็นสวนผสมผสาน สร้างอาหาร สร้างรายได้ และฟื้นผืนป่า ณ อาศรมพระธรรมจาริกแม่หลุ ตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ธรรมอิมท้องกับวิถีแห่งสัมมาอาชีพของคนบ้านแม่หลุที่พยายามฟื้นป่า เปลี่ยน ทุ่งข้าวโพดเป็นเกษตรแบบผสมผสานในหนังสือพระ-ทำ-สร้างสุข เล่าเรื่องราวของเบญจศีล และเบญจธรรม 5 ผ่านวิถีชีวิตของชุมชนชาติพันธุ์ ในภาคเหนือ เรื่องที่ 3 ธรรม-มันคง สันโดษ ความยินดี ความพอใจ คือ ความรู้ จักพоди ความรู้จักพอเพียง ณ อาศรมพระธรรมจาริกบ้านพระธรรมจาริกพัฒนา ตำบลลานหอย อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย เรื่องที่ 4 เรื่อง ธรรม รมเย็น สัจจะของคนลุ่มน้ำมางในการดูแลผืนป่า ณ อาศรมพระธรรมจาริกบ้าน



สบบาง ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เรื่องที่ 5 เรื่อง ธรรม-สุขใจ กับวิถีของคนเลี้ยงช้าง และคนขึ้นหมากแห่งบ้านแม่ลาดี ณ อาศรมพระธรรมจาริกบ้านแม่ลาดี ตำบลแม่หวะหลวง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ การพัฒนาพระธรรมจาริกนักร้องสื่อสารให้สามารถผลิตรายการและสื่อสารเรื่องเล่าท้องถิ่น วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และคำสอนทางพระพุทธศาสนาผ่านบทบาทของพระธรรมจาริกนักร้องสื่อสารในพื้นที่มาถ่ายทอดในรูปแบบที่น่าสนใจ พบว่า พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนให้คนมีสติ รู้เท่าทัน รูปแบบที่น่าสนใจ พบว่า อารมณ์ความรู้สึกของตนเองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่รับรู้จากอายตนะภายนอก ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่เพียงแต่สอนแนวคิดเท่านั้น แต่ยังได้กำหนดแบบแผนการปฏิบัติ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ หากนำไปปฏิบัติฝึกตนเองอย่างต่อเนื่องจึงจะเห็นผลพร้อมกันนี้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาหลักธรรมคำสอนเพื่อให้เป็นกระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อในยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายน้ำผึ้ง รัตนงาม (Rattamangam, 2022) ศึกษาเรื่อง พุทธวิธีการรู้เท่าทันสื่อเพื่อพัฒนาชีวิต: กรณีศึกษา สื่อโทรทัศน์ และสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก ระบุว่า พุทธวิธีรู้เท่าทันเกี่ยวกับการรู้จักใช้ ตา หู ใจ เพื่อเรียนรู้สื่อ โดยเน้นการใช้อายตนะหรือสื่อภายในตัวเรา คือ ตา หู ในการรับชม การฟัง และการรับรู้ ทางใจ โดยไม่ปล่อยประสาธสัมผัสไปตามกระแสของกิเลส อุกุศล ซึ่งสื่อทั้งสองประเภทนั้นจะมีลักษณะของสื่อที่ส่งสารต่อผู้รับในเชิงแรงเร้าอกุศลหรือกุศล การรับแบบไม่ปล่อยจิตไปตามกระแสในฝ่ายเสื่อม เป็นการกลั่นกรองภายในประการหนึ่งจำเป็นต้องมีสติเป็นฐานในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารซึ่งในฐานะผู้รับจะไม่เกิดความหลง หรือเกิดอุปาทาน ไม่ทุกข์ไปตามเนื้อหา เพราะไปกระทบกับสื่อแบบไม่ตั้งสติ ความหวั่นไหวการรู้จักกำหนด

สติสัมปชัญญะ เป็นเครื่องมือช่วยในการรับรู้หรือกระทบสื่อ ผู้รับสื่อจำเป็นต้องฝึกฝนสติให้รู้เท่าทันสถานการณ์ปัจจุบัน ทำจิตใจให้เป็นกลางในการรับสื่อ ทั้งข้อมูลข่าวสารที่ก่อให้เกิดความชอบความไม่ชอบใจ ผิดหวังสมหวัง ไม่เป็นดังใจปรารถนา ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญญาในการพิจารณาสื่อ ได้แก่ การคิดเป็นคิดถูก คิดมีเหตุผลตามหลักโยนิโสมนสิการ และพิจารณาตรวจสอบสื่อ ตามหลักกาลามสูตร เพื่อตรวจสอบและประเมินสื่อโทรทัศน์และสื่อต่าง ๆ พระสงฆ์ก็เช่นกัน หลีกเลี้ยงหรือปฏิเสธการเสพและสื่อสารเทคโนโลยีไม่ได้ แต่เมื่อต้องเป็นผู้เสพและสื่อสารจะเสพและสื่อสารอย่างไร ทำอย่างไรจึงจะรู้เท่าทันและอยู่เหนือเทคโนโลยีได้ สาระสำคัญจึงอยู่ที่การศึกษาค้นคว้าเพื่อให้รู้เท่าทันเพื่อรักษาคำสอนของพระพุทธศาสนาไว้และนำเสนอข้อเท็จจริงให้สังคมได้รับรู้ ปัญหาของคณะสงฆ์จึงอยู่ที่ศาสนบุคคลและวิธีการเผยแผ่ แม้พระพุทธเจ้าจะวางหลักไว้ในทางสงฆ์ไปเผยแผ่ครั้งแรกว่า “พวกเธอจงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ พวกเธออย่าได้ไปรวมทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรม งามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถทั้งพยัญชนะครบบริบูรณ์ บริสุทธี” (วิ. มหา. 4/ 32/ 32) พระธรรมจาริก เป็นพระสงฆ์กลุ่มหนึ่งทำงานในชุมชนบนพื้นที่สูงหรือในถิ่นทุรกันดาร ส่วนใหญ่อยู่ในแถบจังหวัดภาคเหนือ บทบาทพระธรรมจาริกอยู่ที่ อาศรมเป็นเจตนาของพระบัณฑิตอาสาที่มาทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาบนพื้นที่สูง เป็นไปตามพระพุทธพจน์ว่า “ดูกรภิกษุทั้งหลาย ขอเธอทั้งหลายจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก” เมื่อมาเห็นพบว่าชาวบ้านมีความอบอุ่นใจในการใช้ชีวิตมากยิ่งขึ้น เมื่อก่อนศาสนาหรือเรื่องของความเชื่อ เขาก็ปฏิบัติตามประเพณีท้องถิ่น เชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์



ในธรรมชาติที่เป็นบรรพบุรุษ ต้นไม้ ภูเขา เพื่อเป็นที่พึ่งทางใจของเขาตามที่เคยเชื่อถือกันมา ซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียว เมื่อมีพระสงฆ์เข้ามาอยู่ด้วย ถ้ามีปัญหาชีวิตหรือมีข้อขัดข้องประการใดก็ยังมีที่พึ่ง ที่ปรึกษาเพิ่มขึ้น เป็นการสื่อสาร 2 ทาง มีความอบอุ่นใจเชิงประจักษ์ได้มากกว่า ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา พระนักสื่อสารจำนวนหนึ่งภายใต้โครงการพัฒนาพระสงฆ์เพื่อการสื่อสารสาธารณะแบบสร้างสรรค์ ซึ่งได้ดำเนินโครงการไป เมื่อปี พ.ศ. 2561 ได้อาสาตัวเองเข้าไปรวมตัวทำงานในพื้นที่ห่างไกลกับกลุ่มพระสงฆ์ที่มีบทบาททำงานด้านสาธารณสงเคราะห์ที่โดดเด่นอีกกลุ่มหนึ่งนั่นคือเครือข่ายพระธรรมจาริกที่ไปปฏิบัติงานประจำอยู่ตามอาศรมในหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทำหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาบนพื้นที่ห่างไกลในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาราชภูมบนพื้นที่สูง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรบูรณาการการผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
2. ควรบูรณาการพหุวัฒนธรรมร่วมกับการสร้างสรรค์สื่อ
3. การบูรณาการความร่วมมือระหว่างเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็ง

พระนักสื่อสาร

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรรวบรวมกลุ่มพหุวัฒนธรรม และเพิ่มประเด็นการเข้าถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้น

2. ควรพัฒนาประเด็น นักสื่อสารในการผลิตและเผยแพร่สื่อสร้างสรรค์ให้ครอบคลุม ทั้งพระธรรมจาริก พระสงฆ์นักเผยแผ่ เยาวชน และประชาชนผู้ที่สนใจในการสร้างสรรค์สื่อ

3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรพระธรรมจาริกนักสื่อสารในการผลิตและเผยแพร่สื่อสร้างสรรค์ เพื่อสามารถนำไปขยายต่อยอด และนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

เอกสารอ้างอิง

Benjarongkit, Y. (1999). *Audience analysis*. Bangkok: Faculty of Communication Arts Chulalongkorn University.

Phra Akkharaphisut Sirivadhano. (2021). Buddha-dhamma communicative procedures via social media of the monks in thai society. *Phimoldhamma Research Institute Journal*, 8(2),107-118

Phramaha Thanit Sirivathano Loonnawan. (2015). The model and process of buddha-dhamma communication through social media of Buddhist monks in Thailand. *Rajabhat Chiang Mai Research Journal*, 16(2), 75-86.

PhraUdombundhit (Somsak Suddhiñānamedhī). (2022). Format and network for propagation of Buddhism of the Dhammacarika in Thai society. *Journal of MCU Social Development*, 7(2), 22-32.



Rattamangam, S. (2022). Communication for social development in the artificial intelligence era. *Journal of Buddhist Studies Vanam Dongrak*, 9(1), 179-189.

Satavetin, P. (2003). *Mass communication processes and theories*. Bangkok: Chulalongkorn University.

บทความวิจัย มาตรฐานจริยธรรมที่ควรปฏิบัติสำหรับผู้ที่ต้องการเป็นนักสื่อสาร ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ตามบรรทัดฐานของสังคม

พรรษา รอดอาตม์¹

Received 8 September 2023

Revises 29 September 2023

Accepted 30 September 2023

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิจัยมาตรฐานจริยธรรมสื่อมวลชนและบรรทัดฐานทางสังคมเพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ในประเทศ Best Practices 2) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาจริยธรรมสื่อมวลชนและจัดทำแนวปฏิบัติที่ดีของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ผ่านมุมมองพัฒนาการแนวทางการกำกับดูแลจาก 3 ประเทศ คือ ประเทศไต้หวัน สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศสหรัฐอเมริกา วิธีการวิจัยการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ คือ การจัดประชุมสัมมนากลุ่มย่อยใน 5 ภาค และข้อมูลทุติยภูมิ

¹ อาจารย์ประจำคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

E-mail: pansa20@hotmail.com



ผลการศึกษาพบว่าจากแนวทางการกำกับควบคุมดูแลใน 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศสหรัฐอเมริกา ด้านผู้เข้าร่วมประชุมต้องการให้มี 4 ลักษณะเช่นกัน คือ การกำกับดูแลตนเอง การกำกับดูแลกันเอง การกำกับดูแลร่วมกัน และการกำกับดูแลโดยรัฐ พบการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เป็นไปตามจริยธรรม บรรทัดฐานของสังคม และแนวทางการเป็นสื่อที่ดีตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ เนื้อหาไม่เป็นกลาง มีอคติ เหมารวม ดูหมิ่นสร้างความเกลียดชัง ยุยง ปลุกปั่น แดกแยก เกินจริง บิดเบือน ข่าวดวง และข่าวหลอก ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อบรมการรู้เท่าทันสื่อ พัฒนาระบบ AI ตรวจสอบเนื้อหา แก้ไขกฎหมาย ทำงานร่วมกับสถาบันการศึกษาและภาคส่วนอื่น ๆ กำหนดแนวทางป้องกัน Cyber Crime และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอย่างเท่าเทียม ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ: การจัดทำคู่มือสำหรับผู้ส่งสาร 4 เก่ง คือ สร้างสรรค์ ตรวจสอบ ดูแล เป็นกลาง รอบด้าน และผู้รับสาร 4 เก่ง คือ ตั้งคำถาม ค้นหา แจ้งเตือน เรียนรู้ตลอดชีวิต

คำสำคัญ: จริยธรรม, บรรทัดฐานทางสังคม, การกำกับดูแล, สื่อสังคมออนไลน์, แนวปฏิบัติที่ดี

Ethical standards on behalf of communicators via social media according to social norm

Pansa Rawd-ard²

Abstract

The objectives of this study were: 1. To study the ethical standards of mass media and social norms to develop best practices 2. To guidelines for traditional media professionals and online media in the country 3. To make recommendations for policy implementation to promote ethics and professional standards of traditional media and online media through the developmental perspective of regulatory guidelines from 3 countries: Taiwan, The Federal Republic of Germany and the United States of America. Research methods are primary data collection is a small group seminar in 5 regions and secondary data. The results of the study revealed that from the guidelines for supervision in 3 countries, the participants wanted to have 4 characteristics as well, namely self-regulation, supervision joint, supervision and supervision by the state. There were not based on social norms, concepts, or theories and unethical was found: biased, stereotypical, insulting, hateful, incitement, division, exaggeration, distortion, and fake news. The policy recommendation

² Lecturer of Faculty of Journalism and Mass Communication,
Thammasat University, E-mail: pansa20@hotmail.com

is to promote lifelong learning. Media literacy training, AI development, content detection, law amendment and collaboration with academia and other sectors. Determine guidelines to prevent Cyber Crime and access to the Internet equally. Practical Suggestions: The preparation of a manual for senders for the 4 Keng is creative, inspecting, caring, neutral and all-round, and for the 4 Keng receivers: questioning, searching, alerting and lifelong learning.

Keywords: Ethics, Norm, Regulation, Social media, Good practice

บทนำ

ประเด็นที่ถูกตั้งคำถามอยู่เสมอ คือ จริยธรรมและจรรยาบรรณของนักสื่อสารมวลชน แนวทางการกำกับดูแลที่ผ่านมา จะทำในลักษณะสมาคมหรือสภาวิชาชีพสื่อมวลชนออกแถลงการณ์ตักเตือน ขอโทษ แนะนำแนวทางปฏิบัติกับนักสื่อสารมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชน ส่วนนักข่าวพลเมือง สื่อบุคคล เช่น เน็ต โอดอล ผู้ทรงอิทธิพลทางความคิด ผู้มีชื่อเสียงทางสังคม และ User-Generated Content หากพบการกระทำผิดจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม หลักการสำคัญที่ทุกคนต้องการ คือ สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกและแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ แต่จะ怎样做ให้เสรีภาพนั้นอยู่ในขอบเขตที่ไม่ทำให้ผู้ใดได้รับความเดือดร้อน และได้รับผลกระทบใด ๆ ตามมา

จากสถานการณ์ข้างต้นทำให้กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ดำเนินโครงการตั้งต้นในการศึกษาวิจัยโดยมอบหมายให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ศึกษาวิจัยประเด็นบรรทัดฐานทางสังคม และจริยธรรมสื่อมวลชน เพื่อจัดทำแนวปฏิบัติที่ดีของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ โดยการศึกษาสถานการณ์ของบรรทัดฐานทางสังคม และจริยธรรมสื่อมวลชนในประเทศไทย เปรียบเทียบกับบรรทัดฐานทางสังคม และจริยธรรมสื่อมวลชนในต่างประเทศ Best Practices ได้แก่ ประเทศไต้หวัน สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศสหรัฐอเมริกาพร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะมาปรับใช้ เพื่อจัดทำแนวปฏิบัติที่ดีให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบวิชาชีพสื่อออนไลน์ รวมทั้งสื่อภาคประชาชน รวมถึงเป็นแนวทางในการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ในการส่งเสริมแนวปฏิบัติและจริยธรรมสื่อ



แบบดั้งเดิม และสื่อออนไลน์ อันเป็นบทบาทหน้าที่ตามภารกิจของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิจัยมาตรฐานจริยธรรมสื่อมวลชน และบรรทัดฐานทางสังคมเพื่อการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อแบบดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ในประเทศจากกรณีศึกษาที่เป็น Best Practice อย่างน้อย 3 ประเทศ
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาจริยธรรมสื่อมวลชน และจัดทำแนวปฏิบัติที่ดีของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนครอบคลุมทั้งสื่อแบบดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ในประเทศไทย
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนครอบคลุมสื่อแบบดั้งเดิมและสื่อออนไลน์สำหรับกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมให้กับผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการสื่อสารทั้งในสื่อดั้งเดิมและสื่อสังคมออนไลน์ให้เป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรมที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคมไทย
2. ได้ข้อเสนอแนะเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนครอบคลุมสื่อดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ให้กับกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

วรรณกรรม

ผู้วิจัยได้รวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาวิจัยมาตรฐานจริยธรรมสื่อมวลชนและบรรทัดฐานทางสังคมเพื่อการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อแบบดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ในประเทศจากกรณีศึกษาที่เป็น Best Practice จำนวน 3 ประเทศ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

พัฒนาการของการกำกับดูแลสื่อของประเทศไต้หวัน

จากเว็บไซต์ Taiwan Media Watch Foundation (2017) ได้นำเสนอแนวทางการกำกับดูแลกันเองผ่าน Taiwan Media Watch และสมาคมนักข่าวไต้หวันหรือ The Association of Taiwan Journalist (ATJ) ทำหน้าที่รักษาเสรีภาพของสื่อมวลชน สร้างความยุติธรรมให้กับสื่อ ส่งเสริมให้สื่อได้มีการควบคุมตนเอง ปกป้องสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ทำการเฝ้าดูเนื้อหาผ่านสื่อต่าง ๆ การจัดอบรมเรื่องรู้เท่าทันสื่อผ่านสถาบันการศึกษา การปลูกฝังค่านิยมจิตสำนึกให้กับนักข่าวพลเมือง ส่งเสริมการทำงานอย่างมีเสรีภาพ เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและมีอิสระในการทำงาน

รัฐบาลให้งบประมาณเพื่อใช้ในการส่งเสริมการรับรู้ของประชาชน (Public Awareness) ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อตั้งแต่ระดับอนุบาล ด้วยการสอนในรูปแบบซีรีส์ เกมส์ และการจัดอบรมให้ความรู้ รวมไปถึงการทำงานและแก้ไขปัญหาพร้อมกับภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาครัฐ สื่อ ผู้ให้บริการระบบเครือข่าย ผู้ให้บริการแพลตฟอร์ม และประชาชนเพื่อป้องกันข่าวลวง ข่าวหลอก อีเมลขยะ (Junk email) และสแปม (Spam) แต่ไม่ปิดกั้นการเข้าถึงเนื้อหา (Censorship) ภายใต้มาตรการจัดการที่รวดเร็วกับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องภายใน 60 นาที และการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อใช้ในการต่อสู้กับข่าวปลอม (Wongphasuksathaporn, 2019)



พัฒนาการของการกำกับดูแลสื่อของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีการกำกับดูแลเนื้อหาในสื่อเพื่อคุ้มครองผู้เยาว์ เด็ก และเยาวชนผ่านรูปแบบการกำกับดูแลร่วมกัน เป็นไปตามกฎหมายอาญา กฎหมายแห่งมลรัฐที่คุ้มครองเด็กและเยาวชน และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมทั้งการปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม แต่มีภาคเอกชนเป็นผู้กลั่นกรองและช่วยรัฐตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง

จากบทความ “มอง 5 ชาติยุโรปรับมือ ข้อมูลบิดเบือนทางการเมือง” (Panthong, 2022) ได้นำเสนอรูปแบบการกำกับดูแลกันเองโดยสมัครใจ (Soft Institutional Mechanism-Voluntary) กับการกำหนดกติกาด้วยมาตรการทางกฎหมายหรือนโยบายมั่นคง (Hard Institutional Mechanism-Control) หากพบเนื้อหาไม่เหมาะสม ผู้ให้บริการจะต้องจัดการนำเนื้อหานั้นออกจากระบบภายใน 24 ชั่วโมงหลังจากได้รับรายงาน ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะถูกปรับ

การส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในโรงเรียนผ่านหลักสูตรและวิธีการสอนการทำงานร่วมกับระหว่างองค์กร สาธารณกุศลในประเทศ และต่างประเทศที่จัดให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) (Ramasoota, 2013)

พัฒนาการของการกำกับดูแลสื่อของประเทศสหรัฐอเมริกา

พิรธรอง รามสูต (Ramasoota, 2013) ได้กล่าวถึงการนำลักษณะ First Amendment มาใช้กับอินเทอร์เน็ตในฐานะสื่ออีกประเภทหนึ่ง ทำให้อินเทอร์เน็ตถูกพิจารณาว่าอยู่ในสถานภาพเป็นสื่อสารมวลชนเหมือนหนังสือพิมพ์ จึงมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกอย่างเต็มที่ในการผลิต และนำเสนอเนื้อหา ขณะเดียวกันบทบาทและอำนาจหน้าที่ของรัฐในการควบคุมเนื้อหาก็จะถูกจำกัดให้มากที่สุด

สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนโดยออกกฎหมายคุ้มครองเด็กในสื่อออนไลน์ (Child Online Protection Act หรือ COPA) ในปี ค.ศ. 1998 (พ.ศ. 2541) และไม่ให้มีผลกระทบด้านความมั่นคงของรัฐและการก่อการร้าย แม้จะมีเสรีภาพแต่อาจมีข้อจำกัดตามกฎหมาย ซึ่งสหรัฐอเมริกามีรูปแบบวิธีการดำเนินการที่หลากหลายทั้งการกลั่นกรองการใช้อินเทอร์เน็ต (Filter) การปิดกั้น (Block) และการสอดส่อง (Surveillance)

รัตนภรณ์ จอมมูล (Jommoon, 2021) ได้กล่าวถึงปัญหาข่าวปลอมในช่วงเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาในปี 2016 ส่งผลให้ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ Facebook, Twitter และ Google ต้องมีการปรับนโยบายและหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาข่าวปลอม และป้องกันการบ่อนทำลายประชาธิปไตยในทุกรูปแบบ

สื่อมวลชนทำการจัดตั้งหน่วยงานอิสระเพื่อตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะ หรือการกำกับดูแลกันเอง การส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ ตั้ง FactCheck.org ต่อมาได้เกิดขึ้นตามมาในหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลมีหน้าที่รับผิดชอบให้สื่อมวลชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเปิดเผย ปกป้องและคุ้มครองสื่อตามมาตรฐานสากลด้านสิทธิมนุษยชน และลดการใช้กฎหมายหรือข้อบังคับที่ส่งผลต่อการทำงานของสื่อมวลชนหรือทำให้มีความโอ้อวด ทำให้พลเมืองได้รับข่าวสารที่ถูกต้อง ภาคเอกชนที่เป็นแพลตฟอร์มให้บริการทางอินเทอร์เน็ต ภาคประชาสังคมและอื่น ๆ ต่างมีหน้าที่ในการส่งเสริมระบบนิเวศของข้อมูลข่าวสารให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกที่ควร (Singlor, 2022; National Broadcasting and Telecommunications Commission (NBTC), 2019)



นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จรรยาบรรณ บรรทัดฐาน และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมของนักสื่อสารมวลชน ทั้งสื่อมวลชนดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

จริยธรรม จรรยาบรรณ และบรรทัดฐาน

ปณัฏฐา สีสายุทธ และบุญเลิศ โอฐสุ (Leelayouth, & Otsu, 2017, p. 180) ได้นำเสนอความหมายจริยธรรมและจรรยาบรรณ โดยอ้างอิงจาก มาลี บุญศิริพันธ์ (Bunsiriphan, 2013, p. 227) ว่าจริยธรรม คือ สำนึกแห่งความรับผิดชอบที่มีต่อหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น โดยยึดหลักทางด้านจิตใจ ให้รู้จักแยกแยะพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติ อะไรเป็นสิ่งไม่ดี ผิดศีลธรรม

ปณัฏฐา สีสายุทธและบุญเลิศ โอฐสุ (Leelayouth, & Otsu, 2017, p. 181) นำเสนอจริยธรรมของสื่อมวลชน หมายถึง ความประพฤติที่น่าเชื่อถือ สิ่งใดควรปฏิบัติ ไม่ควรปฏิบัติ ความถูกต้องที่มีกฎเกณฑ์ตามประเภทของงาน ซึ่งต่างฝ่ายต่างมีจริยธรรมของตนเอง

แนวทางปฏิบัติสำหรับสื่อมวลชนทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อดิจิทัล

ศูนย์นโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช (Communication Policy Center Department of Communication Arts Sukhothai Thammathirat Open University, n.d.) ได้เสนอจริยธรรม สื่อมวลชนยุโรปได้กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับสื่อมวลชนทั้งสื่อกระแสหลัก และสื่อดิจิทัล มีหลักการสำคัญ ดังนี้ 1) การแสวงหาความจริง 2) เคารพความเป็นส่วนตัว 3) ปกป้องเสรีภาพของสื่อและสิทธิของผู้เขียน 4) ปฏิเสธการเลือกปฏิบัติและการนำเสนอเรื่องเกินจริง และ 5) เชื่อในความบริสุทธิ์ ปกป้องแหล่งข่าวและผู้เกี่ยวข้อง

แนวคิดจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อมวลชน (Journalist Code of Ethics)

พรณี อมรวิพุธพนิช (Amornviputpanich, 2018, p. 40) ได้นำเสนอ American-Society of Newspaper Editors (1922) หรือสมาคมบรรณาธิการหนังสือพิมพ์แห่งอเมริกา กำหนดเนื้อหาหลักจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน (Code of Ethics) ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1923 โดยกำหนดหลักการสำคัญไว้ 7 ประการ ได้แก่ Responsibility มีความรับผิดชอบต่อสังคม Freedom of the Press มีเสรีภาพในการเสนอข่าว Independence มีความเป็นอิสระ Accuracy ข้อเท็จจริง ความเที่ยงตรง Impartiality ความไม่ลำเอียงเที่ยงธรรม Fair Play มีความยุติธรรม เปิดแสดงความเห็นรอบด้าน และ Decency ถูกทำนองคลองธรรม และมีมรรยาท

เนื้อหากรอบจริยธรรมเบื้องต้นสำหรับสื่อมวลชนทั้งในประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียน

พรณี อมรวิพุธพนิช (Amornviputpanich, 2018, p. 43) สรุปใจความสำคัญได้ 10 ข้อ ดังนี้ 1) เคารพความแตกต่างและความหลากหลายด้าน เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม 2) เคารพสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็ก สตรี และคนพิการ 3) ไม่ใช้ภาษาเพื่อสร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) 4) เคารพทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง การนำผลงานของผู้อื่นมาเผยแพร่ต้องขออนุญาตหรือมีการอ้างอิงอย่างเหมาะสม 5) ไม่เปิดเผยแหล่งข่าวหรือแหล่งข้อมูล หากทำให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความเดือดร้อนไปสู่แหล่งข่าว 6) การนำเสนอข่าวอย่างเที่ยงตรง เป็นกลาง ไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด 7) การมีจิตสำนึกสาธารณะ นำเสนอข้อมูลรอบด้าน



8) ไม่ลำเอียงหรือมีผลประโยชน์แอบแฝง 9) ไม่โฆษณาชวนเชื่อ และ 10) เคารพ
ความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น

แนวทางปฏิบัติทางจริยธรรมสำหรับนักข่าวพลเมืองยุคสื่อสังคม ออนไลน์

พรรณี อมรวิพุทพนิช (Amornviputpanich, 2018, p. 53) ได้
กำหนดแนวทางปฏิบัติทางจริยธรรมสำหรับนักข่าวพลเมืองยุคสื่อสังคมออนไลน์
7 ประการ คือ 1) ความถูกต้อง (Accuracy) 2) แหล่งข้อมูล (Sources)
3) ลิขสิทธิ์ (Copyright) 4) ความเที่ยงธรรม (Impartiality) 5) สิทธิส่วนบุคคล
(Privacy) 6) สิทธิมนุษยชน (Human Rights) และ 7) ผลประโยชน์ทับซ้อน
(Conflict of Interest)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary) คือ การประชุมกลุ่มย่อยกับผู้ให้
ข้อมูล 4 กลุ่ม ๆ ละ 15 คน ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
1) นักวิชาการด้านสื่อ และด้านนิเทศศาสตร์ 2) สภา สมาคม มูลนิธิ องค์การ
เอกชน ที่เกี่ยวข้องกับสื่อดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ 3) ผู้ประกอบการสื่อ
ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรสื่อ ผู้มีอาชีพสื่อมวลชน รวมทั้งองค์กรวิชาชีพด้านสื่อแบบ
ดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ และ 4) องค์กรตัวแทนผู้ชม ผู้ฟัง ผู้บริโภคสื่อ องค์กร
ภาคประชาชน ประชาสังคมที่เกี่ยวข้องใน 5 ภาค ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จังหวัดขอนแก่น ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคตะวันออก จังหวัดจันทบุรี
ภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช และภาคกลางและปริมณฑล กรุงเทพมหานคร
โดยประเด็นในการประชุมกลุ่มย่อยจะมาจากแนวคิดมาตรฐานและจริยธรรมสื่อ
แบบดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ รวมทั้งแนวคิดและทฤษฎีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary) คือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสาร งานวิจัย บทความ ข่าว และเว็บไซต์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศสหรัฐอเมริกา โดยผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ที่จะนำไปสู่แนวทางในการจัดทำ หัวข้อในการประชุมกลุ่มย่อยกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ แนวทางปฏิบัติสำหรับสื่อมวลชนทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อดิจิทัลผ่านหลักการสำคัญ 5 ข้อ หลักจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน (Code of Ethics) 7 ประการ เนื้อหากรอบจริยธรรมเบื้องต้นสำหรับสื่อมวลชนทั้งในประเทศและภูมิภาคอาเซียน 10 ข้อ และแนวทางปฏิบัติทางจริยธรรมสำหรับนักข่าวพลเมืองยุคสื่อสังคมออนไลน์ 7 ประการ รวมทั้งการถอดบทเรียนจากประเทศกรณีศึกษาที่เป็น Best Practice จำนวน 3 ประเทศ

ผลการวิจัย

ผลจากการจัดประชุมสัมมนากลุ่มย่อยจาก 4 กลุ่ม มีผู้เข้าร่วมงาน จำนวนรวมทั้งสิ้น 374 คน โดยแบ่งแต่ละกลุ่มตามตารางที่ 1



ตารางที่ 1 สรุปจำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนากลุ่มย่อย 5 ภูมิภาค

ภาค/กลุ่ม	ภาคตะวันออก เฉิงเหนือ: ขอนแก่น	ภาคเหนือ: เชียงใหม่	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: จันทบุรี	ภาคใต้: นครศรี ธรรมราช	ภาคกลาง: กรุงเทพฯ	รวม
กลุ่ม 1	16	15	18	15	15	79
กลุ่ม 2	18	18	20	24	15	95
กลุ่ม 3	24	16	19	25	22	106
กลุ่ม 4	15	21	20	19	19	94
รวม	73	70	77	83	71	374

ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 ด้าน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยที่ครอบคลุมการทำงานของทั้งสื่อมวลชนดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. สถานการณ์ปัจจุบัน

จากการที่ทุกคนเป็นสื่อได้ หรือ User-Generated Content แต่ยังคงขาดความรู้เกี่ยวกับจริยธรรม จรรยาบรรณ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสื่อสารมวลชน หรือสื่อมวลชนท้องถิ่นพบว่ามีการใช้ตำแหน่ง หน้าที่ การงาน ความเป็นสื่อเรียกผลประโยชน์ให้กับตัวเอง เมื่อพบการกระทำผิด จรรยาบรรณ จริยธรรม แต่การบังคับใช้กฎหมายยังไม่เข้มงวด บทลงโทษทางกฎหมายไม่รุนแรงมากพอที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดทั้งที่ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจเกิดความเกรงกลัว และไม่กล้าที่กระทำความผิดซ้ำอีก แม้จะมีการกำกับดูแลตนเองหรือการกำกับดูแลตนเอง แต่ก็ยังเป็นแนวทางการกำกับควบคุมดูแลยังไม่มีค่าน้ำเชื่อถือหรือไม่ได้ความไว้วางใจจากประชาชน

การเกิดขึ้นของผู้คนกลุ่มต่าง ๆ ในสื่อออนไลน์ เช่น Blogger, Youtuber, Net Idol และ Influencer ไม่มีต้นสังกัด ต่างคนเป็นอิสระ

ไม่ขึ้นกับใคร และไม่ต้องทำให้ใครเรียกว่าเป็น “สื่อ” ทำให้ขาดการควบคุมดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากพบว่าคนในกลุ่มนี้กระทำความผิดผ่านการเผยแพร่เนื้อหาขึ้นระบบอินเทอร์เน็ต ผู้ถูกระทำต้องดำเนินการทางกฎหมายด้วยตนเองและใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้

การนำเสนอข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ พบปัญหาการพาดหัวข่าวที่ชวนให้คลิกเข้าไปอ่าน แต่ไม่มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นเชิงพาณิชย์หรือการโฆษณา ส่งเสริมอบายมุข การพนัน (การระบุอัตราต่อรอง/ แต้มต่ออย่างชัดเจน) การขี้ข่าว ทำให้ผู้ได้รับความเสียหายถูกระทำซ้ำ ๆ ไม่มีมาตรฐานในการทำงานอย่างมืออาชีพ อย่างไรก็ตามผู้รับสารไม่ได้ให้ความสนใจเลือกเปิดรับข่าวสารที่ช่วยจรรโลงสังคม แต่กลับให้ความสนใจเรื่องราวที่แฝงไปด้วยอารมณ์ความรู้สึก หรือดราม่า (Drama)

2. การเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล สร้างภาพเหมารวม ตีตรา (Stigmatize) อคติ (รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ ความคิดเห็นทางการเมือง เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา เพศสภาพ ความเชื่อ)เกลียดชัง ยุแหย่ ปลุกปั่น ความแตกแยก ความขัดแย้ง บิดเบือนข้อเท็จจริง ขว้างปาลอม ผลประโยชน์ทับซ้อน ละเมิดลิขสิทธิ์ ไม่ขออนุญาต การใช้ภาษาที่ผิด/ ไม่ถูกต้อง ไม่สุภาพ การโฆษณาเกินจริง (โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์อาหารเสริม ยา เครื่องสำอาง หรือที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและการรักษาโรค) สร้างกระแสเรียก ยอด Like, ยอด Share ไม่มีการกำกับดูแลควบคุมกลุ่มเด็กและเยาวชนในการเข้าถึงเนื้อหาที่เป็นอันตราย ไม่มีการตรวจสอบก่อนการเผยแพร่/ โพสต์ โดยรวมขาดการตระหนักถึงผลที่จะตามมาขึ้นอยู่กับดุลยพินิจหรือจิตสำนึกของแต่ละคน และบทลงโทษไม่รุนแรงที่จะทำให้เกรงกลัว

3. จริยธรรม จรรยาบรรณ และบรรทัดฐาน

จริยธรรม คือ สิ่งที่เราควรจะทำ จรรยาบรรณ คือ ข้อกำหนดที่จะปฏิบัติร่วมกัน แต่สื่อออนไลน์ ไม่ได้มีการรวมกลุ่มกัน ทำให้ต้องปฏิบัติ หรือ ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และบรรทัดฐาน คือ วิธีประชา ค่านิยมที่สามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของสื่อ คือ หลักธรรมตามศาสนาที่เคารพนับถือ เช่น การประพฤติปฏิบัติตนที่สอดคล้องความเป็นไทย ได้แก่ ความอ่อนน้อมถ่อมตน (Humble) การทำความดีละเว้นความชั่ว ไม่ส่งเสริมคนที่ทำความผิดให้มีชื่อเสียงโด่งดังได้รับการยอมรับ และนำหลักสากลมาผสมผสาน เช่น หลักสิทธิมนุษยชน ความหลากหลายทางเพศ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ไม่เลือกปฏิบัติ ความเท่าเทียมกัน และสุนทรียะ (Aesthetic) ในการนำเสนอ/ เผยแพร่

4. การกำกับควบคุมดูแล ผู้เข้าร่วมสัมมนา กลุ่มย่อยต้องการบูรณาการทั้ง 4 รูปแบบ เข้าด้วยกันตามบริบท สถานการณ์ต่าง ๆ เพราะแต่ละรูปแบบต่างก็มีข้อเสียและข้อดี คือ 1) การกำกับควบคุมดูแลตนเอง มีอิสระเสรีภาพ แต่ปัญหาคือ มีเสรีภาพมากเกินไป ทำให้เกิดปัญหา ไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจน เกิดการกระทำผิดซ้ำ ๆ 2) การกำกับควบคุมดูแลร่วมกัน ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เช่นเดียวกับของไต้หวัน สหพันธรัฐสาธารณรัฐเยอรมนี และสหรัฐอเมริกา สำหรับประเทศไทย จะต้องหาตัวแทนในแต่ละภาคส่วนมาดำเนินการร่วมกันให้ได้ก่อน 3) การกำกับดูแลตนเอง สื่อมวลชนดั้งเดิมปฏิบัติตามข้อกำหนดและระเบียบของสมาคมหรือสภาการวิชาชีพ สำหรับสื่อสังคมออนไลน์จะต้องดำเนินการกำกับดูแลด้วยตัวเองด้วยการกลั่นกรองให้รอบคอบก่อนที่จะนำเสนอหาขึ้นสู่ระบบ

ออนไลน์ และ 4) การกำกับควบคุมดูแลโดยรัฐ ในภาวะเร่งด่วนหรือสถานการณ์ฉุกเฉินที่จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชน

5. การรณรงค์และการส่งเสริม การทำงานภายใต้จริยธรรม จรรยาบรรณ ที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานในสังคม การเผยแพร่ข่าวที่มีคุณค่า การเคารพสิทธิส่วนบุคคล วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น หรือสิทธิชุมชน การไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ เสรีภาพในการนำเสนอและการแสดงความคิดเห็น ความเป็นกลาง ปราศจากอคติ ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็ก เยาวชน และกลุ่มเปราะบาง การกำกับควบคุมดูแลการเข้าถึงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม และการปลูกจิตสำนึก “เราไม่เชื่อ เราไม่แชร์”

6. แนวทางการพัฒนา โครงสร้าง กลไก แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

6.1 ผู้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อ: การนำเสนอข้อมูล ข่าวสาร เนื้อหาที่มีคุณภาพ ยกระดับจิตใจผู้รับสาร คำนึงถึงหลักการ แนวทางปฏิบัติ การเผยแพร่ที่ชัดเจน การเป็นที่พึ่งของสังคมและประชาชน การปลูกฝังค่านิยมของสถาบันหลักผ่านสื่อ การขึ้นทะเบียนสื่อ การไม่รับอามิสสินจ้าง สิ่งของและสินบน

6.2 ผู้รับสาร: รู้เท่าทันสื่อ เรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) การเตือนตัวเองว่าจะไม่เผยแพร่ประทุษวาจา ไม่สร้างความเกลียดชังเหยียดผู้คนที่เห็นต่าง การไม่ทำให้เกิด Digital Footprint ในทางที่เป็นลบต่อผู้คนและสังคม การคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัว และไม่ยอมให้ใครมาละเมิดหรือรุกราน ความเป็นส่วนตัวที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินทั้งของตนเองและครอบครัว

6.3 หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัย การส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย



กระบวนการ ขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาระบบการตรวจสอบผู้กระทำ
ความผิดในสื่อสังคมออนไลน์

สรุปผลการศึกษา

แนวทางการกำกับดูแลที่สอดคล้องกับบริบทในประเทศไทยใน 4
รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการกำกับดูแลตนเอง ถือเป็นแนวทางที่ผู้ปฏิบัติงานด้าน
สื่อสารมวลชนต้องการมากที่สุด สื่อมวลชนดั้งเดิมจะมีสมาคมหรือสภาวิชาชีพ
ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ แนวทางปฏิบัติ
แจ้งเตือน ชี้แนะ บอกกล่าวการทำงานที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์
แต่ผู้ปฏิบัติงานบางคนที่ไม่เป็นสมาชิก เป็นสื่ออิสระ รวมทั้งบล็อกเกอร์
(Blogger) ผู้มีอิทธิพลทางความคิด (Influencer) เน็ตไอดอล (Net Idol) และ
เจ้าของเพจหรือช่องทางสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ หากมีความประพฤติหรือการ
ปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสม ที่ผ่านมาจะเป็นลักษณะการขอความร่วมมือ และผู้คน
ในสื่อสังคมออนไลน์จัดการกันเอง

2. แนวทางการกำกับดูแลตนเอง สื่อสารมวลชนดั้งเดิมมีการกำหนด
แนวทางนี้อยู่แล้วที่จะควบคุม ตรวจสอบ กลั่นกรองให้เรื่องราวและข่าวสาร
ก่อนที่จะเผยแพร่ แต่หากเป็นนักข่าวพลเมืองหรือกลุ่ม User-Generated
Content หรือกลุ่มผู้ทรงอิทธิพลหรือผู้มีชื่อเสียงในสังคม ควรต้องส่งเสริมการ
สร้างจิตสำนึก เพื่อให้คนกลุ่มนี้ได้เข้าใจและเห็นความสำคัญกับจริยธรรม
นำไปสู่การสร้างพื้นที่ชี้แนะ ตักเตือน บอกกล่าวหากพบเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม
จากการประชุมสัมมนากลุ่มย่อย สื่อมวลชนดั้งเดิมส่วนใหญ่คำนึงถึงบรรทัดฐาน
วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมของท้องถิ่นมาประกอบการพิจารณา แต่ยังคงพบ

การโพสต์เนื้อหาที่ผิดไปจากจริยธรรม ผู้พบเห็นดำเนินการแจ้งเตือนบอกกล่าว
ซึ่งหน้า และไม่ดำเนินการใด ๆ เลย ดังนั้น หน่วยงานหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
ควรเร่งสร้างสังคมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ กระตุ้นให้ผู้คนมีความกระตือรือร้น (Active)
ในการลุกขึ้นมาจัดการกับผู้ที่ทำให้เกิดจริยธรรมอย่างจริงจัง

3. แนวทางการกำกับดูแลร่วมกันระหว่างสื่อมวลชน สื่อบุคคล (ผู้ทรง
อิทธิพล บล็อกเกอร์ ผู้มีชื่อเสียงในสังคม) ภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน
โดยเฉพาะผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ ผู้ให้บริการเครือข่ายและผู้ให้บริการ
ระบบอินเทอร์เน็ต ที่จะต้องทำงานร่วมกัน จากการประชุมสัมมนากลุ่มย่อย
พบว่าแนวทางนี้ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก และส่วนหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่าค่อนข้าง
ที่เกิดขึ้นได้ยากในประเทศไทย เพราะต้องมีตัวแทนในทุกภาคส่วนมากำหนด
แนวทางร่วมกันในการทำงานร่วมกัน

4. แนวทางการกำกับดูแลโดยรัฐ จะถูกใช้ในประเด็นความมั่นคงและ
ความปลอดภัยของประเทศ ซึ่งในประเทศ Best Practices ได้ตระหนักถึง
ประเด็นนี้เช่นกัน แนวทางนี้มีข้อดีในช่วงเวลาที่ต้องมีการดำเนินการอย่าง
เร่งด่วนในสถานการณ์ฉุกเฉิน ภาวะวิกฤต ภาวะภัยพิบัติทางธรรมชาติ จากการ
ประชุมสัมมนากลุ่มย่อย พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมยังเห็นถึงความจำเป็นและ
ความสำคัญของแนวทางการกำกับโดยรัฐ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและ
ความปลอดภัยของประชาชน รัฐยังมีหน้าที่ในการเข้ามาดูแลและช่วยเหลือ
ประชาชน สำหรับสื่อสังคมออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของ/ ผู้ดูแลเพจ บล็อกเกอร์
ผู้ทรงอิทธิพล ผู้มีชื่อเสียงทางสังคม จะมีแนวทางหรือมาตรการตามกฎหมาย
หรือพระราชบัญญัติมาใช้ในการพิจารณาความผิด ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
จำเป็นจะต้องทำการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้คนกลุ่มดังกล่าวได้รับทราบว่ามี

โตเผยแพร่ได้หรือไม่ได้ และค้นหาแนวทางในการสร้างจิตสำนึกในการโพสต์
ข้อความ เรื่องราว และคลิปต่างๆ ที่ไม่ผิดกฎหมาย และจริยธรรม

อภิปรายผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้นำแนวทางปฏิบัติสำหรับสื่อมวลชนทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อ
ดิจิทัลผ่านหลักการสำคัญ 5 ข้อ (Communication Policy Center Department
of Communication Arts Sukhothai Thammathirat Open University, n.d.)
การนำแนวทางตามที่ พรณิ อมรวิบุตพานิช (Amornviputpanich, 2018) ได้
อ้างหลักจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชน (Code of Ethics) ผ่านหลักการสำคัญ
7 ประการ เนื้อหากรอบจริยธรรมเบื้องต้นสำหรับสื่อมวลชนทั้งในประเทศและ
ภูมิภาคอาเซียน 10 ข้อ และแนวทางปฏิบัติทางจริยธรรมสำหรับนักข่าว
พลเมืองยุคสื่อสังคมออนไลน์ 7 ประการ ให้ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนากลุ่มย่อยได้
แสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยส่วนใหญ่แล้วผู้เข้าร่วมประชุมเห็นด้วยที่ควร
ปฏิบัติตามแนวทางข้างต้นทั้งหมด แต่ได้เสนอแนะเพิ่มเติม คือ 1) การนำเสนอ
ข้อมูลในเชิงสาระ ยกระดับจิตใจ 2) ตระหนักถึงการใช้ภาษาไทยด้วยความ
สุภาพ ไม่หยาบคาย 3) การใช้รูปภาพพระพุทธรูปมาให้ชัดเจน 4) การสร้าง
ความน่าเชื่อถือ 5) การนำเสนอเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ 6) มีหัวใจ
การผลิตสื่อที่ดี สื่อสีขาวที่ช่วยสร้างความสุข 7) คำนึงถึงความถูกต้องมากกว่า
ความรวดเร็ว 8) การบ่มเพาะโครงการกระบวนกรสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
9) ส่งเสริมบทบาทเฝ้าระวังกันเอง ควบคู่กับการตรวจสอบการทำงานของสื่อ
ทุกประเภท

อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอแนะการทำงานภาครัฐที่
เกี่ยวข้องควร 1) มีการปรับปรุง แก้ไข และเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกี่ยวกับสื่อ

ออนไลน์ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 2) การจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจทางด้านกฎหมายกับผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะนักสื่อสารมวลชนท้องถิ่น การอบรมพัฒนาสื่อมวลชนในระดับประเทศ

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยเสนอแนะให้ภาครัฐมีการพัฒนาระบบ AI ตรวจจับความผิด ความถูกต้องในสื่อสังคมออนไลน์ การจัดสอบความเป็นวิชาชีพสื่อเช่นเดียวกับแพทย์ มีหน่วยงานตรวจสอบการนำเสนอข่าวสารในระดับจังหวัดหรือท้องถิ่น และมีการทบทวนแนวทางและเกณฑ์ในการจัดการเพื่อตรวจสอบข้อมูลข่าวสารให้เป็นไปตามจริยธรรม

แนวทางปฏิบัติสำหรับสื่อมวลชนทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อออนไลน์ ผู้เข้าร่วมสัมมนากลุ่มย่อยขอให้มีการจัดทำเนื้อหาสำหรับเด็ก ๆ โดยเฉพาะการคัดกรองข่าวสารก่อนเผยแพร่ การแสวงหาความจริงแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ความจริงที่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลของภาครัฐได้ และความจริงที่น่าเสนอไปแล้วแต่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับสังคมหรือนำไปสู่การสร้างความเสียหาย ไม่ควรนำเสนอสู่สาธารณะ การไม่นำเสนอเนื้อหาหาทุนกรรมสัตว์หรือพฤติกรรมที่โหดร้ายของสัตว์ เช่น การไล่ล่า ตะครุบ และกักกินเนื้อของเหยื่อ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานสื่อมวลชนและ User-Generated Content คือ ขอให้ศิลปะการตั้งคำถามเป็นที่พึงให้กับสังคม ต้องรู้ว่าอะไรดี หรือไม่ดี ควบคุมตัวเองในฐานะสื่อภายใต้แนวทางการทำงาน “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” แนวทางการสร้าง “สื่ออาสา” ที่พร้อมทำงานกับภาครัฐ เช่น กรมประชาสัมพันธ์ และหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ นอกจากนี้ สื่อใหม่หรือสื่อออนไลน์ควรมีหน่วยงานทำหน้าที่ควบคุมกำกับดูแล โดยเฉพาะ และเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบด้วย

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เกิด Misinformation หรือ disinformation ไม่เปิดโอกาสให้เยาวชนและเด็กหรือกลุ่มเปราะบางได้เข้าถึงช่องทางที่ล่อแหลมง่ายเกินไป แนวทางการป้องกัน Cyber Crime กระทำผิดทางอาญาหรือทางเพศ การสร้างบัญชี (Account) หลุม/บัญชีปลอมไม่เปิดเผยยืนยันตัวตน ไม่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน กระตุ้นให้เกิดตลาดเสรีทางความคิด แต่อยู่ภายใต้การกำกับควบคุมดูแลสื่อแบบผสมผสาน (ดูแลตนเอง ดูแลกันเอง ดูแลร่วมกัน และดูแลโดยภาครัฐ)

ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการกำหนดแนวทางที่จะกำกับดูแลความปลอดภัยในการเผยแพร่เนื้อหาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ผ่านการกำกับดูแลในรูปแบบการกำกับดูแลตัวเอง การกำกับดูแลจากภาครัฐ (แง่มุมทางด้านการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง) และการกำกับดูแลร่วมกัน

ทั้งนี้ การกำกับดูแลตัวเอง กล่าวคือ ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ทำการกำหนดแนวทางการใช้งานที่เหมาะสมให้กับผู้ใช้งาน หากพบเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมไม่ว่าจะรูปแบบใดก็ตาม บทลงโทษสูงสุด คือ การปิดบัญชี ใช้งานอย่างถาวร บางแพลตฟอร์มจะมีการดำเนินคดีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดนั้น แต่ไม่พบการดำเนินการเอาผิดจากภาครัฐ หรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินคดีหรือเอาผิด หากผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ไม่เอาจริงเอาจริงในการดูแลควบคุมการใช้งาน

ด้านการกำกับดูแลร่วมกัน คือ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ และภาคประชาสังคมทำงานร่วมกันที่จะทำให้ประชาชนผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ไม่ได้รับผลกระทบ หรือมีความระมัดระวังการใช้งานสื่อออนไลน์ นอกจากนี้ ยังพบว่ามีการกำหนดแนวทางที่จะ

กำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกระดับการศึกษาให้ความสำคัญกับเรียนหรือพัฒนาวิชาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ โดยจะต้องมีการวัดผลการเรียนรู้

อย่างไรก็ตาม ด้านหนึ่งที่ประชาชนในฐานะผู้ส่งสารหน้าใหม่ควรจะต้องทราบ คือ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งกฎหมายเดิมและกฎหมายใหม่ ๆ เช่น การเผยแพร่หรือการเอาข้อมูลอันเป็นเท็จขึ้นระบบออนไลน์ การถูกดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาหากประทุษวาจาหรือให้ร้ายใครโดยไม่เป็นความจริง โดยเฉพาะการติดตั้งความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ (Empathy) ตามบรรทัดฐานของสังคมไทย หรือเทียบเท่ากับจริยธรรม จรรยาบรรณ เช่นเดียวกับการทำงานของสื่อมวลชนกระแสหลัก

หากต้องการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้ใช้งานควรจะต้องมีความรู้ ก้าวทันเทคโนโลยีการสื่อสาร เห็นอกเห็นใจ มีคุณธรรม ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และทราบกฎหมายเกี่ยวกับการเผยแพร่เนื้อหาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ นอกจากจะปลอดภัยสำหรับผู้ใช้งานแล้ว ยังทำให้พื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ มีแต่เรื่องราวที่ดีนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างไม่จำกัด ถือเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนที่เกิดจากทุก ๆ คนที่ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่ตระหนักว่าจะไม่ทำให้ใครได้รับผลกระทบหรือความเดือดร้อนจากการเผยแพร่เนื้อหาข้อมูล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมควรกำหนดแนวทางการส่งเสริม พัฒนา และสร้างพื้นที่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) การส่งเสริมพัฒนาระบบ Artificial Intelligence (AI) ที่จะเข้ามาช่วยตรวจสอบการเผยแพร่ข้อมูล



เนื้อหาข่าวสารที่ผิดไปจากบรรทัดฐาน จริยธรรม และจรรยาบรรณ การปรับปรุง แก้ไข และปรับเปลี่ยนกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดทางสื่อออนไลน์ให้มีความทันสมัยและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการกำหนดนโยบายที่จะทำการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อให้กับผู้คนทุกช่วงวัยตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงผู้สูงอายุ เช่น การกำหนดชั่วโมงการเรียนการสอนให้ชัดเจนในแต่ละสัปดาห์ และจัดอบรมพร้อมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้สามารถนำไปใช้งานได้จริง หากมีการจับมือร่วมกับสถาบันการศึกษา เช่น โรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับ นิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ และการสื่อสาร เพื่อร่วมมือกันสร้างหลักสูตร การผลิตเนื้อหา และการสร้างกิจกรรมที่จะทำให้นักเรียน นักศึกษา นิสิต ผู้คนทั่วไปได้เข้าถึง และได้มีโอกาสเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ใช้สื่ออย่างปลอดภัยและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและผู้คน ครอบคลุมไปถึงแนวทางการป้องกัน Cyber Crime ในทุกรูปแบบผ่านการศึกษาและวิจัยเพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมกับบริบท และบรรทัดฐานของประเทศไทย เพื่อให้ผู้คนทุกกลุ่มได้รับความปลอดภัยในการเข้าถึงสื่อออนไลน์ นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันในแต่ละภาคส่วน เช่น ภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรสาธารณกุศลที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศในการออกแบบการป้องกันสิ่งไม่ดีที่จะเกิดขึ้นในการใช้งานสื่อออนไลน์ให้มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติงานได้จริง อย่างไรก็ตาม การกำหนดแนวทางการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตหรือระบบออนไลน์อย่างเท่าเทียมกันหรือด้วยราคาที่ เป็นธรรม หรือการจัดให้เข้าถึงได้ “ฟรี” โดยไม่มีค่าใช้จ่ายถือเป็นประเด็นที่ควรจะให้ความสำคัญเช่นกัน

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้



คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้ส่งสารครอบคลุมทั้งสื่อมวลชนดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ รวมทั้งการป้องกันตัวเองสำหรับผู้รับสารในสื่อมวลชนดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ตามที่ผู้วิจัยได้ถอดบทเรียนจากประเทศที่เป็น Best Practice จำนวน 3 ประเทศ การทบทวนวรรณกรรม และผลการประชุมกลุ่มย่อย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้ส่งสาร: 5 เก่ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เก่งสร้างสรรค์ ไม่สร้างประทุษวาจา การกระตุ้นให้ผู้คนเกลียดชังกัน การยุแหย่ ปลุกปั่นทำให้สังคมแตกแยก ไม่ขับเคลื่อนสังคมด้วยการด่าทอว่ากล่าว ตาหนักกันอย่างรุนแรง ควรเป็นผู้หนึ่งที่ช่วยจรรโลงสังคมให้น่าอยู่และถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

2. เก่งตรวจสอบ เน้นความถูกต้องควบคู่กับความรวดเร็วในการนำเสนอ ผ่านการตรวจสอบเนื้อหาข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วน ไม่ปักใจเชื่อในแหล่งข้อมูลแรก รวมทั้งการตรวจสอบสื่ออื่น ๆ ว่าได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีจริยธรรมหรือไม่ หากไม่ถูกต้อง ควรบอกกล่าวให้รับทราบและเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ถูกต้อง

3. เก่งดูแล ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ไม่รุกล้ำพื้นที่ส่วนตัว ไม่ก้าวล่วงหรือรุกไล่ให้ได้มาซึ่งคำตอบภายใต้สถานการณ์ที่ไม่เหมาะสม ให้เกียรติและรักษาคำมั่นสัญญากับแหล่งข่าว

4. เก่งทำงานด้วยความเป็นกลาง ไม่มีอคติ ไม่เลือกข้างอย่างโจ่งแจ้ง นำเสนอข้อมูลข่าวสารทั้ง 2 ด้าน อย่างเท่าเทียม หรือระบุแหล่งที่มาให้ผู้รับสารได้รับทราบและค้นหาเพิ่มเติมต่อได้ด้วยตนเอง

5. เก่งรอบด้าน มีความรู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐศาสตร์ กฎหมาย สิ่งแวดล้อม เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ การตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ



ผู้รับสาร: 4 เก่ง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. เก่งตั้งคำถาม ต่อมสงสัยเกิดขึ้น เมื่อได้รับข้อมูลหรือโพสต์ใด ๆ ก็แล้วแต่ ควรตั้งคำถามก่อนว่า “จริงหรือไม่” “เชื่อถือได้หรือไม่” แม้ว่าผู้พิมพ์โพสต์นั้นจะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงก็ตาม

2. เก่งค้นหา เมื่อสงสัยแล้ว นำไปสู่การค้นหาหรือเข้าถึงแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่ “น่าเชื่อถือ” เพื่อประกอบการตัดสินใจและพิจารณาข้อมูลที่ได้รับ

3. เก่งแจ้งเตือน หากพบเห็นข้อความ เนื้อหาข่าวสารใดที่ไม่ถูกต้องไม่เป็นความจริง ผู้รับสารจะต้องมีความ “กล้า” ที่จะกด Report หรือรายงานให้ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มได้รับทราบ หรือส่งข้อความผ่านกล่องข้อความในสื่อสังคมออนไลน์ไปยังผู้ส่งสารนั้น ๆ ให้รับทราบว่าข้อมูลที่โพสต์ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม หรือ Quoted เพื่อนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงที่ได้ค้นหามาอย่างถูกต้องแล้ว เพื่อให้ผู้โพสต์ข้อความเรื่องราวนั้นได้รับทราบ

4. เก่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่ปิดกั้นตัวเอง ไม่ว่าจะอยู่ช่วงวัยใด การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกช่วงเวลา ไม่มีคำว่า “แก่เกินเรียน” หรือ “สายเกินไป” เพราะเทคโนโลยีการสื่อสารไม่ได้ปิดกั้นผู้คนในการเข้าถึงและใช้งาน ทุก ๆ คนมีสิทธิและเสรีภาพในการใช้งานได้อย่างเท่าเทียมกัน

เอกสารอ้างอิง

- Amornviputpanich, P. (2018). *The guidelines of ethical practice for citizen journalism in the era of social media*. Degree of Doctor of Philosophy in Communication Arts Program, Faculty of Communication Arts, Dhurakij Pundit University.
- Bunsiriphan, M. (2013). *Introduction to journalism: Philosophy and concepts*. Bangkok: Thammasat University Press.
- Communication Policy Center Department of Communication Arts Sukhothai Thammathirat Open University. (n.d.). *Guidelines for mass media, both mainstream and digital media, through 5 important principles*. n.p.
- Jommoon, R. (2021). *The legal measure to regulate and control political fake news on cyberspace*. Graduate School Chiang Mai University.
- Leelayouth, P., & Otsu, B. (2017). Ethics and code of ethics of journalism in the era digital media. *Journal of Graduate Studies Review Mahachulalongkornrajavidyalaya University*, 13(2), 176-189.
- National Broadcasting and Telecommunications Commission (NBTC). (2019). *Fast checking new tool to promote media ethics*. Retrieved from <https://procheck.nbtc.go.th/articles/detail/79>

- Panthong, W. (2022). *Looking at 5 European nations to deal with political misinformation*. Retrieved from <https://www.naewna.com/politic/columnist/52295>
- Ramasoota, P. (2013). *Internet Content Governance*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Singlor, T. (2022). *SDG Updates: The role of the media in SDGS on a day when news and facts are mixed with distortions and media freedom are threatened*. Retrieved from <https://www.sdgmovement.com/2021/08/24/sdg-updates-role-of-journalists-for-sdgs-in-the-time-of-misinformation-and-threats/>
- Wongphasuksathaporn, P. (2019). Lessons learned from countering fake news from Taiwan. Retrieved from <https://www.isranews.org/content-Page/item/77599-fake-Newes-77599.html>
- Taiwan Media Watch Foundation. (2017). *Taiwan media watch*. Retrieved from <https://www.mediawatch.org.tw/node/8104>

บทความวิจัย

ช่องทางการรับสื่อกับประเภทของข่าวสารทางลบของ ประชาชนไทย

นพปดล สุวรรณทรัพย์¹

Received 30 August 2023

Revises 29 September 2023

Accepted 29 September 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) สำรวจช่องทางการรับสื่อสังคมของประชาชนไทยที่เผยแพร่ข่าวสารทางลบ 2) สำรวจประเภทข่าวสารทางลบที่ได้รับของประชาชนไทย และ 3) ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศกับประเภทข่าวสารทางลบที่ได้รับ ใช้แบบแผนการวิจัยวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจออนไลน์ผ่านระบบ Google Form จากประชาชนไทย จำนวน 1,118 คน ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) ช่องทางการรับสื่อของสังคมของประชาชนไทย สูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ Line, Line กลุ่ม ร้อยละ 96.0 Facebook ร้อยละ 94.6 และ YouTube ร้อยละ 89.4 2) ประเภทข่าวสารทางลบที่ประชาชนชาวไทยรับข่าวใน 10 ข่าวไม่มีข่าวใดอยู่ในระดับมาก-มากที่สุด และ 3) การเปรียบเทียบประเภทข่าวสารที่ได้รับแล้วทำให้ส่งผลกระทบทางลบ จำแนกตามเพศ พบว่าเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะวิตกกังวลสูงกว่าเพศชายเกี่ยวกับข่าวสารประเภท 1) ข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติ 2) ข่าวอุบัติเหตุ 3) ข่าวเศรษฐกิจ ธุรกิจ

¹ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, Noppadol_s@rmutt.ac.th



อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ตลาดหุ้น การเงิน การธนาคาร แรงงาน 4) ข่าวอาชญากรรม และ 5) ข่าวเพลิงไหม้ ในขณะที่เพศชายมีแนวโน้มที่จะวิตกกังวลสูงกว่าเพศหญิงเกี่ยวกับข่าวสารประเภท 1) ข่าวสังคม 2) ข่าวการเมือง 3) ข่าวศาล 4) ข่าวบันเทิง และ 5) ข่าวกีฬา

คำสำคัญ: ช่องทางการรับสื่อ, ข่าวสารทางลบ, สื่อสังคม, ประชาชนไทย

The Media Exposure of Thai People on Social Media Channels for Negative News Published Noppadol Suwannasap²

Abstract

The objectives of this research were 1) to survey the preference of Thai people on social media channels for negative news published. 2) to survey the types of negative news that Thai people perceived, and 3) to compare the types of negative news that different genders of Thai people perceived. This research used quantitative research method. Data were collected from 1,118 Thai people from all regions of Thailand by using questionnaires in Google Form. Simple random sampling was used to select the sample group. The research result showed that 1) The top three of social media channels that Thai people using were Line and Line Group (96 %), followed by Facebook (94.6%), and YouTube (89.4%) 2) Among all ten types of negative news that Thai people perceived, none of them were in the highest and high worrisome level and 3) when comparing different types of news that had negative effects on readers, it was found that females tended to be more anxious than males in 1) news about natural disasters 2) news about accidents 3) new that related to economy, business, industries, agriculture, stock market, financial, banking, and labor 4) crime news and 5) fire news. While males were

² Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Noppadol_s@rmutt.ac.th

more likely to be anxious than females about 1) social news, 2) political news, 3) court news, 4) entertainment news, and 5) sports news.

Keywords: Media exposure, Negative news, Social media,
Thai population

บทนำ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านสารสนเทศและสื่อ (Information and Media) ของโลก ส่งผลต่อการสร้างอำนาจด้านการสื่อสารและมีอิทธิพลต่อการกำหนดความคิด ความเห็น ความเชื่อ ทักษะคิด และการตอบสนองของประชาชนในระดับชาติและระดับนานาชาติอย่างกว้างขวาง ในโลกปัจจุบันซึ่งเชื่อมโยงกันด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ข่าวสารกระจายตัวตามเวลาจริงและรวดเร็วครอบคลุมทุกมิติในสังคม รวมถึงงานด้านความมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตหรือสื่อออนไลน์เริ่มปรากฏชัดขึ้นเรื่อย ๆ ว่าสามารถส่งผลกระทบตั้งแต่ระดับปัจเจก ระดับกลุ่มเพื่อน ระดับชุมชนระดับสังคม ระดับประเทศ ไปจนถึงระดับสากล เนื่องจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถทำหน้าที่ได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยมีสื่อใหม่เป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและมักจะได้รับความสนใจจากคนในสังคมอย่างคาดไม่ถึง กลายเป็นพลังขับเคลื่อนความคิด ความเชื่อ และทัศนคติทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่ส่งผ่านจากโลกในสื่อออนไลน์ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโลกของความเป็นจริงได้อย่างน่าอัศจรรย์ (Phongpho, & Benjarongkit, 2021)

การเผชิญหน้ากับประเด็นข่าวสารทางลบเป็นสิ่งสำคัญและต้องมีการสอบถามคำถามอย่างเข้มงวดในสังคมของประชาชนไทยในยุคปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการสื่อสารที่รวดเร็ว ทำให้ข้อมูลและข่าวสารสามารถกระจายตัวไปถึงกลุ่มคนมหาศาลได้โดยเร็ว อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ของข่าวสารที่อาจมีความผิดพลาดหรือมีแนวโน้มที่เจ้าหน้าที่หรือองค์กรต่าง ๆ ไม่พึงประสงค์ก็เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ในบทความนี้เราจะสำรวจช่องทางการรับสื่อและประเภทของข่าวสารทางลบที่ผู้คนในประเทศไทยสามารถพบเจอบ่อยครั้ง โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเทคโนโลยีการสื่อสารส่งผลกระทบต่อภาระการกระจายข่าวสารและข้อมูลให้กับสังคมไทยอย่างมหาศาล ทั้งเพื่อการสร้างความติดตามและความสนใจจากประชาชนและการนำเสนอข้อมูลที่สำคัญต่อสังคม



วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจช่องทางการรับสื่อสังคมของประชาชนไทย ที่เผยแพร่ข่าวสารทางลบ
2. เพื่อสำรวจประเภทข่าวสารทางลบที่ได้รับของประชาชนไทย
3. เพื่อสำรวจวิธีการลดความวิตกกังวลของประชาชนไทยเมื่อรับรู้ข่าวสารทางลบ
4. ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศกับประเภทข่าวสารทางลบที่ได้รับเนื้อหา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้หน่วยงานกำกับสื่อได้ใช้เป็นข้อมูลในการให้นโยบาย เจ้าของกิจการสื่อในการวางตำแหน่งของสื่อและข่าวสารทางลบ จะได้เตรียมตัวรับสถานการณ์ได้
2. เพื่อผู้ทำรายการข่าวได้นำไปวางแผนหรือช่องทางการกำหนดข่าวทางลบแก่ผู้ฟัง จะได้เตรียมตัวรับสถานการณ์ได้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องช่องทางการรับสื่อและประเภทของข่าวสารทางลบ

1. สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางสำคัญที่คนใช้ในการรับข่าวสารทุกวัน คนสามารถรับข่าวสารทางลบผ่านการแชร์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือเป็นข่าวสารที่ไม่มีแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือผ่านโพสต์ คอมเมนต์ และกลุ่มสนทนาออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์มีความเร็วในการกระจายข่าวทำให้ข่าวเท็จมักกระจายไปถึง

กลุ่มคนมากมาย อย่างไรก็ตามความคิดส่วนตัวของผู้ใช้สื่อออนไลน์มีบทบาทในการตัดสินใจรับเชื่อข่าวสารและข้อมูลเหล่านี้ด้วย (Bovet, Makse, & Caldarelli, 2019; Vosoughi, Roy, & Aral, 2018)

2. ประเภทของข่าวสารทางลบ: ข่าวลือ ประเภทของข่าวสารทางลบที่อาจพบ คือ ข่าวลือ ข่าวลือเป็นข้อมูลที่มีการกระจายหลายทาง ไม่ว่าจะเป็นผ่านสื่อมวลชน สื่อออนไลน์ หรือการสนทนากลุ่มคน ข่าวลืออาจไม่มีแหล่งข้อมูลหรือมีข้อความที่เสียหาย ส่วนเม็ดเรื่องเป็นข่าวที่มีเนื้อหาตลกหรือตลกขบขันที่ถูกเพิ่มเติมให้เกิดความฮาขึ้น ทั้งนี้ ทั้งข่าวลือและเม็ดเรื่องสามารถมีผลกระทบในการรับสื่อและการรับรู้ความจริง (Friggeri, Adamic, Eckles, & Cheng, 2014; Vosoughi, Roy, & Aral, 2018)

3. เครื่องมือหรือสื่อทางการสื่อสาร มีการกำหนดการแบ่งประเภทของสื่อที่ใช้ในการสื่อสารไว้หลายลักษณะ อย่างไรก็ตาม สำหรับการสื่อสารที่ส่งผลต่อกลุ่มคนจำนวนมาก หรือที่เรียกว่า สื่อที่ใช้ในการสื่อสารมวลชน มีการจำแนกสื่อออกเป็น 6 ประเภท ตามการแบ่งของ Trisukon, Manin, & Vaiyavasana (2020) ได้ดังนี้

- สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หนังสือ และสิ่งตีพิมพ์ประเภทอื่น ๆ
- ภาพยนต์ ทั้งภาพยนตร์เรื่อง ภาพยนตร์สารคดี และทางการศึกษาบางประเภท
- วิทยุกระจายเสียง ได้แก่ วิทยุที่ส่งรายการออกอากาศทั้งในระบบ AM และ FM
- สื่อโทรคมนาคม เป็นการสื่อสารผ่านทางสัญญาณผ่านดาวเทียมที่สามารถส่งข้อความ ภาพ เสียง และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้



- สื่อวิทยุโทรทัศน์ เป็นสื่อทางภาพและเสียงที่เผยแพร่ออกไป
ทั้งในรูปแบบของการออกอากาศและส่งตามสาย

- สื่อออนไลน์ เป็นเครื่องมือต่าง ๆ ที่ทำงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
และเครือข่ายโทรศัพท์มือถือ ที่อนุญาตให้แต่ละบุคคลเข้าถึง สร้างเนื้อหา
แลกเปลี่ยน และสื่อสารกับบุคคลอื่น

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย
การสำรวจออนไลน์ผ่านระบบ Google Forms โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 1
ฉบับ แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนแรกเป็นข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 4 ข้อ ตอนที่สอง
เป็นการสำรวจพฤติกรรมการใช้สื่อสังคม จำนวน 2 ข้อ ตอนที่สามเป็นการ
สำรวจประเภทของข่าวสารที่ส่งผลกระทบทางลบต่อตนเองและคนในครอบครัว
จำนวน 10 ข้อ ชนิดของคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (มากที่สุด
มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด) และตอนที่สี่เป็นการสำรวจวิธีการลดความ
วิตกกังวลที่ตนเองและคนในครอบครัวใช้เมื่อได้รับข่าวสารที่ทำให้ส่งผลกระทบ
ทางลบ จำนวน 14 ข้อ ชนิดของคำตอบเป็นแบบเลือกตอบ 5 คำตอบ (ทุกครั้ง
เป็นประจำ สม่่าเสมอ บางครั้ง และแทบจะไม่เคย/ ไม่เคย) และเนื่องจาก
ขอบเขตของประชากรที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน
ประกอบกับการทำสำรวจโพลที่ได้รับความนิยม กำหนดให้มีขนาดตัวอย่าง
ขั้นต่ำ จำนวน 1,000 คน ผู้วิจัยจึงแจกแบบสำรวจออนไลน์ผ่านช่องทางสื่อ
สังคมต่าง ๆ กระจายผู้ตอบแบบสอบถามให้ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดย
ใช้การสุ่มอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 ได้ข้อมูล
จากตัวอย่าง จำนวน 1,118 คน ซึ่งมากกว่าขนาดตัวอย่างที่กำหนด จึงทำการ

ปีระบบการสำรวจ นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน พฤติกรรมการใช้สื่อสังคม ประเภทของข่าวสารที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและคนในครอบครัว และวิธีการลดความวิตกกังวลของประชาชนไทยเมื่อได้รับข่าวสารที่ทำให้ส่งผลกระทบต่อด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และการจัดลำดับความสำคัญโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเนื้อหา

ผลการวิจัย

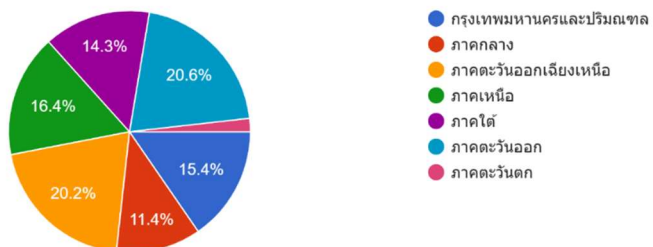
ส่วนที่ 1 ช่องทางการรับสื่อสังคมของประชาชนไทย

ตอนที่ 1 ผลการสำรวจช่องทางการรับสื่อสังคมของประชาชนไทย

ผลการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,118 คน โดยข้อมูลส่วนใหญ่ที่ได้เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออก ร้อยละ 20.6 รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 20.2 ภาคเหนือ ร้อยละ 16.4 กรุงเทพฯและปริมณฑล ร้อยละ 15.4 ภาคใต้ ร้อยละ 14.3 ภาคกลาง ร้อยละ 11.4 และภาคตะวันตก ร้อยละ 1.7 ตามลำดับ รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภูมิสำเนาของท่าน

คำตอบ 1,118 ข้อ



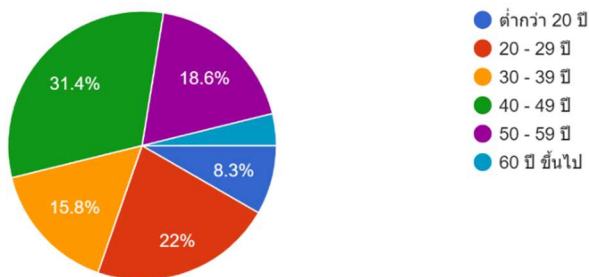
ภาพที่ 1 ร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามภูมิสำเนา



โดยที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.7 เพศชาย ร้อยละ 34.1 และเพศทางเลือก ร้อยละ 1.2 และเมื่อจำแนกตามช่วงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40-49 ปี ร้อยละ 31.4 รองลงมาอายุอยู่ระหว่าง 20-29 ปี ร้อยละ 22.0 อายุระหว่าง 50-59 ปี ร้อยละ 18.6 รายละเอียดดังภาพที่ 2

อายุ

คำตอบ 1,118 ข้อ

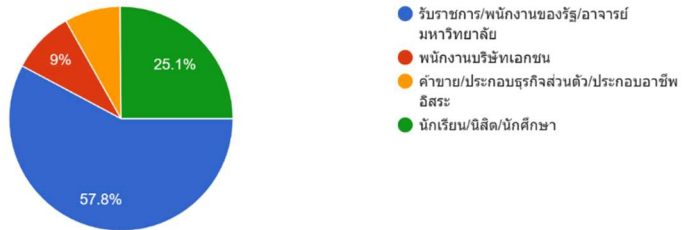


ภาพที่ 2 ร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามช่วงอายุ

ผลการสำรวจอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/ พนักงานของรัฐ/ อาจารย์มหาวิทยาลัย ร้อยละ 57.8 รองลงมา คือนักเรียน/ นิสิต/ นักศึกษา ร้อยละ 25.1 พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 9 และค้าขาย/ ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ ประกอบอาชีพอิสระ ร้อยละ 8.1 รายละเอียดดังภาพที่ 3

อาชีพของท่าน

คำตอบ 1,118 ข้อ

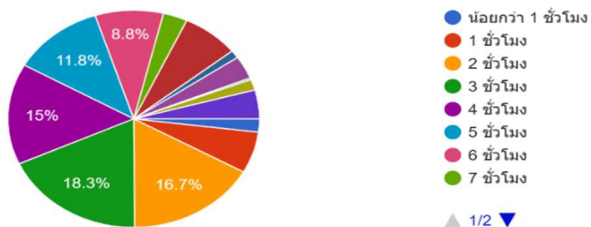


ภาพที่ 3 ร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

ผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมของประชาชนไทยนั้น พบว่า ระยะเวลาที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการรับข่าวสาร โดยรวมในแต่ละวัน 4.74 ชั่วโมง โดยส่วนใหญ่ใช้เวลา 3 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 18.3 รองลงมา คือ ใช้เวลา 2 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 16.7 ใช้เวลา 4 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 15.0 และใช้เวลา 5 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 11.8 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 2.0 ใช้เวลาต่ำกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 4.3 ใช้เวลามากกว่า 12 ชั่วโมงต่อวันในการรับสื่อสังคม รายละเอียดดังภาพที่ 4

ระยะเวลาที่ท่านใช้สื่อสังคมในการรับข่าวสาร โดยรวม แต่ละวัน (ชั่วโมง/วัน)

คำตอบ 1,118 ข้อ



ภาพที่ 4 จำนวนชั่วโมงที่ใช้สื่อสังคมในการรับข้อมูลข่าวสารในแต่ละวัน



ผลการสำรวจช่องทางสื่อสังคมที่กลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุด ได้แก่ Line, Line กลุ่ม ร้อยละ 96.0 รองลงมาคือ Facebook ร้อยละ 94.6 Youtube ร้อยละ 89.4 สื่อพิมพ์ออนไลน์ ร้อยละ 69.5 Tiktok ร้อยละ 61.7 และ Instagram ร้อยละ 56.9 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการจัดลำดับช่องทางสื่อสังคมที่ใช้

ลำดับที่	ช่องทางสื่อสังคม	ร้อยละที่ใช้
1	Line, Line กลุ่ม	96.0
2	Facebook	94.6
3	Youtube	89.4
4	สื่อพิมพ์ออนไลน์	69.5
5	Tiktok	62.0
6	ช่องทีวีดิจิทัล	61.7
7	Instagram	56.9
8	Twitter	34.3
9	Wikipedia	26.1
10	Pantip	24.9
11	วิทยุ	23.9
12	LinkedIn	9.7
13	WeChat, กลุ่ม WeChat	9.3
14	หนังสือพิมพ์	7.8

ผลการสำรวจประเภทของข่าวสารที่ประชาชนเห็นว่าส่งผลกระทบต่อตนเองและครอบครัว พบว่า ประเภทของข่าวสารที่ส่งผลกระทบทางลบต่อผู้ตอบแบบสำรวจและคนในครอบครัวสูงที่สุด ได้แก่ ข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติ รองลงมา ได้แก่ ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวเศรษฐกิจ ธุรกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ตลาดหุ้น การเงิน การธนาคาร แรงงาน ข่าวอาชญากรรม ข่าวสังคม ข่าวเพลิงไหม้ ข่าวการเมือง ข่าวศาล ข่าวบันเทิง และข่าวกีฬา ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 2 โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 (ส่งผลกระทบในระดับน้อยที่สุด) คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 (ส่งผลกระทบในระดับน้อย) คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 (ส่งผลกระทบในระดับปานกลาง) คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 (ส่งผลกระทบในระดับมาก) และคะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 (ส่งผลกระทบในระดับมากที่สุด)

ตารางที่ 2 ผลการจัดลำดับประเภทข่าวสารที่ได้รับแล้วทำให้ส่งผลกระทบทางลบ

ลำดับที่	ประเภทข่าวสารที่ได้รับ	คะแนนเฉลี่ย	ส่งผลในระดับ
1	ข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติ	2.94	ปานกลาง
2	ข่าวอุบัติเหตุ	2.82	ปานกลาง
3	ข่าวเศรษฐกิจ ธุรกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ตลาดหุ้น การเงิน การธนาคาร แรงงาน	2.82	ปานกลาง
4	ข่าวอาชญากรรม	2.83	ปานกลาง
5	ข่าวสังคม	2.58	ปานกลาง
6	ข่าวเพลิงไหม้	2.57	ปานกลาง

ลำดับที่	ประเภทข่าวสารที่ได้รับ	คะแนนเฉลี่ย	ส่งผลในระดับ
7	ข่าวการเมือง	2.40	น้อย
8	ข่าวศาล	2.08	น้อย
9	ข่าวบันเทิง	1.93	น้อย
10	ข่าวกีฬา	1.92	น้อย

ผลการเปรียบเทียบประเภทข่าวสารที่ได้รับแล้วทำให้ส่งผลกระทบทางลบ จำแนกตามเพศ พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะวิตกกังวลสูงกว่าเพศชาย เกี่ยวกับข่าวสารประเภท 1) ข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติ 2) ข่าวอุบัติเหตุ 3) ข่าวเศรษฐกิจ ธุรกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ตลาดหุ้น การเงิน การธนาคาร แรงงาน 4) ข่าวอาชญากรรม และ 5) ข่าวเพลิงไหม้ ในขณะที่เพศชายมีแนวโน้มที่จะวิตกกังวลสูงกว่าเพศหญิงเกี่ยวกับข่าวสารประเภท 1) ข่าวสังคม 2) ข่าวการเมือง 3) ข่าวศาล 4) ข่าวบันเทิง และ 5) ข่าวกีฬา

โดยเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทข่าวสารที่ได้รับแล้วทำให้ส่งผลกระทบทางลบ จำแนกตามเพศ ด้วยสถิติทดสอบที แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test) พบว่า เพศชายและเพศหญิง มีความแตกต่างของประเภทข่าวสารที่ได้รับแล้วทำให้ส่งผลกระทบทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ประเภท ได้แก่ ข่าวบันเทิง และข่าวกีฬา ในขณะที่ข่าวสารประเภทอื่น ๆ ทั้ง 8 ประเภท ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างเพศชายและเพศหญิง รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบประเภทข่าวสารที่ได้รับแล้วทำให้ส่งผล

กระทบทางลบ จำแนกตามเพศ

ประเภทข่าวสารที่ได้รับ	คะแนนเฉลี่ย		Levene's test	t-test
	เพศชาย	เพศหญิง		
1. ข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติ	2.88	2.97	1.97	1.20
2. ข่าวอุบัติเหตุ	2.79	2.84	0.04	0.67
3. ข่าวเศรษฐกิจ ธุรกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ตลาดหุ้น การเงิน การ ธนาคาร แรงงาน	2.75	2.86	0.685	1.44
4. ข่าวอาชญากรรม	2.73	2.84	0.66	1.37
5. ข่าวสังคม	2.67	2.54	1.47	1.84
6. ข่าวเพลิงไหม้	2.52	2.60	0.01	1.04
7. ข่าวการเมือง	2.46	2.37	0.989	1.22
8. ข่าวศาล	2.17	2.04	0.35	1.95

ประเภทข่าวสารที่ได้รับ	คะแนนเฉลี่ย		Levene's test	t-test
	เพศชาย	เพศหญิง		
9. ข่าวบันเทิง	2.08	1.85	8.10 ^a	3.29 ^{**}
10. ข่าวกีฬา	2.17	1.79	25.54 ^a	4.95 ^{**}

หมายเหตุ 1) กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 1,104 คน เนื่องจากตัดข้อมูลกลุ่ม

เพศทางเลือกออก 14 คน

2) กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย 381 คน เพศหญิง 723 คน

3) a หมายถึง มีความแตกต่างระหว่างความแปรปรวนของทั้งสองกลุ่ม

4) ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < 0.01$)

ส่วนที่ 2 สำราวจวิธีการลดความวิตกกังวลของประชาชนไทยเมื่อได้รับข่าวสารที่ทำให้ส่งผลกระทบทางลบต่อตนเองและคนในครอบครัว

ผลการสำรวจในตอนนี ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกเป็น ผลการสำรวจวิธีการที่ประชาชนเลือกใช้ในการลดความวิตกกังวลเมื่อได้รับข่าวสารที่ทำให้ส่งผลกระทบทางลบต่อตนเองและคนในครอบครัว และส่วนที่สองเป็นการเปรียบเทียบการเลือกใช้วิธีการลดความวิตกกังวล จำแนกตามเพศ

ส่วนแรก ผลการสำรวจวิธีการที่ประชาชนเลือกใช้ในการลดความวิตกกังวลเมื่อได้รับข่าวสารที่ทำให้ส่งผลกระทบทางลบต่อตนเองและคนในครอบครัว

ผลการสำรวจวิธีการลดความวิตกกังวลที่กลุ่มตัวอย่างและคนในครอบครัวใช้หลังจากได้รับข่าวสาร พบว่า วิธีการที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ระดับเป็นประจำ 6 วิธี จากทั้งหมด 14 วิธี ได้แก่ 1) วิธี “ทำสิ่งที่ชอบ เช่น ดูหนัง ฟังเพลง อ่านหนังสือ เดินรำ วาดภาพ งานศิลปะ ฯลฯ” 2) วิธี “ปรับความคิด

มองโลกในแง่บวก” 3) วิธี “นอน พักผ่อนให้เพียงพอ” 4) วิธี “รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ดูแลสุขภาพ ดูแลตนเอง” 5) วิธี “ไม่ติดตามข่าวสารที่ใช้ถ้อยคำรุนแรง” และ 6) วิธี “หยุดรับข่าวสารที่ทำให้วิตกกังวล” และมีเพียงวิธี “ปรึกษาเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เช่น แพทย์พยาบาล นักจิตวิทยา” ที่ใช้ในระดับบางครั้ง โดยอีก 7 วิธีนี้กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ในระดัสมำเสมอ รายละเอียดดังตารางที่ 4 โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 (แทบจะไม่เคย/ ไม่เคย) คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 (ปฏิบัติเป็นบางครั้ง) คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 (ปฏิบัติสม่ำเสมอ) คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 (ปฏิบัติเป็นประจำ) และคะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 (ปฏิบัติทุกครั้ง)

ตารางที่ 4 ผลการจัดลำดับวิธีที่ใช้ในการลดความวิตกกังวล

ลำดับ ที่	วิธีที่ลดความวิตกกังวล	คะแนน เฉลี่ย	ระดับการใช้
1	ทำสิ่งที่ชอบ เช่น ดูหนัง ฟังเพลง อ่านหนังสือ เดินรำ วาดภาพ งาน ศิลปะ ฯลฯ	4.12	เป็นประจำ
2	ปรับความคิดมองโลกในแง่บวก	4.02	เป็นประจำ
3	นอน พักผ่อนให้เพียงพอ	3.98	เป็นประจำ
4	รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ดูแลสุขภาพ ดูแลตนเอง	3.89	เป็นประจำ
5	ไม่ติดตามข่าวสารที่ใช้ถ้อยคำ รุนแรง	3.72	เป็นประจำ
6	หยุดรับข่าวสารที่ทำให้วิตกกังวล	3.64	เป็นประจำ

ลำดับ ที่	วิธีที่ใช้ลดความวิตกกังวล	คะแนน เฉลี่ย	ระดับการใช้
7	ปรึกษาพูดคุยกับคนที่ไว้ใจ	3.46	สม่ำเสมอ
8	การออกกำลังกาย เช่น เดินเล่น วิ่ง ปั่นจักรยาน ว่ายน้ำ โยคะ ฯลฯ	3.35	สม่ำเสมอ
9	ทำงานบ้าน ซ่อมแซมสิ่งของ ต่าง ๆ ภายในบ้าน	3.24	สม่ำเสมอ
10	ปรึกษากลุ่มเพื่อนในระบบ ออนไลน์	2.96	สม่ำเสมอ
11	ทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมหรือ จิตอาสา ต่าง ๆ เช่น บริจาค สิ่งของ ทรัพย์สิน เวลา แรงงาน	2.88	สม่ำเสมอ
12	การเจริญสติ ทำสมาธิ ทำจิตใจให้ สงบ	2.68	สม่ำเสมอ
13	เข้าวัดทำบุญ ปรึกษาพระ/ ทำบุญ ตามหลักศาสนา	2.58	สม่ำเสมอ
14	ปรึกษาเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เช่น แพทย์พยาบาล นักจิตวิทยา	2.17	บางครั้ง

โดยผลการสำรวจวิธีการลดความวิตกกังวลที่กลุ่มตัวอย่างและคนใน
ครอบครัวใช้หลังจากได้รับข่าวสาร เมื่อจำแนกตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่
ด้านการพักผ่อนและดูแลสุขภาพ พบว่า วิธี “ทำสิ่งที่ชอบ เช่น ดูหนัง ฟังเพลง

อ่านหนังสือ เต้นรำ วาดภาพ งานศิลปะ ฯลฯ” มีระดับการใช้สูงสุด (คะแนนเฉลี่ย 4.12) รองลงมา คือ วิธี “นอนพักผ่อนให้เพียงพอ” (คะแนนเฉลี่ย 3.98) และวิธี “รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ดูแลสุขภาพ ดูแลตนเอง” (คะแนนเฉลี่ย 3.89) ตามลำดับ

ด้านการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดและพฤติกรรม พบว่า วิธี “ปรับความคิดมองโลกในแง่บวก” มีระดับการใช้สูงสุด (คะแนนเฉลี่ย 4.02) รองลงมา คือ วิธี “ไม่ติดตามข่าวสารที่ใช้ถ้อยคำรุนแรง” (คะแนนเฉลี่ย 3.72) และวิธี “หยุดรับข่าวสารที่ทำให้วิตกกังวล” (คะแนนเฉลี่ย 3.64) ตามลำดับ

ด้านการลงมือทำกิจกรรมเพื่อลดความวิตกกังวล พบว่า วิธี “การออกกำลังกาย เช่น เดินเล่น วิ่ง ปั่นจักรยาน ว่ายน้ำ โยคะ ฯลฯ” มีระดับการใช้สูงสุด (คะแนนเฉลี่ย 3.35) รองลงมา คือ วิธี “ทำงานบ้าน ซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ ภายในบ้าน” (คะแนนเฉลี่ย 3.24) วิธี “ทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมหรือจิตอาสาต่าง ๆ เช่น บริจาคสิ่งของ ทรัพย์สิน เวลา แรงงาน” (คะแนนเฉลี่ย 2.88) วิธี “การเจริญสติ ทำสมาธิ ทำจิตใจให้สงบ” (คะแนนเฉลี่ย 2.68) และ วิธี “เข้าวัดทำบุญ ปรึกษาพระ/ ทำบุญตามหลักศาสนา” (คะแนนเฉลี่ย 2.58) ตามลำดับ

และด้านการขอรับคำปรึกษา พบว่า วิธี “ปรึกษาพูดคุยกับคนที่ไว้ใจ” มีระดับการใช้สูงสุด (คะแนนเฉลี่ย 3.46) รองลงมา คือ วิธี “ปรึกษากลุ่มเพื่อนในระบบออนไลน์” (คะแนนเฉลี่ย 2.96) และ วิธี “ปรึกษาเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เช่น แพทย์พยาบาล นักจิตวิทยา” (คะแนนเฉลี่ย 2.17) ตามลำดับ

ส่วนที่สอง ผลการเปรียบเทียบการเลือกใช้วิธีการลดความวิตกกังวลจำแนกตามเพศ

ผลการเปรียบเทียบวิธีที่ใช้ลดความวิตกกังวลด้านการพักผ่อนดูแลสุขภาพ จำแนกตามเพศ พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้วิธี “ทำสิ่งที่ชอบ



เช่น ดูหนัง ฟังเพลง อ่านหนังสือ เดินรำ วาดภาพ งานศิลปะ ฯลฯ” และ วิธี “รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ดูแลสุขภาพ ดูแลตนเอง” สูงกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้ วิธี “นอนพักผ่อนให้เพียงพอ” สูงกว่าเพศหญิง แต่เมื่อทดสอบด้วยสถิติทดสอบที แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test) พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิง เลือกใช้วิธีในการพักผ่อนดูแลสุขภาพ ทั้งสามวิธีแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดและพฤติกรรม พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้ทั้ง 3 วิธี ได้แก่ วิธี “ปรับความคิดมองโลกในแง่บวก” วิธี “ไม่ติดตามข่าวสารที่ใช้ถ้อยคำรุนแรง” และวิธี “หยุดรับข่าวสารที่ทำให้วิตกกังวล” สูงกว่าเพศชาย แต่เมื่อทดสอบด้วยสถิติทดสอบที แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test) พบว่า เพศหญิงเลือกใช้วิธี “หยุดรับข่าวสารที่ทำให้วิตกกังวล” สูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่อีก 2 วิธีนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านการลงมือทำกิจกรรมเพื่อลดความวิตกกังวล พบว่า เพศชายมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้วิธี “การออกกำลังกาย เช่น เดินเล่น วิ่ง ปั่นจักรยาน ว่ายน้ำ โยคะ ฯลฯ” วิธี “ทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมหรือจิตอาสา ต่าง ๆ เช่น บริจาคสิ่งของ ทรัพย์สิน เวลา แรงงาน” สูงกว่าเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้วิธี “ทำงานบ้าน ซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ ภายในบ้าน” วิธี “การเจริญสติ ทำสมาธิ ทำจิตใจให้สงบ” และ วิธี “เข้าวัดทำบุญ ปรึกษาพระ/ทำบุญตามหลักศาสนา” สูงกว่าเพศชาย แต่เมื่อทดสอบด้วยสถิติทดสอบที แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test) พบว่า เพศชายเลือกใช้วิธี “การออกกำลังกาย เช่น เดินเล่น วิ่ง ปั่นจักรยาน ว่ายน้ำ โยคะ ฯลฯ” สูงกว่า

เพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่อีก 4 วิธีนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

และด้านการขอรับคำปรึกษา พบว่า เพศชายมีแนวโน้มที่จะใช้วิธี “ปรึกษากลุ่มเพื่อนในระบบออนไลน์” และวิธี “ปรึกษาเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เช่น แพทย์พยาบาล นักจิตวิทยา” สูงกว่าเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้วิธี “ปรึกษาพูดคุยกับคนที่ไว้ใจ” สูงกว่าเพศชาย แต่เมื่อทดสอบด้วยสถิติทดสอบที แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test) พบว่า เพศชายเลือกใช้วิธี “ปรึกษาเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เช่น แพทย์พยาบาล นักจิตวิทยา” สูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่เพศหญิงจะเลือกใช้ วิธี “ปรึกษาพูดคุยกับคนที่ไว้ใจ” สูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนวิธี “ปรึกษากลุ่มเพื่อนในระบบออนไลน์” ไม่พบความแตกต่างกันระหว่างเพศชายและหญิง

สรุปผลการเปรียบเทียบวิธีที่ใช้ลดความวิตกกังวล จำแนกตามเพศ พบว่า มีเพียง 4 ใน 14 วิธีที่มีความแตกต่างในการเลือกใช้วิธีลดความวิตกกังวล ระหว่างเพศชายและเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่เพศหญิงเลือกใช้วิธี “ไม่ติดตามข่าวสารที่ใช้ถ้อยคำรุนแรง” และวิธี “ปรึกษาพูดคุยกับคนที่ไว้ใจ” ในการลดความวิตกกังวลสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่เพศชายเลือกใช้วิธี “ปรึกษาเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เช่น แพทย์พยาบาล นักจิตวิทยา” สูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบวิธีที่ใช้ลดความวิตกกังวล จำแนกตามเพศ



วิธีที่ใช้ลดความวิตกกังวล	คะแนนเฉลี่ย		Levene's test	t-test
	เพศชาย	เพศหญิง		
ด้านการพักผ่อนและดูแลสุขภาพ				
1) ทำสิ่งที่ชอบ เช่น ดูหนัง ฟังเพลง อ่านหนังสือ เดินรำ วาดภาพ งานศิลปะ ฯลฯ	4.09	4.12	1.06	0.54
2) นอน พักผ่อนให้เพียงพอ	4.02	3.96	0.80	0.99
3) รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ดูแลสุขภาพ ดูแลตนเอง	3.88	3.90	3.26	0.43
ด้านการปรับเปลี่ยนกระบวนกรคิดและพฤติกรรม				
4) ปรับความคิดมองโลกในแง่บวก	3.98	4.04	0.89	0.89
5) ไม่ติดตามข่าวสารที่ใช้ถ้อยคำรุนแรง	3.57	3.79	0.04	3.02**
6) หยุดรับข่าวสารที่ทำให้วิตกกังวล	3.55	3.69	0.33	1.95

วิธีที่ใช้ลดความวิตกกังวล	คะแนนเฉลี่ย		Levene's test	t-test
	เพศชาย	เพศหญิง		
ด้านการลงมือทำกิจกรรมเพื่อลดความวิตกกังวล				
7) กา รอกก้ำลำกาย เช่น เดินเล่น วิ่ง ปั่นจักรยาน ว่ายน้ำ โยคะ ฯลฯ	3.61	3.21	0.51	5.81**
8) ทำงานบ้าน ซ่อมแซม สิ่งของต่าง ๆ ภายในบ้าน	3.20	3.27	0.24	0.91
9) ทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมหรือจิตอาสาต่าง ๆ เช่น บริจาคสิ่งของ ทรัพย์สิน เวลา แรงงาน	2.90	2.87	4.50a	0.44
10) การเจริญสติ ทำสมาธิ ทำจิตใจให้สงบ	2.65	2.69	0.76	0.49
11) เข้าวัดทำบุญ ปรึกษาพระ/ ทำบุญ ตามหลักศาสนา	2.55	2.60	0.59	0.74

วิธีที่ใช้ลดความวิตกกังวล	คะแนนเฉลี่ย		Levene's test	t-test
	เพศชาย	เพศหญิง		
ด้านการขอรับคำปรึกษา				
12) ปรึกษาพูดคุยกับคนที่ไว้ใจ	3.33	3.52	1.82	2.58*
13) ปรึกษากลุ่มเพื่อนในระบบออนไลน์	2.98	2.95	0.16	0.35
14) ปรึกษาเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เช่น แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา	2.31	2.11	8.18a	2.94**

หมายเหตุ 1) กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 1,104 คน เนื่องจากตัดข้อมูลกลุ่มเพศทางเลือก 14 คน

2) กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย 381 คน เพศหญิง 723 คน

3) a หมายถึง มีความแตกต่างระหว่างความแปรปรวนของทั้งสองกลุ่ม

4) * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < 0.05$)

5) ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < 0.01$)

สรุปและอภิปรายผล

1. ช่องทางการรับสื่อของสังคมของประชาชนไทย เรียงลำดับจากมากที่สุด ร้อยละ 96.0 ไปจนถึงน้อยสุด ร้อยละ 7.8 ดังนี้ Line, Line กลุ่ม ร้อยละ 96.0 Facebook ร้อยละ 94.6 Youtube ร้อยละ 89.4 สื่อพิมพ์ออนไลน์ ร้อยละ 69.5 Tiktok ร้อยละ 62.0 ช่องทีวีดิจิทัล ร้อยละ 61.7 Instagram

ร้อยละ 56.9 Twitter ร้อยละ 34.3 Wikipedia ร้อยละ 26.1 Pantip ร้อยละ 24.9 วิทย์ ร้อยละ 23.9 LinkedIn ร้อยละ 9.7 WeChat, กลุ่ม WeChat ร้อยละ 9.3 และหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 7.8 อภิปรายผล พบว่า ช่องทางการรับสื่อของสังคมไทย เกินร้อยละ 50.0 ได้แก่ 1) Line, Line กลุ่ม 2) Facebook 3) Youtube 4) สื่อพิมพ์ออนไลน์ 5) Tiktok 6) ช่องทีวีดิจิทัล และ 7) Instagram ร้อยละ 56.9 อาจเป็นเพราะเป็นสื่อออนไลน์ที่ประชาชนทั่วไปควรมีความถนัดการใช้ สอดคล้องกับ Ramasoota (2022) ที่พบว่า การเป็นเจ้าของแพลตฟอร์มดิจิทัลซึ่งมีผู้ใช้เป็นจำนวนมากจากทั่วทุกภูมิภาคของโลก ได้แก่ Facebook และสอดคล้องกับ Wongwittit (2022) ที่พบว่า ในยุคเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) มีการนำเสนอ Fake News และเผยแพร่กระจายต่อไปในวงกว้างได้มากขึ้น โดยเฉพาะการดำเนินการผ่านบรรดาแพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital Platform) เช่น Facebook หรือ YouTube หรือ Twitter หรือ TikTok หรือแพลตฟอร์มอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางออนไลน์ซึ่งเปิดโอกาสให้มีการสร้างเนื้อหาและเผยแพร่แชร์ต่อกันได้อย่างไม่จำกัดและอย่างรวดเร็ว ทำให้ปัญหาของ Fake News มีมากขึ้น ส่วน 3 อันดับสุดท้ายที่เป็นช่องทางรับสื่อของสังคมไทยที่ไม่ถึงร้อยละ 10 หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อดั้งเดิม ส่วน LinkedIn และ WeChat, กลุ่ม WeChat เป็นสื่อออนไลน์ แต่จะมีใช้เฉพาะกลุ่ม สอดคล้องกับ Sasiroj (2022) ที่พบว่า สภาพการอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ปัจจุบันได้รับผลกระทบอย่างมาก จุดเปลี่ยนสำคัญนี้เกิดจากเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เกิดการสื่อสารรูปแบบใหม่ที่หลากหลายและน่าสนใจมากกว่าสื่อเก่าอย่างหนังสือพิมพ์ เป็นเหตุให้หนังสือพิมพ์ต้องเผชิญกับศึกหนักเพื่อต่อสู้แข่งขันพัฒนา “ข่าวสาร” ให้ตอบสนองต่อความต้องการและพฤติกรรมผู้บริโภคในยุกดิจิทัล และสอดคล้องกับ Dawson (2010) ได้วิเคราะห์



ว่าภายใน 20 ปีข้างหน้า หนังสือพิมพ์ทั่วโลกจะถูกปิดตัวลง ในส่วนประเทศไทย คาดว่าหนังสือพิมพ์จะปิดตัวทั้งหมดในปี ค.ศ. 2037

2. ประเภทข่าวสารทางลบที่ประชาชนชาวไทยรับข่าวใน 10 ข่าว ไม่มีข่าวใดอยู่ในระดับมาก-มากที่สุด มีเพียงสูงสุดและปานกลางจนถึงน้อย อาจจะเป็นเพราะช่วงเก็บข้อมูลเศรษฐกิจของประชาชนอยู่ในช่วงลบมาก ๆ จึงหันไปให้เวลากับการทำงานต่าง ๆ มากกว่า รับฟังหรืออ่านข่าว สอดคล้องกับ Thongna (2022) พบว่า ปัญหาสภาพเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2565 ส่งผลต่อความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในปีหน้า ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้ง ภูมิรัฐศาสตร์ สงครามการค้า เงินเฟ้อ สภาพของเศรษฐกิจที่ถดถอยอยู่เบื้องหน้า แต่จากวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจจากทั่วโลกแล้ว ท่ามกลางบรรยากาศเหล่านี้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลับได้รับผลกระทบน้อยกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ในโลก ไม่ว่าจะเป็นการฟื้นตัวด้วยศักยภาพที่มีอยู่ โดยสามารถคาดการณ์ถึงสถานการณ์และโอกาสที่จะเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2566 ต่อภาคอุตสาหกรรมในหลากหลายมุมมองได้

3. การเปรียบเทียบประเภทข่าวสารที่ได้รับแล้วทำให้ส่งผลกระทบทางลบ จำแนกตามเพศ พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะวิตกกังวลสูงกว่าเพศชาย เกี่ยวกับข่าวสารประเภท 1) ข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติ 2) ข่าวอุบัติเหตุ 3) ข่าวเศรษฐกิจ ธุรกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ตลาดหุ้น การเงิน การธนาคาร แรงงาน 4) ข่าวอาชญากรรม และ 5) ข่าวเพลิงไหม้ ในขณะที่เพศชายมีแนวโน้มที่จะวิตกกังวลสูงกว่าเพศหญิงเกี่ยวกับข่าวสารประเภท 1) ข่าวสังคม 2) ข่าวการเมือง 3) ข่าวศาล 4) ข่าวบันเทิง และ 5) ข่าวกีฬา ไม่สอดคล้องกับ Rodyoo (2020) พบว่า ข่าวสารที่ได้รับแล้วทำให้ส่งผลกระทบทางลบ ได้แก่ 1) ข่าวความแปลกหรือความผิดปกติ 2) ข่าวโศกนาฏกรรม ความขัดแย้ง ความผิดหวัง ทั้งในเรื่องของอุบัติเหตุ การสูญเสีย อาชญากรรม การ ประทุษร้าย และสงคราม และ

3) ข่าวดผลกระทบทางเศรษฐกิจ การเมือง นโยบายสาธารณะ สาธารณสุข และประเด็นอื่น ๆ ที่มีผลกระทบ อย่างจริงจังต่อสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. กรมประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สามารถกำหนดนโยบายให้ข้อราชการในสังกัด สร้างการเรียนรู้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญ ควรส่งเสริมการเพิ่มทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลให้กับประชาชนทั้งผ่านทางการศึกษาและการเผยแพร่ความรู้ในช่องทางต่าง ๆ เช่น การอบรม สัมมนา หรือแคมเปญการรับรู้

2. สร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และวิเคราะห์ข่าวสารทางลบ โดยจะมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เป็นปัจจุบันและการแยกแยะข้อมูลเท็จ

3. สื่อมวลชนและแหล่งข่าวต่าง ๆ ควรส่งเสริมความน่าเชื่อถือและการนำเสนอข้อมูลที่มีความเป็นจริง การให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและการรับผิดชอบในการแก้ไขข้อผิดพลาดเมื่อมีการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง

4. สร้างเครือข่ายของบุคคลที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในการรับรู้ข่าวสารทางลบ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเสริมความเข้าใจในเรื่องนี้

5. ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ควรเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาข่าวสารทางลบ การสร้างเนื้อหาที่สร้างความรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางลบ และการแบ่งปันข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้เพื่อเสริมความรู้ของผู้อื่น



เอกสารอ้างอิง

- Bovet, A., Makse, H. A., & Caldarelli, G. (2019). Network theory of misinformation in online social networks. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(6), 1976-1983.
- Dawson, R. (2010, October 8). *Newspaper extinction timeline*. Retrieved from <https://rossdawson.com/frameworks/newspaper-extinction-timeline/>
- Friggeri, A., Adamic, L. A., Eckles, D., & Cheng, J. (2014). Rumor cascades. In *Proceedings of the Eighth International Conference on Weblogs and Social Media*, (pp. 101-110.)
- Phongpho, S., & Benjarongkit Yubol, (2021). Communication formats and concepts of news operations related to national security in politics through online media. *Journal of Communication Arts*, 39(1), 121-137.
- Ramasoota, P. (2022). Digital platform: Analysis from an economic perspective. *Thai Media Fund Journal*, 1(2), 1-39.
- Rodyoo, C. (2020). News in digital media era. *Parichart Journal Thaksin University*, 33(2), 16-33.
- Sasiroj, K. (2022). Digital age: Newspapers organization management. *Journal of Business Administration and Languages (JBAL)*, 10(2), 46-63.



- Thongna, N. (2022). *Thai and world economic trend in 2023 and guidelines for dealing with the impact of the global crisis on the manufacturing industry in Thailand*. Retrieved from <https://www.nectec.or.th/news/news-article/economy-industry.html>
- Trisukon, P., Manin, W., & Vaiyavasana, R. (2020). *Principle of communication art*. Suansunandha Rajabhat University. Source: <http://www.aritbooks.nrru.ac.th/uploadfiles/books/2-2018-08-30-08-38-59.pdf>
- Vosoughi, S., Roy, D., & Aral, S. (2018). The spread of true and false news online. *Science*, 359(6380), 1146-1151.
- Wongwittit, S. (2022). Legal measures and media literacy to fight disinformation. *Thai Media Fund Journal*, 1(3), 1-33.

บทความวิชาการ
การใช้สื่อบันเทิงร่วมสมัยเพื่อพัฒนาจิตสำนึก
ความเป็นพลเมืองโลกในวิชาสังคมศึกษา
ณัฐภัทร คล้ายสุวรรณ¹ และสิริวรรณ ศรีพหล²

Received 25 July 2023

Revises 26 September 2023

Accepted 30 September 2023

บทคัดย่อ

สื่อบันเทิงร่วมสมัยซึ่งเป็นที่นิยมของเยาวชนจำนวนมากหลายเรื่องมีเนื้อหาที่สะท้อนถึงความเป็นไปของสังคมและให้แง่คิดของการดำเนินชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน ผู้สอนสามารถคัดเลือกเนื้อหาและคติสอนใจที่แฝงไว้ในสื่อบันเทิงร่วมสมัยมาใช้ร่วมกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาบทเรียนที่มีคุณค่า ทั้งยังสามารถพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกให้เกิดขึ้นแก่เยาวชนได้ โดยเลือกนำเสนอสื่อบันเทิงร่วมสมัยซึ่งเป็นที่นิยมของเยาวชนในยุคปัจจุบัน ได้แก่ ซีรีส์ Hometown Cha-Cha-Cha ซีรีส์ Not Me เขา...ไม่ใช่ผม ภาพยนตร์รายการกัมมังกรตัวสุดท้าย และภาพยนตร์อเวนเจอร์ส: เผด็จศึก มาเป็นตัวอย่างในการออกแบบบทเรียนเพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตั้งแต่ในระดับชุมชนระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, พลเมืองโลก, จิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก, สื่อบันเทิงร่วมสมัย, สังคมศึกษา

¹ ข้าราชการครู โรงเรียนบางกะปิ: e-mail: nattapatklaisuwan@gmail.com

² ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: e-mail: sirivan100@gmail.com



Contemporary entertainment media to develop global citizenship consciousness in social studies

Nattapat Klaisuwan³ and Siriwan Sripahol⁴

Abstract

Many of contemporary entertainment media that are popular with youth contain content that reflects the current society and teach way of life in today's world. Instructors can select content and value in contemporary entertainment media to be used with appropriate learning management techniques to develop valuable lessons that can develop a global citizenship consciousness for youth. The author has chosen to contemporary entertainment media that are popular with youth in the present era, including: Hometown Cha-Cha-Cha, NOT ME, Raya and The Last Dragon, and Avengers: Endgame to be an example of lesson design to create citizenship consciousness at the community, national, regional, and global levels.

Keywords: Learning management, Global citizen, Global citizenship consciousness, Contemporary entertainment media, Social studies

³ Teachers at Bangkapi School: e-mail : nattapatklaisuwan@gmail.com

⁴ Honorary Professor at Srinakharinwirot University: e-mail: siriwan100@gmail.com



บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ที่ความท้าทายในบริเวณหนึ่งของโลกส่งผลกระทบต่อบริเวณต่าง ๆ อย่างกว้างขวางจึงเกิดการตั้งคำถามต่อจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของประชากรที่ต้องไม่เฉพาะเจาะจงต่อประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น แต่ยังต้องขยายความสำนึกมาสู่มีติระดับโลกด้วย ด้วยเหตุนี้ นโยบาย หลักสูตร และแนวทางการจัดการเรียนรู้ในโลกยุคปัจจุบันจึงมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดสำนึกในความเป็นพลเมืองโลก (UNESCO, 2015, p. 14)

รายวิชาสังคมศึกษา เป็นรายวิชาที่บูรณาการองค์ความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองผ่านการจัดการศึกษาในโรงเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะในฐานะพลเมืองประชาธิปไตยในโลกที่พึ่งพากัน (National Council for the Social Studies, 2022) ด้วยธรรมชาติของรายวิชาส่งผลให้สังคมศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกให้กับเยาวชน

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกให้กับผู้เรียนนั้นสามารถทำได้หลายวิธี แต่ด้วยพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนปัจจุบันที่สนใจบทเรียนถูกพัฒนาขึ้นจากประเด็นร่วมสมัย หรือประเด็นที่ถูกนำเสนอผ่านช่องทางที่ผู้เรียนติดตามในชีวิตประจำวัน บทความนี้ขอเสนอแนวทางการนำสื่อออนไลน์เพื่อร่วมสมัยที่มีบทบาทต่อการสร้างค่านิยมและขัดเกลาเยาวชนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก โดยคัดเลือกสื่อออนไลน์เพื่อร่วมสมัยที่ฉายในช่วง พ.ศ. 2561-2565 ที่มีเนื้อเรื่องเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นที่นิยมของเยาวชนในปัจจุบัน และมีแง่คิดที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกได้ จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่

ซีรีส์ Hometown Cha-Cha-Cha ซีรีส์ NOT ME เขา...ไม่ใช่ผม ภาพยนตร์
รายากับมังกรตัวสุดท้าย และภาพยนตร์อเวนเจอร์ส: เผด็จศึก

Hometown cha-cha-cha สู่บทเรียนเริ่มต้นของการเป็นพลเมืองโลก

สื่อบันเทิงร่วมสมัยประเภทหนึ่งที่กำลังเป็นที่นิยมของผู้ชมชาวไทยในทุกช่วงวัย คือ ซีรีส์เกาหลี ด้วยบทละครอันโดดเด่น มีการสอดแทรกเรื่องราวในชีวิตประจำวันของผู้คนอย่างสมจริงสมจัง กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น การพุดแทนใจคนจำนวนมากในสังคม อีกทั้งการสนับสนุนของรัฐบาลที่ทำให้ผู้ประพันธ์บทสามารถสร้างสรรค์บทได้อิสระเต็มที่ทำให้ซีรีส์เกาหลีเป็นสื่อบันเทิงร่วมสมัยที่มีผู้ชมให้ความสนใจจำนวนมาก หนึ่งในนั้นคือกลุ่มเยาวชนไทย (Tantivitayapitak, 2020) ด้วยความโดดเด่นของบทละครซีรีส์เกาหลีประกอบกับความนิยมในหมู่เยาวชน ซีรีส์เกาหลีจึงถือเป็นสื่อบันเทิงร่วมสมัยที่เหมาะสมจะนำมาสร้างบทเรียน รายวิชาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกให้กับผู้เรียน

ซีรีส์ Hometown Cha-Cha-Cha เป็นหนึ่งในซีรีส์เกาหลีที่ได้รับความนิยมในหมู่ผู้ชมเป็นอย่างมาก ด้วยเรื่องราวที่สะท้อนวิถีอันเรียบง่ายของผู้คนในหมู่บ้านขนาดเล็กแห่งหนึ่ง การอยู่ร่วมกันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย เข้าอกเข้าใจ มีความรักและความปรารถนาดีต่อกัน ทั้งยังแฝงข้อคิดในการใช้ชีวิตไว้มากมาย เช่น การรู้จักให้อภัย การไม่เหยียบย่ำความฝันของคนอื่น การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมถึงมีการสอดแทรกประเด็นร่วมสมัยทั้งเรื่องสังคมสูงวัย ความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท และการให้ความสำคัญกับความฝันของเยาวชนไว้ในซีรีส์ (Luangsupaporn, 2021) แม้จะเป็นการนำเสนอประเด็นการใช้ชีวิตร่วมกันในหมู่บ้านขนาดเล็ก แต่ข้อคิดและสิ่งที่ถูกนำเสนอผ่านตัวละครล้วนเป็น



คุณลักษณะสำคัญของการมีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก จึงขอนำเสนอแนวทางการนำซีรีส์เรื่องนี้มาสร้างบทเรียนที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองตั้งแต่ในระดับชุมชนของตนเอง แล้วต่อยอดไปสู่การพัฒนาความเป็นพลเมืองของประเทศและของโลกต่อไป

การนำซีรีส์ Hometown Cha-Cha-Cha เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้สอนสามารถคัดเลือกบางตอนของซีรีส์ ซึ่งนำเสนอแง่คิดที่น่าสนใจมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมได้ สำหรับกิจกรรมที่จะนำเสนอต่อไปนี้ ผู้สอนสามารถนำเสนอ 5 ประเด็นสำคัญ ที่ปรากฏในซีรีส์เพื่อนำเสนอให้นักเรียนได้รับชม ได้แก่ การให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุในชุมชน การให้ความสำคัญกับเยาวชนในชุมชน การรวมกลุ่มจิตอาสาเพื่อพัฒนาชุมชน การสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และการสืบสานประเพณีและวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยจะแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะได้ชมเนื้อหาบางส่วน of ซีรีส์ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ในประเด็นที่กลุ่มของตนได้รับมอบหมาย ซึ่งนักเรียนจะต้องศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการ พฤติกรรมและวิถีคิดของตัวเอง ผลจากการกระทำ รวมไปถึงแง่คิดที่ได้รับจากการชมสื่อที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ จากนั้นครูจะให้นักเรียนนำบทเรียนที่ได้เรียนรู้มาออกแบบแผนกิจกรรมตามหัวข้อที่กลุ่มของนักเรียนได้รับมอบหมายให้กับชุมชนรอบข้างโรงเรียน เมื่อแต่ละกลุ่มดำเนินการสำเร็จ ครูจะให้แต่ละกลุ่มได้มาแลกเปลี่ยนแง่คิดในการทำงานว่าได้เรียนรู้อะไรจากซีรีส์เรื่องนี้ และนำเสนอแนวทางการนำบทเรียนเหล่านั้นไปต่อยอดในการออกแบบแผนกิจกรรม ท้ายที่สุดครูจะให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปว่าการจะดำเนินกิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรม ให้สำเร็จ ล่วงหน้านักเรียนจำเป็นต้องมีคุณลักษณะอะไรบ้าง แล้วคุณลักษณะเหล่านี้จะ

ช่วยให้นักเรียนสร้างการเปลี่ยนแปลงและเป็นพลเมืองที่ดีในระดับประเทศและระดับโลกได้อย่างไร

จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมในลักษณะนี้จะช่วยให้นักเรียนเกิดแง่คิดว่าการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกเริ่มต้นได้จากสิ่งง่าย ๆ ใกล้ตัว การถ้อยทีถ้อยอาศัย การเข้าอกเข้าใจ ความรักและความปรารถนาดีต่อกัน การมีสำนึกในความเป็นพลเมืองตั้งแต่ในระดับชุมชนของตนเอง แล้วสิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างให้ผู้เรียนเกิดสำนึกในความเป็นพลเมืองดีของประเทศและของโลกต่อไป

อย่างไรก็ดี การนำซีรีส์ Hometown Cha-Cha-Cha มาใช้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองในระดับชุมชนนั้นยังมีข้อพึงระวัง หากบริบทของชุมชนที่ปรากฏในซีรีส์ที่อาจแตกต่างหรือห่างไกลไปจากบริบทของผู้เรียนจะส่งผลให้การเชื่อมโยงแง่คิดของซีรีส์สู่การปฏิบัติจริง การสร้างบทสนทนาในชั้นเรียน การวิเคราะห์ในกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการสังเคราะห์คุณลักษณะของการเป็นพลเมืองเพื่อสรุปบทเรียนมีข้อจำกัด

Not Me เขา...ไม่ใช่ผม สู่บทเรียนการไม่เพิกเฉยต่อความอยุติธรรมในสังคม

ละครโทรทัศน์ประเภทซีรีส์วาย เป็นสื่อบันเทิงร่วมสมัยอีกประเภทที่มีกระแสตอบรับจากผู้ชมในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่ให้ความสนใจในประเด็นการยอมรับความหลากหลายในสังคม อีกทั้งหลายเรื่องมีการสอดแทรกประเด็นทางสังคมลงไปด้วย โดยประเด็นสังคมที่ถูกนำเสนอในละครมักถูกนำไปพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อในสื่อสังคมออนไลน์ การนำละครโทรทัศน์ประเภทซีรีส์วายที่มีการสอดแทรกประเด็นทางสังคมมาสร้างบท



สนทนาในชั้นเรียนสังคมศึกษาจะช่วยให้นักเรียนตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงสังคม และเกิดจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองในทุกระดับ

Not Me เขา...ไม่ใช่ผม เป็นละครโทรทัศน์ประเภทซีรีส์วายที่น่าสนใจประเด็นความยุติธรรมทางสังคมในหลากหลายมิติ ด้วยเนื้อเรื่องที่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน นำไปสู่การสร้างบทสนทนาของผู้ชมเกี่ยวกับประเด็นที่ละครนำเสนอจน #NotMeSeries ขึ้นเทรนด์ทวิตเตอร์อันดับ 1 ทุกครั้งที่ออกอากาศ โดยเนื้อเรื่องกล่าวถึงกลุ่มเพื่อนนักศึกษาจากคณะนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ที่ไม่เห็นด้วยกับโครงสร้างทางสังคมที่เอื้อประโยชน์ให้กับอภิสิทธิ์ชนในสังคมบางกลุ่ม ทั้งยังกดขี่และเอารัดเอาเปรียบคนส่วนใหญ่ในสังคม นักศึกษากลุ่มนี้มีความเชื่อว่าการต่อสู้ผ่านระบบที่บิดเบี้ยวและถูกควบคุมโดยกลุ่มอภิสิทธิ์ชนไม่สามารถแก้ไขปัญหาในเชิงโครงสร้างให้สำเร็จได้ พวกเขาจึงเลือกใช้วิธีการสร้างความปั่นป่วน เปิดโปงขบวนการที่ไม่ชอบธรรม รวมไปถึงการเลือกใช้วิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อมุ่งหวังให้เกิดพลังของคนในสังคมที่ร่วมกันผลักดันให้ปัญหาในเชิงโครงสร้างและความไม่ยุติธรรมได้รับการแก้ไขและเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น หนึ่งในประเด็นสำคัญที่ถูกนำเสนอในเรื่องนี้ คือ การโต้เถียงของตัวละครถึงความชอบธรรมและผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการเลือกใช้วิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อต่อสู้กับโครงสร้างทางสังคมที่บิดเบี้ยวและไร้ซึ่งความยุติธรรม รวมไปถึงการสอดแทรกประเด็นปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากโครงสร้างที่ไม่ยุติธรรมไว้ในละครมากมาย เช่น ความเหลื่อมล้ำในกระบวนการยุติธรรม ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สิทธิผู้พิการ เป็นต้น (Khawpeuak, 2022) ด้วยเนื้อเรื่องที่สะท้อนปัญหาในสังคม และสอดคล้องกับความสนใจของเยาวชนปัจจุบัน ซีรีส์ Not Me เขา...ไม่ใช่ผม จึงเป็นสื่อบันเทิงร่วมสมัยที่สามารถนำมาพัฒนาเป็น

บทเรียนที่สร้างสำนึกความเป็นพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมกับผู้เรียนในรายวิชาสังคมศึกษา

การพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดสำนึกความเป็นพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในรายวิชาสังคมศึกษานั้น ผู้สอนสามารถคัดเลือกบทสนทนาของตัวละครในตอนต่าง ๆ ของซีรีส์ Not Me เขา...ไม่ใช่ผม ที่น่าสนใจมานำเสนอ จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงปัญหาสังคมที่ปรากฏ รวมถึงปฏิกิริยาและการแสดงออกของตัวละครในซีรีส์ต่อปัญหาสังคมซึ่งจะสามารถแบ่งออกได้ 3 กลุ่มคือ กลุ่มคนที่เพิกเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้น กลุ่มคนที่ผลักดันการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยช่องทางหรือกลไกตามกฎหมายที่มีอยู่ และกลุ่มของตัวแสดงหลักในซีรีส์ที่เลือกใช้วิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อต่อสู้กับความอยุติธรรมในสังคม เมื่อผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของประเด็นปัญหาและการแสดงออกของตัวละครต่อปัญหาที่เกิดขึ้นได้แล้ว ครูจึงจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคพยากรณ์แบบตารางไขว้ผลกระทบ (Cross Impact Matrix) ที่จะให้นักเรียนร่วมกันคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคตสำหรับปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันสรุปมาจากซีรีส์นั้น การแสดงออกต่อปัญหาสังคมใน 3 ลักษณะ จะส่งผลต่อนักเรียนและสังคมอย่างไร การจัดกิจกรรมลักษณะนี้จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้และเปรียบเทียบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อปัญหาสังคม และในขั้นสรุปของกิจกรรมครูจะแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มตามจำนวนของปัญหาสังคมเพื่อให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอแนวทางการตัดสินใจดำเนินการต่อปัญหาสังคมที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายโดยอาศัยบทเรียนจากการคาดการณ์อนาคตที่ได้ร่วมกันเรียนรู้ในชั้นเรียนในขั้นก่อนหน้า

คุณค่าที่สำคัญของกิจกรรมนี้ คือ การสร้างบทเรียนเรื่องการไม่เพิกเฉยต่อความอยุติธรรมในสังคม และการตัดสินใจแก้ไขปัญหาสังคมที่คำนึงถึงผล



อย่างรอบด้านให้กับนักเรียนซึ่งถือเป็นคุณลักษณะสำคัญของการสร้างจิตสำนึก
ความเป็นพลเมืองทั้งในระดับสังคม ระดับประเทศ และระดับโลก

อย่างไรก็ดี การนำซีรีส์ Not Me เขา...ไม่ใช่ผม มาพัฒนาเป็นบทเรียน
เรื่องการไม่เพิกเฉยต่อความอยุติธรรมในสังคมนั้น มุ่งเน้นที่จะพัฒนาให้ผู้เรียน
ตัดสินใจด้วยตนเองอย่างชาญฉลาด คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาทั้งกับตนเอง
และผู้อื่น ไม่ใช้บทเรียนที่ชี้นำ หรือพิพากษาการตัดสินใจของผู้เรียน การนำไปใช้
จึงต้องคำนึงถึงช่วงวัยของผู้เรียนที่เหมาะสม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่
ปลอดภัย และเปิดพื้นที่ให้กับความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลายอย่างไว้อคติ

Raya and The Last Dragon สื่อบทเรียนการสร้างประชาคมแห่งความไว เนื้อเชื้อใจ

ภาพยนตร์ประเภทการ์ตูนแอนิเมชันถือเป็นสื่อบันเทิงร่วมสมัยที่
เยาวชนส่วนมากให้ความสนใจรับชมอย่างกว้างขวาง มีจุดเด่นอยู่ที่การดำเนิน
เรื่องเกี่ยวกับการต่อสู้ฝ่าฝืนอุปสรรคของตัวละครเอกในดินแดนจินตนาการ
เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ปรารถนาในจิตใจ ด้วยเนื้อเรื่องที่เข้าใจง่าย แต่แฝงไปด้วย
แง่คิดและคติสอนใจ ผู้เขียนจึงขอก้าวถึงการนำภาพยนตร์ประเภทการ์ตูน
แอนิเมชันที่เยาวชนมีความคุ้นเคยมาสู่การสร้างบทเรียนเพื่อพัฒนาจิตสำนึก
ความเป็นพลเมืองโลกในวิชาสังคมศึกษา

ภาพยนตร์รายากับมังกรตัวสุดท้าย (Raya and The Last Dragon)
เป็นภาพยนตร์แอนิเมชันแนวผจญภัยที่ตัวละครเอกเป็นตัวแทนจากภูมิภาค
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านการนำเสนอเรื่องราวของนครสมมติชื่อ คุมันดรา ที่
วันหนึ่งเกิดความขัดแย้งจนแตกแยกออกเป็น 5 เผ่าใหญ่ แม้มีความพยายามจะ
สร้างความสมานฉันท์ระหว่างทั้ง 5 เผ่า เพื่อรวมกันเป็นคุมันดราอีกครั้ง แต่

ด้วยอัตลักษณ์ที่แตกต่างและความไม่ไว้วางใจระหว่างกันกลับทำให้เกิดปัญหารุนแรงยิ่งขึ้น ความไม่ไว้วางใจระหว่างกันจึงเปลี่ยนอดีตมิตรให้กลายเป็นศัตรู แก่นหลักของเรื่องจึงมุ่งเน้นไปที่ความยากลำบากของการสร้าง “ความไว้วางใจ” และ “ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” อย่างไรก็ตาม สองสิ่งนี้จำเป็นอย่างยิ่งต่อความอยู่รอดและสันติสุขของชาวนครคูมันตรา อีกหนึ่งจุดเด่นของภาพยนตร์ คือ เรื่องนี้ไม่ได้มุ่งนำเสนอวัฒนธรรมที่เป็นตัวแทนของประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่ผู้สร้างนำเอาวัฒนธรรมของหลายชนชาติมาผสมผสานกันเพื่อสะท้อนแนวคิดความเป็นวัฒนธรรมร่วมในภูมิภาคในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Muen-A, 2021; Khamplub, 2021; Kodwanta, 2021)

ภาพยนตร์รายากับมังกรตัวสุดท้ายเสมือนเป็นภาพสะท้อนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งสร้างอัตลักษณ์ที่แตกต่างให้เกิดขึ้นในภูมิภาคแห่งนี้ ในแง่หนึ่งความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับความแตกต่างทางอัตลักษณ์นำไปสู่ความบาดหมางและอคติต่อกลุ่มคนที่แตกต่าง ในทางกลับกันความเข้าใจในมนต์เสน่ห์ของการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายถือเป็นต้นทุนสำคัญสู่ความก้าวหน้าของภูมิภาค (Panlert, 2019; Kodwanta, 2021) ภาพยนตร์เรื่องนี้จึงถือเป็นสื่อบันเทิงร่วมสมัยที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์การลดอคติทางชาติพันธุ์ การพึ่งพาอาศัยกัน ความไว้วางใจ และความไว้วางใจ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งล้วนเป็นมโนทัศน์ที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกความเป็นพลเมืองอาเซียนและพลเมืองโลก

การต่อยอดแนวคิดของภาพยนตร์รายากับมังกรตัวสุดท้ายสู่การสร้างบทเรียนในวิชาสังคมศึกษานั้นผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมโดยเปลี่ยนแปลง



บริบทของเรื่องราวจากนครकुมนัรามาเป็นนครอุษาคเนย์ ดินแดนของผู้คนหลากหลายกลุ่มชนที่มีเรื่องราวร่วมกันมาอย่างยาวนาน แต่วันหนึ่งเกิดการขีดเส้นแบ่งดินแดน ทำให้นครแห่งนี้ถูกแบ่งออกเป็น 11 อาณาเขต วันเวลาที่ล่วงเลยทำให้แต่ละอาณาเขตหลงลืมรากเหง้าที่เคยมีร่วมกันมา มุ่งแต่จะพิทักษ์ผลประโยชน์ในอาณาเขตของตน จนนำไปสู่การกระทบกระทั่งระหว่างกันอยู่บ่อยครั้ง จากความสมานฉันท์ในนครแห่งนี้ผันแปรไปสู่ความไม่เข้าใจ ความไม่ไว้วางใจระหว่างกัน จากนั้นครูจึงให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่าหากเป็นเช่นนี้ต่อไปจะเกิดอะไรขึ้นกับนครอุษาคเนย์ และหากนักเรียนเป็นพลเมืองคนหนึ่งของนครอุษาคเนย์ นักเรียนจะนำบทเรียนเรื่อง “ความไว้นื้อเชื่อใจ” และ “ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” จากกรณีของนครकुมนัรามาสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับนครอุษาคเนย์ได้อย่างไร ท้ายที่สุดผู้สอนจึงเชื่อมโยงว่านครอุษาคเนย์ก็คือภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่หากพลเมืองทุกคนมีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของภูมิภาคนี้ ร่วมกันสร้างประชาคมแห่งความไว้นื้อเชื่อใจ ปราศจากอคติ และยอมรับในความแตกต่างหลากหลาย ความขัดแย้งจะถูกแทนที่ด้วยความเข้าใจ การมุ่งเอาชนะจะถูกแทนที่ด้วยการถ้อยทีถ้อยอาศัย มิตรภาพและสันติสุขก็เกิดขึ้นในภูมิภาคแห่งนี้

Avengers: Endgame สื่อบันเทิงการเป็นฮีโร่ในแบบฉบับของนักเรียน

สื่อบันเทิงร่วมสมัยอีกประเภทหนึ่งที่ช่วยปลูกจินตนาการและเป็นที่ยอมรับของเยาวชนในปัจจุบัน คือ ภาพยนตร์แนวซูเปอร์ฮีโร่ เสน่ห์ของภาพยนตร์ประเภทนี้อยู่ที่การนำเสนอประเด็นที่กำลังเป็นกระแสในสังคมในรูปแบบที่น่าสนใจ เล่าเรื่องผ่านตัวละครเอกที่อาศัยความสามารถพิเศษเฉพาะตัวเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและสร้างสังคมที่ดีกว่า ด้วยเสน่ห์อันเป็นจุดเด่นที่ช่วยสร้าง

แรงบันดาลใจในการทำประโยชน์ให้กับสังคมแก่ผู้ที่ได้รับชม การนำภาพยนตร์แนวซูเปอร์ฮีโร่มาสร้างบทเรียนเพื่อพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกในวิชาสังคมศึกษาจึงเป็นเรื่องที่ท้าทายและน่าสนใจเป็นอย่างมาก

ภาพยนตร์อเวนเจอร์ส: เผด็จศึก (Avengers: Endgame) ถือเป็นภาพยนตร์แนวซูเปอร์ฮีโร่ที่เล่าเรื่องราวของเหตุการณ์ภายหลังจากที่ธาร์นอสผู้มีความคิดจะทำให้ปริมาณของมนุษย์ในจักรวาลลดลงไปครึ่งหนึ่งเพื่อฟื้นคืนความสมดุลระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ ได้ใช้ถุงมือซึ่งประดับด้วยอัญมณีครองพิภพ 6 ชิ้น ทำให้มนุษย์สูญหายไปครึ่งจักรวาล เป็นเหตุให้บรรดาซูเปอร์ฮีโร่ที่เหลืออยู่ต้องร่วมมือกันแสวงหาอัญมณีทั้ง 6 ชิ้น และนำผู้คนที่สูญหายให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตได้อีกครั้ง ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (Satha-Anand, 2019) ได้วิเคราะห์การนำเสนอประเด็นของภาพยนตร์อเวนเจอร์สว่า สิ่งที่ธาร์นอสคิดนั้นสอดคล้องกับกระแสของสังคมในปัจจุบันเพราะปัญหาของโลกในขณะนี้ คือ ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมซึ่งสวนทางกับการเพิ่มขึ้นของประชากร ดังนั้นสิ่งที่ธาร์นอสพยายามทำ คือ การปรับดุลยภาพระหว่างประชากรกับทรัพยากรของจักรวาล หากพิจารณาจากปรากฏการณ์โลกร้อนและความแปรปรวนของสภาพอากาศที่กำลังเกิดขึ้น แม้มีความพยายามควบคุมคาร์บอนไดออกไซด์หรือปัจจัยต่าง ๆ แต่จะแก้ปัญหาได้มีประสิทธิภาพหรือไม่ ในขณะที่ประชากรของโลกใน ค.ศ. 2050 จะเพิ่มไปที่ 9,000 ล้านคน แน่นอนว่าการที่ธาร์นอสทำให้คนจำนวนครึ่งจักรวาลต้องสูญหายไปไม่ใช่เรื่องที่ถูกต้อง แต่การคืนดุลยภาพสู่จักรวาลก็เป็นเรื่องที่ปฏิเสธไม่ได้ ซึ่งน่าสนใจว่าบรรดาซูเปอร์ฮีโร่ที่ต่อสู้กับธาร์นอสพยายามขัดขวางแผนการที่ธาร์นอสจะทำให้ผู้คนต้องสูญหายไปครึ่งจักรวาล แต่ไม่มีซูเปอร์ฮีโร่คนใดเสนอทางออกว่าจะคืนดุลยภาพสู่จักรวาลอย่างไร



การตั้งประเด็นการค้นคว้าภาพสู่จักรวาลของฮาร์นอสเป็นสาระสำคัญที่พลเมืองโลกในยุคปัจจุบันต้องพึงตระหนักและให้ความสำคัญเพราะหาสิ่งแวดล้อนั้นส่งผลกระทบต่อมนุษย์ทุกคน โดยการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์นี้สามารถบูรณาการเข้ากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ได้ โดย SDG Move (2021) ได้ระบุว่าเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติ สิ่งแวดล้อมประกอบด้วย 5 เป้าหมาย ได้แก่ SDG6 การเข้าถึงน้ำสะอาดสำหรับอุปโภคบริโภค SDG12 การผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน SDG13 การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ SDG14 การอนุรักษ์ระบบนิเวศทางทะเลและมหาสมุทร และ SDG15 การอนุรักษ์ระบบนิเวศบนบก

การจัดการเรียนรู้ในประเด็นนี้ผู้สอนจะกำหนดให้เป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 5 เป้าหมาย เป็นเสมือนอัญมณี 5 ชิ้น และอัญมณีชิ้นที่ 6 ซึ่งเป็นชิ้นที่ใหญ่ที่สุด คือ การสร้างดุลยภาพระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อม จากนั้นจะแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะเป็นซูเปอร์ฮีโร่ จำนวน 6 คน ที่ต้องเดินทางไปทำภารกิจเพื่อนำอัญมณีแต่ละชิ้นกลับคืนมา ดังนี้

1. Doctor Strange ซึ่งมีอาชีพเป็นแพทย์ ต้องไปทำภารกิจช่วยให้ชาวแอฟริกาที่มีน้ำสะอาดใช้ในการอุปโภคบริโภค เพื่อแลกกับอัญมณีชิ้นที่ 1
2. Ironman ซึ่งมีอาชีพเป็นนักธุรกิจ ต้องไปทำภารกิจผลักดันให้ชาวยุโรปให้ความสำคัญกับการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อแลกกับอัญมณีชิ้นที่ 2
3. The Hulk ซึ่งมีอาชีพเป็นนักวิทยาศาสตร์ ต้องไปทำภารกิจผลักดันให้ชาวอเมริกาใส่ใจกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก เพื่อแลกกับอัญมณีชิ้นที่ 3

4. Hawkeye ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องไปทำภารกิจผลักดันให้ทุกคนครอบครัวในทวีปออสเตรเลีย ใส่ใจกับการดูแลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อแลกกับอัญมณีชิ้นที่ 4

5. Captain America ซึ่งมีอาชีพเป็นทหาร ต้องไปทำภารกิจผลักดันให้ชาวเอเชียใส่ใจกับการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมเพื่อแลกกับอัญมณีชิ้นที่ 5

6. Spiderman ซึ่งมีอาชีพเป็นนักเรียน ต้องไปทำภารกิจผลักดันให้ชาวโลกตระหนักถึงการสร้างดุลยภาพระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เพื่อแลกกับอัญมณีชิ้นที่ 6

โดยวิธีการทำภารกิจ คือ ผู้สอนจะให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนงานเชิงสร้างสรรค์โดยอาศัยเทคนิค RAFT ที่การเขียนจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขบทบาทของซูเปอร์ฮีโร่ที่กลุ่มของนักเรียนได้รับ เช่น กลุ่มที่ 1 จะเขียนในบทบาทแพทย์ จากนั้นแต่ละกลุ่มต้องกำหนดกลุ่มผู้อ่าน รูปแบบที่จะนำเสนอ และหัวข้อที่จะเขียน แล้วลงมือเขียนงานอย่างสร้างสรรค์และนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจหากงานเขียนผ่านเกณฑ์การประเมินที่ครูกำหนดถือว่าทำภารกิจสำเร็จ

การจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้นักเรียนจะได้สวมบทบาทเป็นซูเปอร์ฮีโร่ที่ไม่ได้อาศัยพลังวิเศษมาช่วยในการแก้ไขปัญหา แต่ต้องอาศัยหน้าที่การงานของแต่ละคนมาร่วมกันผลักดันเพื่อแก้ไขปัญหาที่ธารนอสเป็นกังวล กิจกรรมข้างต้นจะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าทุกคนในสังคมมีส่วนที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก และเห็นความสำคัญของการสร้างความร่วมมือและการมีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก

อย่างไรก็ดี ภาพยนตร์อเวนเจอร์ส: เผด็จศึก มุ่งเน้นการดำเนินเรื่องไปที่ความสำเร็จของเหล่าซูเปอร์ฮีโร่ที่สามารถนำผู้คนที่สูญหายจากความพยายามลดจำนวนมนุษยชาติของธารนอสให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตได้อีกครั้ง ไม่ใช่การ

นำเสนอทางออกที่จะฟื้นคืนความสมดุลระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ ในกรณีนี้ สื่อบันเทิงร่วมสมัยจึงทำหน้าที่เป็นตัวจุดประกายการเรียนรู้ เป็นเส้นเรื่องที่ผู้สอนสามารถนำมาร้อยเรียงเพื่อกำหนดเป็นสถานการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเป็นโจทย์คำถามที่ท้าทายการเรียนรู้ของผู้เรียน

บทสรุป

การใช้สื่อบันเทิงร่วมสมัยทั้ง 4 เรื่อง ร่วมกับเทคนิคในการจัดการเรียนรู้นั้นช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองดีในมิติที่ต่างกัน โดยบทเรียนจากซีรีส์ Hometown Cha-Cha-Cha ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ถ้อยทีถ้อยอาศัย มีความรักและความปรารถนาดีต่อผู้อื่นซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตั้งแต่ในระดับชุมชนซึ่งเป็นฐานที่สำคัญของการเกิดจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก บทเรียนจากซีรีส์ Not Me เขา...ไม่ใช่ผม จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ไม่เพิกเฉยต่อความอยุติธรรมในสังคมซึ่งเป็นคุณลักษณะขั้นพื้นฐานของพลเมืองทั้งในระดับประเทศและระดับโลก บทเรียนจากภาพยนตร์ยากับมังกรตัวสุดท้ายนั้นช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองของภูมิภาคและโลกที่อยู่ร่วมกันด้วยความไวเนื้อเชื่อใจ ปราศจากอคติ และยอมรับในความแตกต่างหลากหลาย และบทเรียนจากภาพยนตร์อเวนเจอร์ส: เผด็จศึก ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองโลกที่พร้อมจะเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ รับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น และประสานความร่วมมือเพื่อสร้างทางออกที่ดีที่สุดสำหรับมวลมนุษยชาติ ด้วยเหตุนี้สื่อบันเทิงร่วมสมัยทั้ง 4 เรื่อง ที่ถูกนำมาใช้ร่วมกับเทคนิคในการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมจะช่วย

สร้างบทเรียนสังคมศึกษาที่มีคุณค่า สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตั้งแต่ในระดับชุมชน ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

สื่อบันเทิงร่วมสมัยที่ได้นำเสนอในบทความข้างต้นจำนวน 4 เรื่อง เป็นเพียงตัวอย่างการนำเสนอสื่อบันเทิงร่วมสมัยมาใช้ร่วมกับเทคนิคการสอนเพื่อพัฒนาบทเรียนที่ช่วยสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกให้แก่เยาวชน อนึ่งสื่อบันเทิงร่วมสมัยซึ่งเป็นที่นิยมของเยาวชนปัจจุบันอีกหลายเรื่องมีเนื้อหาที่สามารถนำมาสร้างเป็นบทเรียนเพื่อพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกให้กับเยาวชนได้ หากแต่การจะสร้างบทเรียนให้แก่เยาวชนนั้นผู้สอนจะต้องศึกษาถึงแง่คิดที่แฝงไว้ในสื่อเรื่องต่าง ๆ จากนั้นเลือกใช้เทคนิคการสอนที่มีความเหมาะสม อันจะนำไปสู่บทเรียนที่มีประสิทธิภาพ สร้างความสนใจ ความประทับใจ และการเห็นคุณค่าของบทเรียนให้เกิดขึ้นแก่ตัวผู้เรียน เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของบทเรียน

เอกสารอ้างอิง

- Khamplub, T. (2021). *Raya and the Last Dragon: Love, hope and trust beneath the blue dragon's fur*. Retrieved from <https://adaymagazine.com/raya>
- Khawpeuak, K. (2022). *NOT ME: A new step in the Y series that exposes the system of injustice and privileges in society*. Retrieved from <https://thestandard.co/not-me-series-y/>



- Kodwanta, T. (2021). *Raya and the Last Dragon: Southeast Asia's Utopia*. Retrieved from <https://thepeople.co/raya-and-the-last-dragon-southeast-asia/>
- Luangsupaporn, J. (2021). *Hometown Cha-Cha-Cha: Life lessons that Hong and Gong Jin don't teach, but you must go through and learn on your own*. Retrieved from <https://thestandard.co/hometown-cha-cha-cha-7/>
- Muen-A, K. (2021). *Raya and the Last Dragon: How disney represents ASEAN in animation?*. Retrieved from <https://ngthai.com/cultures/34285/rayaandthelastdragon/>
- National Council for the Social Studies. (2022). *National Curriculum Standards for Social Studies: Introduction*. Retrieved from <https://www.socialstudies.org/standards/national-curriculum-standards-social-studies-introduction>.
- Panlert, C. (2019). *Promoting intercultural Dialogue and a culture of peace in SEA through shared histories*. Bangkok: Agricultural cooperative printing demonstrations of Thai Co., Ltd.
- Satha-Anand, C. (2019). "When you sell hope, someone buys it" : Read the Super Hero edition of 'Chaiwat Satha-Anand'. Retrieved from <https://www.the101.world/chaiwat-satha-anand-interview/>

SDG Move. (2021). *SDG 101 | Did you know? SDGs 17 goals can be divided into 5 groups*. Retrieved from

<https://www.sdgmovement.com/2021/03/29/sdgs-5p/>

Tantivitayapitak, V. (2020). *Why do Korean series dominate people?*. Retrieved from <https://www.the101.world/why-korean-dramas-are-popular/>

UNESCO. (2015). *Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives*. Paris: UNESCO.



บทความวิชาการ

จาโมวี - โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติสำเร็จรูปใช้ได้เสรี

วัฒนา ชยธวัช¹

Received 25 July 2023

Revises 26 September 2023

Accepted 30 September 2023

บทคัดย่อ

โปรแกรมจาโมวี (jamovi) เป็นโปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติที่อนุญาตให้ใช้อย่างเสรี มีขีดความสามารถเช่นเดียวกับโปรแกรมที่มีลิขสิทธิ์และยังมีรูปแบบการใช้งานคล้ายกันอีกด้วย สามารถนำข้อมูลเข้าสู่โปรแกรมโดยการคัดลอกมาวาง หรือเปิดไฟล์นามสกุล .omv หรือ .csv ได้ การวิเคราะห์ทางสถิติทำได้โดยใช้คำสั่ง วิเคราะห์ (Analyses) แล้วเลือกตัวแปรไปวางตามข้อกำหนดของการวิเคราะห์ทางสถิติที่เลือก โปรแกรมจะแสดงรูปแบบรายงานตามขั้นตอนที่เลือกวิเคราะห์และการเลือกตัวแปรตามลำดับ โดยไม่ต้องใช้คำสั่งให้โปรแกรมทำงานอีก (เช่น คำสั่ง RUN หรือกดปุ่ม Enter) โปรแกรมจาโมวี เดสก์ท็อป (jamovi Desktop) สำหรับระบบปฏิบัติการวินโดวส์ (Windows) ทำงานบนระบบปฏิบัติการ 64 บิตเท่านั้น นอกจากนี้ยังสามารถใช้โปรแกรมจาโมวีคราวด์ (jamovi Cloud) โดยให้ใช้คราวละ 45 นาที และเว้นว่างไม่เกิน 5 นาที การใช้โปรแกรมจาโมวีสามารถนำไปอ้างอิงในบทความวิจัย ซึ่งเป็นที่ยอมรับของวารสารวิชาการในต่างประเทศ การมีโปรแกรมเปิดอนุญาตให้ใช้ฟรี จาโมวีนี้

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

นับเป็นทางเลือกให้สถาบันหรือนักวิจัยที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณได้มีโอกาสใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติที่มีคุณภาพสร้างผลงานทางวิชาการได้

คำสำคัญ: โปรแกรมจามาโมวี, โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ, โปรแกรมใช้ได้เสรี



Jamovi-The Free to Use Statistical Analysis Software

Vadhana Jayathavaj²

Abstract

jamovi is the free statistical analysis program with the same capabilities as the licensed programs with similar usage patterns. The input data to be analyzed can be copied and pasted into the program or open a file with the extension .omv or .csv. Statistical analysis can be done by using the “Analyses” command and selecting variables to paste according to the analysis requirements, the program displays the results corresponding to the user’s selection steps without additional command (such as “RUN” or “ENTER”). However, jamovi Desktop for Windows operating system works on 64-bit operating systems only. jamovi can be used on the Cloud with the limit of 45 minutes per session and no more than 5 minutes of idle time. The use of the jamovi software can be cited in research articles that are accepted by international academic journals. The availability of jamovi's free-to-use software provides an alternative way for institutions or researchers with

² Assistant Professor, Dr., Faculty of Allied Health Sciences,
Pathumthani University

budget constraints to have an opportunity to use the quality statistical analysis program in generating academic works.

Keywords: jamovi, Statistical Analysis Software, Free-to-use Software



บทนำ

ซอฟต์แวร์วิเคราะห์ทางสถิติเป็นเครื่องมือที่จำเป็นของนักวิจัย มีการใช้ซอฟต์แวร์วิเคราะห์ทางสถิติที่มีลิขสิทธิ์กันอย่างกว้างขวาง โดยไม่คำนึงถึงเลขที่ใบอนุญาต การสำรวจพฤติกรรมกรรมการละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ในประเทศไทยจากประชาชนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 400 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ซอฟต์แวร์ละเมิดลิขสิทธิ์ในประเทศไทย คือ ปัจจัยด้านจิตวิทยาและจริยธรรม และปัจจัยด้านราคา ส่วนการมีรายได้ที่แตกต่างกันไม่ได้ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์แต่อย่างใด (Auyorn, 2017)

โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติมีความสำคัญในการจัดทำผลงานวิจัย โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติที่มีลิขสิทธิ์ ได้แก่ SPSS Stata ส่วน MPlus มีเวอร์ชันสาธิตฟรี ไม่มีวันหมดอายุ แต่จะจำกัดจำนวนตัวแปรที่สามารถใช้ได้ SAS (Statistical Analysis System) University Edition ให้บริการฟรีสำหรับการใช้งานด้านวิชาการและไม่ใช่เชิงพาณิชย์ ส่วน MINITAB ก็สามารถทดลองใช้ได้ฟรี 30 วัน (Minitab, LLC., 2022) ซึ่งจัดเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัทเจ้าของลิขสิทธิ์เหล่านั้น และ R เป็นโอเพ่นซอร์ส (Open Source) และฟรีเสมอ สามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ CRAN 3 (Grace-Martin, 2020)

โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติที่ใช้กันแพร่หลาย คือ โปรแกรม IBM SPSS โปรแกรมรุ่นแรก เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2511 (ค.ศ. 1968) เมื่อเดือนกันยายน 2564 ได้พัฒนาเป็นรุ่น V28.0.1 4 (IBM, 2022) (ซึ่งบางมหาวิทยาลัยได้นำมาให้บริการ (Office of Information Technology, Chulalongkorn University, 2020)) และได้ประกาศจะมี SPSS Statistics 29 เมื่อ 12 กันยายน 2565 อีกด้วย โปรแกรมสถิติ SPSS เป็นซอฟต์แวร์ที่ต้องการมากที่สุดในงานวิชาการ

โปรแกรม R อยู่ในโครงการ GNU (โครงการ กนู (อังกฤษ: GNU) เป็นชื่อของโครงการพัฒนาระบบปฏิบัติการ ริเริ่มโดยริชาร์ด สตอลแมน เมื่อปี พ.ศ. 2527 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาระบบปฏิบัติการเพื่อให้เป็นซอฟต์แวร์เสรี ที่ทุกคนสามารถนำไปใช้ แก้ไข ปรับปรุง หรือแจกจ่ายฟรี โดยไม่ต้องเสียค่าลิขสิทธิ์) เมื่อสิ้นสุดปี พ.ศ. 2561 โปรแกรม R ก็ได้รับการอ้างอิงในบทความวิชาการถึงครึ่งหนึ่งของโปรแกรมสถิติ SPSS โปรแกรม R ได้พัฒนาจากภาษาที่ใช้คำสั่งงานให้ใช้งานง่ายขึ้นเป็น GUI (ส่วนต่อประสานกราฟิกกับผู้ใช้ (Graphical User Interface, GUI อ่านว่า จียูไอหรือกูอี้) เป็นวิธีการใช้งานคอมพิวเตอร์ผ่านทางสัญลักษณ์หรือภาพนอกเหนือจากคำสั่งงานทางตัวอักษร จียูไอมีส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น ไอคอน หน้าต่างการใช้งาน เมนู ปุ่มเลือก และการใช้เมาส์ หรือแม้แต่ในระบบทัชสกรีน) ได้แก่ โปรแกรม Rkward, RStudio, JASP, และ jamovi (Sahin, & Aybe, 2019)

ส่วนโปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติที่ใช้ฟรีในโครงการ GNU ได้แก่ GNU PSPP เป็นโปรแกรมฟรีเหมือนดังเสรีภาพ (A free as in freedom) สำหรับใช้ทดแทนโปรแกรมที่มีลิขสิทธิ์และคล้ายกับโปรแกรม SPSS มากโดยที่มีข้อยกเว้นเล็กน้อย (Free Software Foundation, Inc., 2013)

โปรแกรมลิขสิทธิ์เป็นข้อจำกัดการเข้าถึงสำหรับผู้ที่มีงบประมาณจำกัด แต่ก็ยังมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่อุทิศตนเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น เป็นความสุขในการที่ได้ทำงานที่ชอบ โดยทำโปรแกรมแจกฟรี หรือ Freeware เพื่อให้ได้ใช้งานกันอย่างอิสระ จะทำสำเนา แจกจ่าย หรือเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมโปรแกรมอย่างไรก็ได้ โปรแกรม Freeware ไม่เหมือนกับ Shareware โปรแกรม Shareware เป็นโปรแกรมให้ทดลองใช้งาน โดยมีข้อจำกัด เช่น อาจจะกำหนดวันหมดอายุหรือจำกัดด้านการทำงานของโปรแกรมบางอย่างเอาไว้ แต่โปรแกรม Freeware

สามารถนำไปใช้งานได้ทันที ที่เพิ่มความสามารถของโปรแกรม ไม่มีการหมดอายุ (TheWindowsClub, 2022) แต่ต้องระวังโปรแกรม Freeware ที่อาจมี มิจฉาชีพ แอปเอาไวรัส หรือ Malware ติดไปให้ด้วย ผู้ใช้โปรแกรมต้องดูความ น่าเชื่อถือของแหล่งที่มา เช่น มืองค์กรรับรองหรือไม่ (Tiny, n.d.) โดยเฉพาะถ้า เป็น GNU Project ก็เชื่อถือได้ โปรแกรม PSPP เป็น GNU Project เป็น Freeware ที่ใช้วิเคราะห์ค่าสถิติ สามารถทดแทนโปรแกรม SPSS ได้ โดยมีการ ทำงานที่คล้ายกันมาก เช่น การกำหนดค่าตัวแปร การป้อนข้อมูล ตลอดจนการ แสดงผลการวิเคราะห์ ตารางต่าง ๆ เป็นต้น ใช้งานได้ตลอดไป ไม่มีวันหมดอายุ ไม่จำกัดจำนวนตัวแปร หรือจำนวนข้อมูล กลุ่มเป้าหมายของ PSPP คือ นักวิจัย นักสถิติ นักเรียน นักศึกษา ที่ต้องการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรม ที่เชื่อถือได้และทำงานได้อย่างรวดเร็ว (Khunkao, 2015) ในประเทศไทยมี บทความวิชาการแนะนำการใช้โปรแกรมนี้ในปี พ.ศ. 2558 (Liamsuwan, 2015) ขณะที่หนังสือคู่มือการใช้ซอฟต์แวร์เสรีทางสถิติ PSPP สำหรับผู้เริ่มต้นก็มี พิมพ์จำหน่ายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 (Suthabudhi, 2012) สำหรับประเทศไทย โปรแกรม jamovi ยังไม่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป จากการสืบค้นก็พบว่ามีการ กล่าวถึงบ้าง แต่ยังไม่มีการแนะนำการใช้โปรแกรม ตั้งแต่การติดตั้ง การนำ ข้อมูลเข้าโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดการกับรายงานผล แต่อย่างใด

บทความนี้จึงนำเสนอการใช้โปรแกรม jamovi เพื่อเป็นเครื่องมือที่ทำให้ นักวิจัยซึ่งไม่มีโอกาสใช้โปรแกรมลิขสิทธิ์ได้มีโอกาสทำงานวิจัย และที่สำคัญ ผู้สอนวิชาสถิติมีโปรแกรมที่นักเรียน/ นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้

โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ jamovi

ความเป็นมา

การพัฒนา jamovi มีจุดเริ่มต้นจากทีมงานที่แตกแขนงมาจากนักพัฒนา JASP ประกอบด้วย โจนาธาน เลิฟ, เดเมียน ตรีอัมมันน์ และราวี เซลเกอร์ (Sahin, & Aybe, 2019) ได้เปิดตัว Version 1.0 เมื่อ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 (Love, Dropmann, & Selker, 2019) jamovi เป็นโปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติที่มีความสามารถในการวิเคราะห์และความถูกต้องเช่นเดียวกับโปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติที่มีลิขสิทธิ์ แต่มีการใช้งานเชื่อมกับผู้ใช้ (Interface) ที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน และอนุญาตให้ใช้งานได้เสรี โครงการ jamovi ก่อตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มทางสถิติแบบเปิดและฟรี ซึ่งใช้งานง่าย หัวใจหลักของปรัชญา jamovi คือ ซอฟต์แวร์ทางวิทยาศาสตร์ควรเป็น “การขับเคลื่อนโดยชุมชน” ซึ่งทุกคนสามารถพัฒนาและเผยแพร่ได้ ทำให้ผู้ใช้จำนวนมากเข้าถึงได้หลายมหาวิทยาลัยได้เปลี่ยนมาใช้ jamovi ในการสอน ได้แก่ The University of Oregon, The University of Tasmania, Northern Kentucky University เนื่องจากนักศึกษาสามารถใช้งานที่บ้านได้อย่างสะดวกกว่าโปรแกรมลิขสิทธิ์ (The Jamovi Project, 2022) การสืบค้นในเบื้องต้นก็พบมีการอ้างอิงการใช้ jamovi Software, Version 1.6.14.0 ในบทความของวารสาร Nutrients ในปี พ.ศ. 2564 (Primavesi et al., 2021) วารสารนี้อยู่ในฐาน Scopus, Web of Science, PMC, PubMed, and MEDLINE (MDPI (Basel, Switzerland), 2022) สำหรับวารสารในประเทศไทยก็พบมีการอ้างอิงโปรแกรม jamovi ในปี พ.ศ. 2563 (Siriphokeaw, Senarat, & Senarat, 2020) และ พ.ศ. 2564 (Swasthaisong, Saenchart, & Udomkijmongkol, 2021) จึงมั่นใจได้ว่าสามารถใช้งานและอ้างอิงได้



ความสามารถของโปรแกรม

โปรแกรม jamovi เป็นโปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติที่สมบูรณ์ตั้งแต่ t-test ANOVAs สหสัมพันธ์และการถดถอย การทดสอบแบบไม่มีพารามิเตอร์ ตารางฉุกเฉิน (Contingency Tables) สถิติหลายตัวแปร การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) ความน่าเชื่อถือและการวิเคราะห์ปัจจัย (Reliability and Factor Analysis) การวิเคราะห์จัดกลุ่ม (Cluster Analysis) และที่สำคัญสามารถแสดงรายงานบนจอภาพโดยไม่ต้องรอให้เลือกคำสั่งเสร็จสิ้น ในการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้คำสั่ง Analyses มีการเลือกวิธีวิเคราะห์และเลือกตัวแปรไปวางตามข้อกำหนดของการวิเคราะห์ทางสถิติที่เลือก โปรแกรมจะแสดงรูปแบบรายงานตามขั้นตอนขณะที่เลือกวิเคราะห์ และการเลือกตัวแปรตามลำดับ (jamovi, n.d.a)

การใช้โปรแกรม jamovi

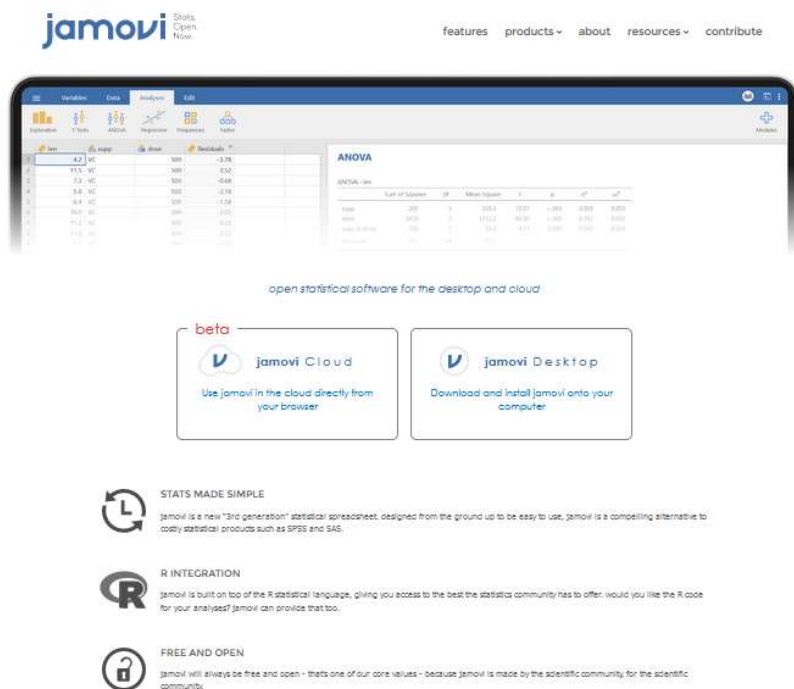
แหล่งข้อมูลการเรียนรู้

การใช้โปรแกรมสามารถศึกษาได้จาก User Guide (jamovi, n.d.b) และหนังสือ Learning Statistics with jamovi: A Tutorial for Psychology Students and Other Beginners (Navarro, & Foxcroft, 2022) นอกจากนี้ยังมีวีดิทัศน์สอนการใช้ (jamovi, n.d.c) ได้แก่ 56 Streaming Video เมื่อติดตั้งโปรแกรม jamovi แล้ว ก็ยังมี Datasets ที่พร้อมระบุเสนอแนะว่าใช้กับสถิติในเรื่องใดตามที่แสดงใน User Guide ไว้ให้ เพื่อฝึกใช้งานอีกด้วย

การติดตั้งโปรแกรม

การโปรแกรม jamovi พร้อมใช้งานสำหรับ Windows Vista (64 บิต) ซึ่งโปรแกรม SPSS ที่ GNU มีให้ดาวน์โหลดก็ใช้กับ Windows 64 บิต เช่นกัน (Free Software Foundation, Inc., 2013)

การดาวน์โหลดโปรแกรม jamovi เมื่อพิมพ์คำสั่ง <https://www.jamovi.org/> บนเบราว์เซอร์จะพบภาพโปรแกรม jamovi ดังแสดงในภาพที่ 1



ภาพที่ 1 เว็บไซต์และการเลือกดาวน์โหลดโปรแกรม jamovi

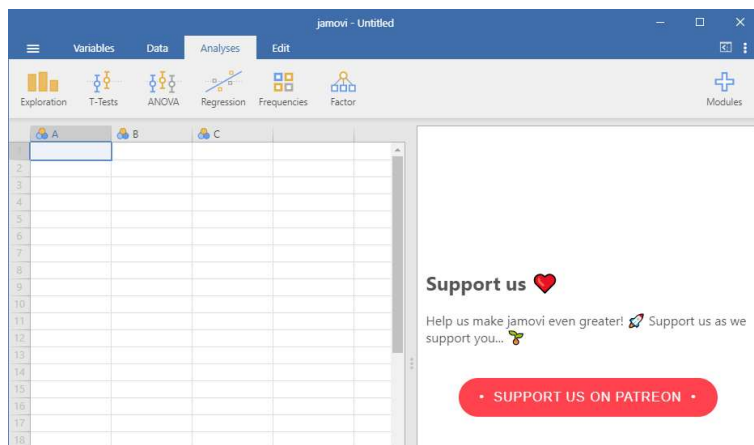
เมื่อเลือก jamovi Desktop ในภาพที่ 1 ก็จะทำให้การ Download โปรแกรม เมื่อได้ไฟล์ติดตั้งโปรแกรมแล้ว ทำการดับเบิลคลิก (Double Click) ก็จะทำให้การติดตั้งให้จนเสร็จสิ้น นอกจากนี้ ยังมีรุ่นที่ใช้สำหรับใช้บนคลาวด์ (Cloud) ด้วย ส่วน Linux จาก Flatpak ที่ร่วมรายการ และ Chromebook จาก Flathub

การเรียกใช้โปรแกรม

โดยการดับเบิลคลิก (Double Click) ที่ไอคอน (Icon) ของ jamovi ดังแสดงในภาพที่ 2 เมื่อเริ่มต้นโปรแกรม jamovi ก็จะมีโปรแกรมเริ่มต้น ดังแสดงในภาพที่ 3



ภาพที่ 2 ไอคอนของโปรแกรม jamovi



ภาพที่ 3 โปรแกรม jamovi เริ่มต้นการทำงาน



New

Open

Special Import

Save

Save As

Export

ภาพที่ 4 แถบเลือกการทำงานเปิดแฟ้มข้อมูลเข้าโปรแกรม jamovi

การนำเข้าข้อมูลเข้าโปรแกรม

การนำเข้าข้อมูลเข้าโปรแกรม jamovi นอกจากวิธีคัดลอกจากโปรแกรมสำเร็จรูปมาแปะลงบนแผ่น DATA ของโปรแกรม jamovi แล้ว ยังสามารถใช้คำสั่งเปิด (Open) ไฟล์นามสกุล .xlsx .omv และนามสกุล .csv ด้วย กล่าวคือคำสั่งเปิด (Open) เลือกจากการคลิก สัญลักษณ์ 3 ชิดในภาพประกอบที่ 3 จะปรากฏแถบเลือกการทำงานดังแสดงในภาพที่ 4

ไฟล์ข้อมูลนามสกุล .omv และ .csv

- ไฟล์ jamovi คือ ไฟล์ที่มีนามสกุลไฟล์ .omv นี่คือไฟล์ประเภทมาตรฐานที่ jamovi ใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูล ตัวแปร และการวิเคราะห์

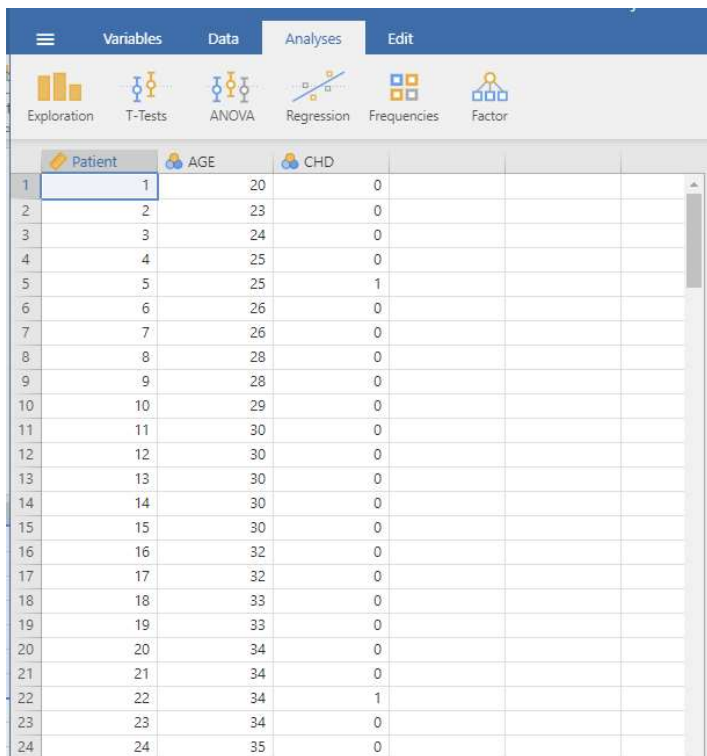
- ไฟล์ค่าตัวแปรถูกค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (csv Comma-Separated Value) คือ Text File สำหรับเก็บข้อมูลแบบตาราง โดยใช้จุลภาค (,) แบ่งข้อมูลในแต่ละสดมภ์ (Column) และใช้การเว้นบรรทัดแทนการแบ่งแถว (Row) ตัวอย่างเช่น อันดับ ชื่อ นามสกุล เพศ การเตรียมข้อมูลด้วยสเปรดชีต Microsoft Excel สามารถบันทึกเป็นไฟล์นามสกุล .csv เพื่อนำเข้าโปรแกรม jamovi ได้

การนำเข้าข้อมูลที่เตรียมในโปรแกรมสำเร็จรูปตามภาพประกอบที่ 5 เข้าสู่โปรแกรม jamovi ดังแสดงในภาพที่ 5

02-LogitR-CHD - Microsoft Excel

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Patient	AGE	CHD							
2	1	20	0							
3	2	23	0							
4	3	24	0							
5	4	25	0							
6	5	25	1							
7	6	26	0							
8	7	26	0							
9	8	28	0							
10	9	28	0							
11	10	29	0							
12	11	30	0							
13	12	30	0							
14	13	30	0							
15	14	30	0							
16	15	30	0							
17	16	32	0							
18	17	32	0							
19	18	33	0							
20	19	33	0							
21	20	34	0							
22	21	34	0							
23	22	34	1							
24	23	34	0							
25	24	35	0							

ภาพที่ 5 ข้อมูลที่เตรียมโดยโปรแกรมสำเร็จรูป



	Patient	AGE	CHD
1	1	20	0
2	2	23	0
3	3	24	0
4	4	25	0
5	5	25	1
6	6	26	0
7	7	26	0
8	8	28	0
9	9	28	0
10	10	29	0
11	11	30	0
12	12	30	0
13	13	30	0
14	14	30	0
15	15	30	0
16	16	32	0
17	17	32	0
18	18	33	0
19	19	33	0
20	20	34	0
21	21	34	0
22	22	34	1
23	23	34	0
24	24	35	0

ภาพที่ 6 ข้อมูลที่เตรียมโดยโปรแกรมสำเร็จรูป เมื่ออยู่ในโปรแกรม jamovi

ประเภทตัวแปร มาตราวัดตัวแปร (Scales of Measurement) ตามปกติจำแนกเป็น Nominal Scale, Ordinal Scale, Interval Scale, และ Ratio Scale เนื่องจาก Interval Scale และ Ratio Scale เป็นตัวแปรแบบต่อเนื่อง (Continuous) ด้วย jamovi จึงกำหนดตัวแปรเป็น Continuous, Ordinal, or Nominal และกำหนดตัวแปร ID อีกประเภทหนึ่งซึ่งมีไว้สำหรับตัวแปรที่ไม่ต้องทำการวิเคราะห์เลย ตัวอย่างเช่น ชื่อบุคคล (jamovi, n.d.b)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเลือกคำสั่ง Analyses

เมื่อนำข้อมูลเข้าสู่โปรแกรม jamovi แล้ว การเลือกคำสั่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยคลิกที่คำสั่ง Analyses จะมีแถบคำสั่งหลักและรองให้เลือก ดังแสดงในตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ตัวเลือกคำสั่ง Exploration, t-test, ANOVA Regression, และ Frequencies

ตัวเลือกหลัก	ตัวเลือกรอง	คำอธิบาย
Exploration	Descriptives	
	Scatt	
	Scatter Plot	
	Pareto Chart	
t-test	Independent Sample	
	t-test	
	Paired Sample t-test	
	One Sample t-test	
ANOVA	One-Way ANOVA	
	ANOVA	

ตารางที่ 1 ตัวเลือกคำสั่ง Exploration, T-Test, ANOVA Regression, และ Frequencies (ต่อ)

ตัวเลือกหลัก	ตัวเลือกรอง	คำอธิบาย
	Repeated Measures ANOVA	
	ANCOVA	
	MANCOVA	
	Nonparametric	
	One-Way ANOVA	Kruskal Wallis
	Repeated Measures ANOVA	Friedman
Regression		
	Correlation Matrix	
	Partial Correlation	
	Linear Regression	
	Logistic Regression	
	2 Outcomes	Binomial Test
	N Outcomes	Multinomial Test
	Ordinal Outcomes	
Frequencies		
	One Sample Regression	
	Tests	
	2 Outcomes	Binomial Test
	N Outcomes	χ^2 Goodness of Fit

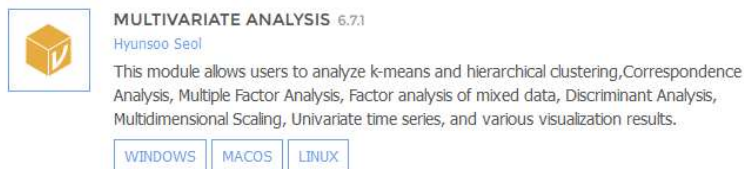
ตารางที่ 1 ตัวเลือกคำสั่ง Exploration, T-Test, ANOVA Regression, และ Frequencies (ต่อ)

ตัวเลือกหลัก	ตัวเลือกรอง	คำอธิบาย
	Contingency Tables	
	Independent Samples	χ^2 Test of Association
	Paired Samples	McNemar Test
	Log-Linear Regression	

ตารางที่ 2 ตัวเลือกคำสั่ง Factor

ตัวเลือกหลัก	ตัวเลือกรอง	คำอธิบาย
Factor		
	Scale Analysis	
	Reliability Analysis	
	Data Reduction	
	Principal Component Analysis	
	Exploratory Factor Analysis	
	Confirmatory Factor Analysis	

นอกจากนี้ ยังสามารถ Download โปรแกรมจาก jamovi Library (jamovi, n.d.d) มาใช้งานเพิ่ม เช่น การวิเคราะห์จัดกลุ่ม (Cluster Analysis) ดังแสดงในภาพที่ 7



ภาพที่ 7 โปรแกรมเพิ่มเติมบางส่วนจาก jamovi Library

jamovi - 02-LogitR-CHD

Variables Data Analyses Edit

Exploration T-Tests ANOVA Regression Frequencies Factor

Binomial Logistic Regression

Dependent Variable: CHD

Covariates: AGE

Factors:

Model Builder Reference Levels Assumption Checks Model Fit

Correlation Matrix

Correlation Matrix

Binomial Logistic Regression

Model Fit Measures

Model	Deviance	AIC	R^2_{MLR}
1	102	106	0.249

Model Coefficients - CHD

Predictor	Estimate	SE	Z	p
Intercept	-6.136	1.2562	-4.88	<.001
AGE	0.126	0.0263	4.79	<.001

Note. Estimates represent the log odds of "CHD = 1" vs. "CHD = 0"

ภาพที่ 8 การเลือกใช้คำสั่ง Binomial Logistic Regression

	BMIn	SBpn	DBpn		
1	19.92	100	70		
2	29.22	100	70		
3	22.22	100	70		
4	19.19	100	70		
5	19.84	100	70		
6	20.31	100	70		
7	18.96	100	70		
8	25.74	100	70		
9	19.17	100	60		
10	24.84	100	70		
11	20.18	100	70		
12	24.71	100	70		
13	20.89	100	80		
14	23.15	100	60		
15	28.80	100	70		
16	18.03	100	70		
17	19.94	100	70		
18	20.51	100	70		
19	20.28	100	70		
20	21.99	100	70		
21	18.93	100	70		
22	21.26	100	70		
23	19.00	100	70		
24	24.28	100	70		

ภาพที่ 9 ข้อมูลตัวอย่างในการวิเคราะห์ Linear Regression

ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลตามภาพประกอบที่ 6 เมื่อเลือก Binomial Logistic Regression ก็สามารถนำตัวแปรใส่ลงไปในกล่องตัวแปรตาม (Dependent variable) และตัวแปรต้น (Covariate) ดังแสดงในภาพที่ 8

สำหรับการใช้คำสั่ง Linear Regression จากข้อมูลตามภาพที่ 9 เมื่อเลือกตัวแปรใส่ลงไปในกล่องตัวแปรตาม (Dependent Variable) และตัวแปรต้น (Covariate) แล้ว ก็จะได้รับรายงาน ดังแสดงในภาพที่ 10

Linear Regression

Model Fit Measures

Model	R	R ²
1	0.422	0.178

Model Coefficients - SBpn

Predictor	Estimate	SE	t	p
Intercept	90.419	4.395	20.57	< .001
BMIn	0.982	0.181	5.42	< .001

References

- [1] The jamovi project (2022). *jamovi*. (Version 2.3) [Computer Software]. Retrieved from <https://www.jamovi.org>.
- [2] R Core Team (2021). *R: A Language and environment for statistical computing*. (Version 4.1) [Computer software]. Retrieved from <https://cran.r-project.org>. (R packages retrieved from MRAN snapshot 2022-01-01).

ภาพที่ 10 รายงานจากคำสั่ง Linear Regression

การนำผลจากคำสั่งวิเคราะห์ (Analyses) ไปใช้งานโดยคำสั่งคัดลอก (Copy) แล้วนำไปวางในโปรแกรมอื่น โปรแกรม Jamovi สร้างตารางที่จัดรูปแบบตามข้อกำหนดของสมาคมจิตวิทยาอเมริกัน (APA) สามารถคัดลอกและวางตารางลงในโปรแกรม Word หรือลงในอีเมลถึงเพื่อนร่วมงาน หากต้องการคัดลอกผลลัพธ์ ให้คลิกขวาที่วัตถุที่สนใจและจากเมนูให้เลือกสิ่งที่ต้องการคัดลอก เมนูจะให้เลือกคัดลอกเฉพาะรูปภาพหรือรายงานการวิเคราะห์ทั้งหมด การเลือก “คัดลอก” จะคัดลอกเนื้อหาไปยังคลิปบอร์ด และสามารถวางลงในโปรแกรมอื่นได้

สรุป

โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ jamovi มีขีดความสามารถในการวิเคราะห์ทางสถิติเช่นเดียวกับวิเคราะห์ทางสถิติที่มีลิขสิทธิ์ การนำข้อมูลเข้าโปรแกรม jamovi โดยการคัดลอกมาวางลงในตาราง Data หรือโดยการเลือกคำสั่งเปิด (Open) ไฟล์นามสกุล .omv และ .csv โดยตรง เมื่อเลือกตัวแปรนำเข้าตามวิธีการวิเคราะห์ที่เลือกโปรแกรมจะแสดงรายงานบนจอภาพไปด้วย เมื่อเลือกตัวแปรครบก็แสดงผลรายงานให้เลย (Context-Sensitive Application) รายงานผลการวิเคราะห์จากโปรแกรมก็สามารถคัดลอกมาทำรายงานได้ สำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติที่ซับซ้อนก็สามารถดาวน์โหลดการวิเคราะห์เพิ่มเติมได้ เช่น การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modelling-SEM) เป็นต้น การใช้โปรแกรม jamovi ในบทความวิชาการก็เป็นที่ยอมรับของวารสารวิชาการทั้งต่างประเทศและในประเทศ การที่มีโปรแกรม jamovi ที่อนุญาตให้ใช้ได้ฟรีนี้ ทำให้สถาบันที่มีงบประมาณจำกัดไม่เสียโอกาสในการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- Auypon, W. (2017). *Factors influencing the behaviors of using pirated software in Thailand* [An independent study]. Thammasat University. (In Thai)
- Free Software Foundation, Inc. (2013). *GNU PSPP*. Retrieved from <https://www.gnu.org/software/pspp/>
- Grace-Martin, K. (2020). *Statistical software access from home*. Retrieved from <https://www.theanalysisfactor.com/statistical-software-access-from-home/>
- IBM. (2022). *IBM SPSS software*. Retrieved from <https://www.ibm.com/spss>
- jamovi. (n.d.a). *Features: Analyses*. Retrieved from <https://www.jamovi.org/features.html>
- jamovi. (n.d.b). *User guide*. [Online]. Retrieved from <https://www.jamovi.org/user-manual.html>
- jamovi. (n.d.c). *Datalab.cc: Jamovi*. Retrieved from <https://datalab.cc/jamovi/>
- jamovi. (n.d.d). *jamovi library*. Retrieved from <https://www.jamovi.org/library.html>

- Khunkao, T. (2015). *Introducing the PSPP program: SPSS substitute program*. Retrieved from <https://www.thongjoon.com/2015/03/pspp-spss.html>
- Liamsuwan, T. (2015). PSPP alternative program in data analysis for research. *Journal of Research and Curriculum Development*, 5(2),118-125. (In Thai).
- Love, J., Dropmann, D., & Selker, R. (2019). *jamovi 1.0 released!* Retrieved from <https://blog.jamovi.org/2019/05/24/jamovi-one-zero.html>
- MDPI (Basel, Switzerland). (2022). *Nutrients-indexing & archiving*. Retrieved from <https://www.mdpi.com/journal/nutrients/indexing>
- Minitab, LLC. (2022). *Download free trial Minitab®*. Retrieved from <https://www.minitab.com/en-us/products/minitab/free-trial/>
- Navarro, D. J., & Foxcroft, D. R. (2022). *Learning statistics with jamovi: A tutorial for psychology students and other beginners*. (Version 0.75). learnstatswithjamovi.com. Retrieved from DOI: 10.24384/hgc3-7p15
- Office of Information Technology, Chulalongkorn University. (2020). *Office news: SPSS version 28*. Retrieved from <https://www.it.chula.ac.th/spss-version-28/>

- Primavesi, J., Menéndez, A. F., Hans, D., Favre, L., von Roten, F. C., & Malatesta, D. (2021). The effect of obesity class on the energetics and mechanics of walking. *Nutrients*, 13(12), 4546. <https://doi.org/10.3390/nu13124546>
- Sahin, M. D., & Aybe, E. C. (2019). Jamovi: An easy to use statistical software for the social scientists. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 6(4), 670-692. <https://dx.doi.org/10.21449/ijate.6618>
- Siriphokeaw, W., Senarat, S., Senarat, B. (2020). The causal model affecting information literacy. *Ubon Ratchathani Journal of Research and Evaluation*, 9(1), 42-52. (in Thai).
- Suthabudhi, L. (2012). *PSPP user manual for beginners*. Silpakorn University Printing. (in Thai).
- Swasthaisong, S., Saenchart, P., Udomkijmongkol, C. (2021). Organization culture and ethical leadership affecting the operation effectiveness of a prototype village on corruption prevention. *Graduate Study Journal, Saklnakhon Rajabhat University*, 18(80), 116-126. (in Thai).
- The Jamovi Project. (2022). *jamovi* (Version 2.3). Retrieved from <https://www.jamovi.org>
- TheWindowsClub. (2022). *Difference between Freeware, Free Software, Open Source, Shareware, Trialware, etc.* Retrieved from

<https://www.thewindowsclub.com/difference-freeware-free-software-open-source>

Tiny. (n.d.). *Open source software evaluation checklist how do you know who to trust?* Retrieved from <https://www.tiny.cloud/software-evaluation-criteria-checklist/>



คำแนะนำในการเตรียมบทความเพื่อตีพิมพ์ ในวารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ (TMF Journal)

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 บริบทของวารสาร

วารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ดำเนินการโดยกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเผยแพร่ศิลปวิทยาการความรู้ และแนวคิดใหม่ ในสาขาสื่อ (media) และสาขาเกี่ยวข้องโดยกำหนดเผยแพร่ ปีละ 4 ฉบับ ตั้งแต่ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มีนาคม 2566 ฉบับละไม่ต่ำกว่า 5 เรื่อง

1.2 ประเภทบทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์

1.2.1 บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่เสนอผลงานที่ผู้เขียนได้ค้นคว้าและวิจัยด้วยตนเอง

1.2.2 บทความวิชาการ (Review Article) เป็นบทความที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมทางวิชาการ มีการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ โดยมุ่งเน้นการนำเสนอความรู้ ความเข้าใจ หรือมุมมองใหม่ ในเชิงวิชาการ

1.2.3 บทความพิเศษ (Special Article) เป็นบทความที่นำเสนอความรู้ทั่วไปที่สำคัญหรือองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริง

1.3 องค์ประกอบของบทความ

1.3.1 บทความวิจัย ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนสถานที่ทำงาน สังกัดของผู้เขียน บทคัดย่อ เนื้อหา (บทนำ การทบทวนวรรณกรรมและการพัฒนาสมมติฐาน วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย ผลการวิจัย สรุป วิเคราะห์และข้อเสนอแนะ เอกสารอ้างอิง)

1.3.2 บทความวิชาการ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนสถานที่ทำงาน/ สังกัดของผู้เขียน บทคัดย่อ เนื้อหา (บทนำ การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา หัวข้อย่อย บทวิจารณ์ และ สรุป) เอกสารอ้างอิง

1.3.3 บทความพิเศษ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนสถานที่ทำงาน/ สังกัดของผู้เขียน เนื้อหา (บทนำ หัวข้อย่อย บทสรุป) เอกสารอ้างอิง

2. การจัดรูปแบบบทความ

2.1 บทความ จะต้องใช้ขนาดกระดาษเป็น A5 โดยกำหนด ระยะห่างขอบบน ขอบล่าง ขอบซ้าย และขอบขวา ด้านละ 2.0 เซนติเมตร ใช้ รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ทั้งหมด และบทความจะต้องไม่เกิน 25 หน้า หากเกินจะพิจารณาที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาการขึ้นกับกองบรรณาธิการพิจารณา

2.2 ชื่อเรื่อง จะต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 ตัวหนา ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษจะอยู่ที่หน้าบทความย่อภาษาอังกฤษยกเว้นบทความพิเศษจะอยู่หน้าเดียวกัน

2.3 ชื่อผู้เขียนจะต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 15 ตัวหนา พร้อมทำการอ้างอิงข้อมูลผู้เขียนในส่วนของ Footnote โดย Footnote ใช้รูปแบบตัวอักษร TH

SarabunPSK ขนาด 10 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยภาษาอังกฤษจัดอยู่หน้าบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ยกเว้นบทความพิเศษจะอยู่หน้าเดียวกัน

2.4 บทคัดย่อ จะต้องมทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยมีการกล่าวถึงความสำคัญของการศึกษา วิธีการหรือเครื่องมือในการศึกษา ผลสรุปจากการทดลองหรือการค้นพบที่สำคัญ บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) จะต้องมีความสอดคล้องกัน ความยาวไม่เกิน 250 คำ และคำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Keywords) ไม่เกิน 5 คำ ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 15

2.5 เนื้อหาจะต้องเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเท่านั้น ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 15

2.6 หมายเลขหน้า ทำการใส่หมายเลขหน้ากำกับไว้ที่มุมล่างขวาของหน้ากระดาษทุกหน้า ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 10

2.7 ตารางหรือภาพประกอบ ควรมีเฉพาะเท่าที่จำเป็น มีหมายเลขกำกับภาพและตารางตามลำดับ ข้อมูลในภาพและตารางจะต้องมีความคมชัด ภาพถ่ายควรเป็น ขาว-ดำ หากเป็นภาพวาดต้องเป็นภาพวาด ลายเส้นและวาดบนกระดาษขาว โดยใช้หมึกดำให้สะอาดและลายเส้นคมชัด

2.8 เอกสารอ้างอิง ระบบอ้างอิงให้ใช้มาตรฐานของสมาคม จิตวิทยาอเมริกัน (American Psychological Association: APA) โดยการอ้างอิงในเนื้อหา (In-text Citation) และรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) จะต้องจัดทำเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ใช้รูปแบบ ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 15 โดยมีรายละเอียดทั่วไป ดังนี้

2.8.1 การอ้างอิงเนื้อหาภายในเนื้อเรื่องและภายในหัวข้อ

กับเอกสารอ้างอิงจะต้องตรงกัน และจะต้องมีรายละเอียดสำคัญเกี่ยวกับเอกสารตามกำหนดไว้อย่างครบถ้วนการอ้างอิงควรใช้รูปแบบเดียวกับ สม่่าเสมอ โดยใช้ระบบนาม-ปี

2.8.2 การเรียงลำดับเอกสาร ให้เรียงตามลำดับตัวอักษรของชื่อผู้เขียนโดยไม่ต้องมีเลขกำกับ

2.8.3 หากมีการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย จะต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษให้เรียบร้อย ทั้งในส่วนของการอ้างอิงในเนื้อหา (Intext Citation) และรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้ ถูกต้องตามหลัก APA Referencing Style

3. กระบวนการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์

ผู้เขียนจะต้องทำการส่งบทความผ่านทางระบบออนไลน์เท่านั้น โดยสามารถส่งได้ทั้งบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้ทั้ง

<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/tmfjournal/index>.

บทความที่ส่ง มาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์นั้น จะต้องไม่ได้รับการเผยแพร่ที่ใดมาก่อนหรือไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาของวารสารวิชาการหรืองานประชุมวิชาการอื่นใดพร้อมกัน ทั้งนี้ บทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารจะต้องผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยมีกระบวนการดังต่อไปนี้

3.1 เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความแล้ว จะทำการแจ้งให้ ผู้เขียนบทความทราบ

3.2 กองบรรณาธิการทำการตรวจสอบรูปแบบบทความ ว่าเป็นไปตามที่กองบรรณาธิการกำหนดหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามที่กองบรรณาธิการกำหนด จะทำการแจ้งให้ผู้เขียนบทความทราบและปรับแก้ต่อไป

3.3 กองบรรณาธิการทำการตรวจสอบหัวข้อและเนื้อหาของบทความว่าสอดคล้องกับขอบเขตและวัตถุประสงค์ของวารสารหรือไม่ รวมถึงประโยชน์ในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ

3.4 หากบทความผ่านการพิจารณาในเบื้องต้นจากกอง บรรณาธิการตามข้อ 3.3 กองบรรณาธิการจะทำการส่งบทความไปยังผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความนั้น ๆ เพื่อทำการประเมิน คุณภาพบทความต่อไป โดยส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ท่านต่อ 1 บทความ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความแต่อย่างใด และผู้เขียนบทความก็จะไม่ทราบข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม หากบทความไม่ผ่านการพิจารณาในเบื้องต้นตามข้อ 3.3 กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนบทความทราบต่อไป

3.5 เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมินคุณภาพบทความเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะพิจารณาผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งว่าบทความนั้นควรได้รับการตีพิมพ์ต่อไปหรือไม่

3.6 กองบรรณาธิการทำการแจ้งผลการประเมินคุณภาพบทความของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนบทความทราบ หากการพิจารณาตาม ข้อ 3.5 “ผ่าน” จะให้ผู้เขียนทำการปรับแก้บทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการ (ถ้ามี) ภายในระยะเวลาที่กองบรรณาธิการกำหนด ดังนี้

3.6.1 ระยะเวลาในการปรับแก้บทความครั้งที่ 1 ไม่เกิน 14 วัน นับจากวันที่ กองบรรณาธิการแจ้งผลให้ทราบ หรือระยะเวลาตามที่ กองบรรณาธิการกำหนดตามสมควร หากการปรับแก้ไม่สมบูรณ์ในครั้งนี้ จะทำการส่งให้ปรับแก้เพิ่มเติมในครั้งที่ 2 หรือกองบรรณาธิการสามารถปฏิเสธการตอบรับการตีพิมพ์บทความสำหรับการปรับแก้ในครั้งนี้ได้ทันที และถือว่าบทความนั้นไม่ผ่านการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ลงใน TMF Journal

3.6.2 ระยะเวลาในการปรับแก้บทความครั้งที่ 2 ไม่เกิน 10 วัน นับจากวันที่กองบรรณาธิการแจ้งผลให้ทราบ หรือระยะเวลาตามที่กองบรรณาธิการกำหนดตามสมควร หากการปรับแก้ไม่สมบูรณ์ในครั้งนี้จะส่งให้ปรับแก้เพิ่มเติมในครั้งที่ 3 หรือกองบรรณาธิการสามารถ ปฏิเสธการตอบรับการตีพิมพ์บทความสำหรับการปรับแก้ในครั้งนี้ได้ทันที และถือว่าบทความนั้นไม่ผ่านการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ลงใน TMF Journal

3.6.3 ระยะเวลาในการปรับแก้บทความครั้งที่ 3 ไม่เกิน 7 วัน นับจากวันที่กองบรรณาธิการแจ้งผลให้ทราบ หรือระยะเวลาตามที่กองบรรณาธิการกำหนดตามสมควร หากการปรับแก้ไม่สมบูรณ์ในครั้งนี้จะทำการส่งให้ปรับแก้เพิ่มเติมในครั้งสุดท้าย หรือกองบรรณาธิการ สามารถปฏิเสธการตอบรับการตีพิมพ์บทความสำหรับการปรับแก้บทความในครั้งนี้ได้ทันที และถือว่าบทความนั้นไม่ผ่านการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ลงใน TMF Journal

3.6.4 ระยะเวลาในการปรับแก้บทความครั้งสุดท้าย ไม่เกิน 5 วัน นับจากวันที่กองบรรณาธิการแจ้งผลให้ทราบ หรือระยะเวลาตามที่กองบรรณาธิการกำหนดตามสมควร หากการปรับแก้ไม่สมบูรณ์ในครั้งนี้อกองบรรณาธิการจะทำการปฏิเสธการตอบรับการตีพิมพ์บทความทันที และถือว่าบทความนั้นไม่ผ่านการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ลงใน TMF Journal

3.7 ในการปรับแก้บทความแต่ละครั้ง กองบรรณาธิการจะทำการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของชื่อบทความ บทคัดย่อ Abstract เนื้อหาเอกสารอ้างอิงและรายละเอียดอื่น ๆ ตามข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการ รวมถึงรูปแบบบทความตามที่กอง บรรณาธิการกำหนดด้วย และหากผู้เขียนไม่ส่งบทความฉบับแก้ไขมายัง กองบรรณาธิการภายในระยะเวลาที่กำหนด กองบรรณาธิการจะถือว่า ผู้เขียนสละสิทธิ์ในการตีพิมพ์บทความลงใน TMF Journal

3.8 เมื่อกองบรรณาธิการทำการพิจารณาตรวจสอบบทความ ฉบับแก้ไขแล้ว เห็นว่า บทความควรได้รับการตีพิมพ์ลงใน TMF Journal กองบรรณาธิการก็จะทำการออกหนังสือรับรองการตีพิมพ์ให้ผู้เขียน บทความต่อไป

ทั้งนี้ กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการปรับแก้ความถูกต้อง ของข้อมูลรูปแบบบทความให้เป็นไปตามที่กองบรรณาธิการกำหนด เพื่อให้มีรูปแบบเดียวกัน และขอสงวนสิทธิ์ในการปฏิเสธการพิจารณาหรือการตอบรับการตีพิมพ์บทความได้ในทุกขั้นตอนการพิจารณาหาก เห็นสมควร

บทความที่ตีพิมพ์ถือเป็นลิขสิทธิ์ของกองทุนพัฒนาสื่อ ปลอดภัย และสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม TMF Journal ไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการทำซ้ำ คัดลอก หรือ เผยแพร่ แต่จะต้องอ้างอิงให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

หมายเหตุ : สำหรับการให้ปรับแก้จำนวนครั้งขึ้นอยู่กับคุณภาพของงานและหากมีเหตุจำเป็นจริงๆอาจจะยืดหยุ่นวันปรับแก้ได้ เช่นผู้เขียนมีการเจ็บป่วย เป็นต้น

4. การตอบแทนผู้เขียนบทความที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์

ทางบรรณาธิการจะทำการส่งมอบวารสารฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ผู้แต่งหลัก จำนวน 2 เล่ม

การเขียนเอกสารอ้างอิง

ระบบอ้างอิงให้ใช้มาตรฐานของสมาคมจิตวิทยาอเมริกัน (American Psychological Association: APA) โดยการอ้างอิงในเนื้อหา (In-text Citation) และรายการเอกสารอ้างอิงท้าย บทความ (References) จะต้องจัดทำเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

ตัวอย่างรายการเอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์

ตัวอย่าง

Anderson, J. E. (1994). *Public policy-making: Introduction* (2nd ed.). New York: Houghton Mifflin.

ชื่อผู้แต่งคนที่ 1, & ชื่อผู้แต่งคนที่ 2. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). *Improving organizational effectiveness through transformational leadership*. Thousand Oaks, CA: Sage.

2. บทความ/ เรื่อง/ ตอน ในหนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), ชื่อเรื่อง หนังสือ (ฉบับพิมพ์ หน้าที่ปรากฏบทความ). สถานที่พิมพ์: ผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง



Hall, S. (1996). The question of cultural identity. In Hall, David Held, Anthony McGrew (Eds.), *Modernity and Its Futures* (pp. 274-316). Cambridge: Polity Press.

3. บทความในวารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏ
บทความในวารสาร.

ตัวอย่าง

Zheng, J., Hu, Z., & Wang, J. (2009). Entrepreneurship and innovation: The case of Yangtze river delta in China. *Journal of Chinese Entrepreneurship*, 1(2), 85-102.

4. สารสังเขปจากฐานข้อมูล CD-ROM

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ (ซีดี-รอม). สารสังเขปจาก: ชื่อฐานข้อมูล
และหมายเลขเอกสารเพื่อการค้น.

ตัวอย่าง

Vonderwell, S. (2002). *Experiences of students and instructor in an online technology in education course: A case study* (CD-ROM). Abstract from: ProQuest File: Dissertation Abstracts Item: 3062175.

5. เอกสารออนไลน์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อบทความ*. วัน เดือน ปีที่สืบค้น จาก <http://www.XX/>
ตัวอย่าง

Atkins, A. (2000). *The effects of uncertainty avoidance on interaction in the classroom*. Retrieved January 10, 2013, from <http://www.birmingham.ac.uk/Documents/collegeartslaw/cels/essays/language/teaching/Atkins1.pdf>

6. อ้างอิง Proceeding

การเขียนบรรณานุกรม รายงานการประชุมวิชาการหรือการสัมมนาทาง วิชาการ Proceeding

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อบทความ*. ใน *ชื่อการประชุมหรือสัมมนา* (หน้า เลขหน้า). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

วุฒิพงษ์ ประทุมมา และพูลพงศ์ สุขสว่าง. (2562). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ตาม Model-Eliciting Activities สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความสามารถพิเศษ ด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์. ใน *การประชุมวิชาการทางคณิตศาสตร์ ครั้งที่ 24 ประจำปีการศึกษา 2562* (หน้า 367-379).
ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

แปลเป็นภาษาอังกฤษ

Pratumma, W., & Suksawang, P. (2019). Development of mathematical creativity based on modeleliciting activities



for gifted upper secondary students in science and mathematics. In *Proceeding of the 24th Annual Meeting in Mathematics 2019* (pp. 367-379). Chonburi: Burapha University.

หากมีการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย จะต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษให้เรียบร้อย ทั้งในส่วนของการอ้างอิงในเนื้อหา (In-text Citation) และรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้ถูกต้องตามหลัก APA References Style

การอ้างอิงในเนื้อหา

- กรณีอ้างอิงจากงานไทย ให้ทำการเขียนอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ โดยใส่เฉพาะนามสกุลของผู้เขียนเท่านั้น และตามด้วยปี ค.ศ.

เช่น งานของ ศิริพันธ์ สาสัตย์ จากปี พ.ศ. 2561

อ้างอิงหน้าข้อความ คือ Sasat (2018)

หรือ อ้างอิงหลังข้อความ คือ (Sasat, 2018)

- กรณีอ้างอิงต่างประเทศ ให้ใส่เฉพาะนามสกุลของผู้เขียนเท่านั้น และตามด้วย ปี ค.ศ.

เช่น งานของ Azita, N. S., Norazah, M. N., & Khalim, A.

จากปี ค.ศ. 2012 อ้างอิงหน้าข้อความ คือ Azita, Norazah and Khalim (2012)

หรือ อ้างอิงหลังข้อความ คือ (Azita, Norazah & Khalim, 2012)



การอ้างอิงท้ายบทความ

- กรณีอ้างอิงจากงานไทย ให้ทำการปรับการเขียนอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษโดยใส่ชื่อสกุล, อักษรย่อชื่อต้น, อักษรย่อชื่อกลาง. (ถ้ามี) ปี (ค.ศ.), แล้วตามด้วยที่มาของเอกสารอ้างอิงนั้น ๆ

เช่น ศิริพันธ์ สาสัดย์ และเตือนใจ ภักดีพรหม (2561), ระบบสถาน
บริบาลผู้สูงอายุ. วารสารประชากรศาสตร์, 25(1), 45-62.

เปลี่ยนเป็น Sasat, S., & Phakdiprom, T. (2018). Nursing Care
System for the Elderly. *Journal of Demography*,
25(1), 45-62

- กรณีอ้างอิงงานต่างประเทศ ให้ใส่ชื่อสกุล, อักษรย่อชื่อต้น,
อักษรย่อ ชื่อกลาง. (ถ้ามี) ปี (ค.ศ.), แล้วตาม ด้วยที่มาของเอกสารอ้างอิง
นั้น ๆ

เช่น Azita, N. S., Norazah, M. N., & Khalim, A. (2012). The
language problem issue among foreign workers in
the Malaysian construction industry. *International
Journal of Business and Social Science*, 3(11), 97-99.

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความวารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัย และสร้างสรรค์

วารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์มีความมุ่งมั่น ที่จะรักษาคุณภาพของวารสาร และการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์ รวมถึงการปฏิบัติตามข้อกำหนดอย่างเคร่งครัด เพื่อประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ตลอดจนผู้อ่านแวดวงวิชาการและสังคมโดยรวมวารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์จึงได้กำหนดจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความตามบทบาทและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์

1. บทความของผู้นิพนธ์ที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์นั้น ต้องไม่ได้รับการเผยแพร่ที่ใดมาก่อนหรือไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาของวารสารวิชาการหรืองานประชุมวิชาการอื่นใดพร้อมกัน
2. หากผู้นิพนธ์มีการนำผลงานของผู้อื่นมาไว้ในบทความของตน ผู้นิพนธ์จะต้องทำการอิงในเนื้อหา รวมทั้งการจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความให้เรียบร้อยไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
3. ผู้นิพนธ์จะต้องเขียนบทความทางวิชาการให้ถูกต้องและเป็นไปตามรูปแบบที่กองบรรณาธิการกำหนดไว้ใน “คำแนะนำในการเตรียมบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัย”

4. ผู้นิพนธ์ที่มีรายชื่อปรากฏในบทความ จะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในบทความนั้นจริง
5. ผู้นิพนธ์ต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการวิจัยและ การศึกษานั้น โดยไม่บิดเบือนข้อมูลหรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
6. ผู้นิพนธ์ต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนการวิจัยและระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาถ้อยแถลงและตรวจสอบบทความที่ส่งมา เพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ โดยพิจารณาเนื้อหาบทความที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสารที่เปิดรับ
2. บรรณาธิการพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญตรงกับสาขาวิชาของบทความนั้น ๆ เพื่อประเมินคุณภาพบทความ โดยที่ผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์
- 3 บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิให้ทราบต่อกัน
4. บรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความ โดยไม่มีอคติหรือเหตุผลส่วนตัวในการพิจารณาบทความของผู้นิพนธ์
5. บรรณาธิการต้องตีพิมพ์บทความที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว และผู้นิพนธ์ได้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วเท่านั้น

6. บรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์หรือผู้ทรงคุณวุฒิ และไปนำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง

7. บรรณาธิการต้องตรวจสอบคุณภาพบทความในกระบวนการประเมิน และตรวจสอบคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์ทุกครั้ง

8. บรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด และรักษามาตรฐานของวารสาร รวมถึงการพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพและมีความทันสมัยอยู่เสมอ

บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนใดส่วนหนึ่งของบทความที่พิจารณาแก่บุคคลอื่น

2. ผู้ทรงคุณวุฒิควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนเองเชี่ยวชาญ และมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง โดยมีการประเมิน/วิจารณ์เนื้อหาบทความและให้ข้อคิดเห็นในเชิงวิชาการ

3. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องคำนึงถึงคุณภาพบทความเป็นหลัก ไม่มีอคติหรือเหตุผลส่วนตัวในการประเมินบทความ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์

4. หากผู้ทรงคุณวุฒิมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความที่กองบรรณาธิการส่งให้ประเมินนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบทันที

5. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาระยะเวลาในการประเมินบทความตามกรอบระยะเวลาที่กองบรรณาธิการกำหนด

6. หากผู้ทรงคุณวุฒิพบหรือสงสัยว่าบทความจะซ้ำหรือมีการคัดลอก จะต้องแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบเพื่อตรวจสอบทันที

7. หากจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความวารสาร TMF Journal จะไม่เปิดเผยโดยตรงต่อผู้เขียนและจะเปิดเผยตรงต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาผลงานทางวิชาการเท่านั้น ทั้งนี้ขั้นตอนต้องเป็นไปตาม พรบ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ

**ค่าธรรมเนียมในการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์
ในวารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ**

อัตราค่าธรรมเนียม

- ค่าธรรมเนียมการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงใน TMF Journal บทความละ 1,500 บาท (ชำระเมื่อบทความผ่านการพิจารณาเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการ เพื่อส่งไปยังผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาต่อไป)
- แต่ในระยยะแรก 3 ปีแรก ยกเว้นค่าธรรมเนียม (2565-2567)
- ค่าธรรมเนียมการสมัครสมาชิกหรือต่ออายุสมาชิกวารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ปีละ 200 บาท (4 ฉบับต่อปี)
- ค่าธรรมเนียมการขอซื้อตัวเล่มวารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เพิ่มเติม เล่มละ 180 บาท

หมายเหตุ การชำระค่าธรรมเนียมในการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์นั้น ไม่ได้ถือว่าบทความจะได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์เสมอไป เพราะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการก่อน ซึ่งจะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่าน จึงจะสามารถแจ้งผลการพิจารณาไปยังผู้เขียนได้ ว่าบทความผ่านการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ต่อไปหรือไม่ ทั้งนี้ กองบรรณาธิการจะไม่คืนเงินค่าธรรมเนียมให้กับผู้เขียน ไม่ว่าบทความจะได้รับการตีพิมพ์ลงใน TMF Journal หรือไม่ก็ตาม





ใบสมัคร/ต่ออายุสมาชิก วารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ข้าพเจ้า.....
โทรศัพท์ : E-mail.....
ขอสมัคร/ ต่ออายุสมาชิกวารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
เป็นเวลา ปี ตั้งแต่ปีที่ จนถึง
ถึงปีที่
ชื่อและที่อยู่ในการจัดส่ง
ชื่อและที่อยู่ในการออกใบเสร็จ

ลงชื่อ..... ผู้สมัคร
วันที่...../...../.....

อัตราค่าสมาชิก 1 ปี (4 ฉบับ) 200 บาท

ชำระค่าสมาชิกวารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ (TMF) โดยโอนเงิน
ผ่านบัญชีธนาคาร เท่านั้น

เลขที่บัญชี ประเภทบัญชี ออมทรัพย์

ธนาคาร. สาขา.....

กรุณาส่งใบสมัครพร้อมกับหลักฐานการชำระได้ 2 ทาง ดังนี้

1) ทางอีเมล : journal.tmf@thaimediafund.or.th

2) ทางไปรษณีย์ : กองบรรณาธิการวารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัย
และสร้างสรรค์ (TMF)

เลขที่ 388 อาคาร เอส.พี. (ไอบีเอ็ม) อาคารเอ ชั้น 6

ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท

กรุงเทพมหานคร 10400

โทร. 02 273 0116-8 โทรสาร. 02 273 0119

E-mail : journal.tmf@thaimediafund.or.th

เว็บไซต์ : <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/tmfjournal/index>

TMFJournal

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

เลขที่ 388 อาคารเอส.พี. (ไอบีเอ็ม) อาคารเอ ชั้น 6 ถนนพหลโยธิน
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทร. **02 273 0116 - 9** โทรสาร. **02 273 0120**

E-mail : journal.tmf@thaimediafund.or.th

Website : <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/tmfjournal/index>